

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

YAHUDİ GELENEĞİNE GÖRE ÖLÜM CEZASINI
GEREKTİREN EYLEMLER

Huriye YETKİN
128102041002

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Mustafa Sami BAYBAL

KONYA - 2015

 <p>KONYA</p>	<p>T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü</p>	 <p>SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ</p>
--	--	--

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Huriye YETKİN		
	Numarası	128102041002		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	Yahudi Geleneğine Göre Ölüm Cezasını Gerektiren Eylemler			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Huriye YETKİN

İmzası

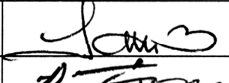

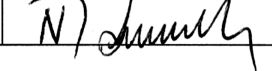

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	--

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	HURİYE YETKİN
	Numarası	128102041002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ/DİNLER TARİHİ
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	DOÇ.DR.MUSTAFA SAMİ BAYBAL
	Tezin Adı	YAHUDİ GELENEĞİNE GÖRE ÖLÜM CEZASINI GEREKTİREN EYLEMLER

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan YAHUDİ GELENEĞİNE GÖRE ÖLÜM CEZASINI GEREKTİREN EYLEMLER başlıklı bu çalışma 11/5/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	DOÇ.DR.	MUSTAFA SAMİ BAYBAL	
2	YRD.DOÇ.DR.	AHMET TÜRKAN	
3	DOÇ.DR.	MURAT ŞİMŞEK	

ÖNSÖZ

Her toplum dünya üzerinde var olabilmek ve bu varlığını devam ettirebilmek için toplum düzenini sağlayıcı çeşitli kurallar koymak ve bu kuralları uygulamak zorundadır. Tüm toplumların suç olarak gördüğü ve bu suçlara karşılık olarak verdiği cezalar mevcuttur. Yahudi geleneğine göre idam cezaları adlı bu çalışmamızda, toplumun düzeni açısından gerekli görülen ve uygulanmak zorunda kalınan öldürme cezalarının Yahudilikteki durumunu ve nasıl karşılık bulduğunu Yahudiliğin yazılı dinî edebiyatı içerisinde önemli bir yer işgal eden Tevrat'ı ve yine Yahudiliğin sözlü dinî edebiyatını oluşturan Talmud'u esas alarak incelemeye karar verdik.

Ölüm (idam) cezaları, tarihin bazı dönemlerinde, bazı kavimler tarafından uygulanmıştır. İnsanlık tarihine bakıldığında öldürme cezalarının vahiyle emredilmesi konuya dinî nitelikli bir görünüm kazandırmaktadır. Yahudi Kutsal Kitab'ında yer alan idam cezaları, zaman zaman Yahudilerce de gerçekleştirilmiştir. Tevrat'ı (Tora) incelediğimizde idam cezalarının bazı suçlardan ötürü sadece insanlarda değil, hayvanlarda da önerildiği görülmüştür. Yahudilik gibi tarihi Hz. İbrahim'e (a.s) kadar (M.Ö. XVIII. yy.) uzanan binlerce senelik kitâbî bir din ilkimizi çekmiştir. Hz. Musa'ya (a.s.) verilen Tevrat ile şekillenen Yahudi dininde karşımıza çıkan, öldürme cezalarının, nitelikleri, şartları araştırılmak istenmiştir. Bu cezanın öngörüldüğü suçlar, cezanın nasıl ve ne şartlarda uygulandığı, infaz durumunun günümüze kadar ki seyri üzerinde çalışma yapılmaya gayret edilmiştir. Bugün elimizde bulunan ve tarihi milâttan öncelere dayanan Tevrat (Tora) esas alınmıştır. İdamı gerektiren suç ve bu suçlara verilmesi istenilen cezalarla ilgili bölümlerden alıntılar yapılarak, bir yol haritası hazırlanmıştır. Yahudi ceza hukukunun kaynaklarından bazıları ana hatlarıyla gözden geçirilmeye çalışılmıştır. İdam cezaları ile ilgili bazı kavramlar hakkında bilgiler verilerek, Yahudilikte öldürme cezalarına girilmiştir. Tezimizin konusu belirlendikten sonra, birçok kaynağa ulaşılmaya gayret edilmiş ve bu konuda bizde hayret uyandıran epeyce bilgiyle karşılaşmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında öldürme cezalarının tarihin hemen her döneminde var olduğu görülmüştür. Toplumun düzenin devamı için Tanrı tarafından çeşitli dönemlerde vahiy yoluyla emredilmiş olan ölüm cezaları tarih

boyunca haklı veya haksız, farklı yönetimlerce, farklı suçlardan dolayı, değişik şekillerde uygulanmıştır ki; bu bağlamda bizim belki de üzerinde daha çok duracağımız konu, -bozulmamış ilk haliyle- vahye dayalı bir din olup-tahriflere rağmen- günümüze kadar gelebilen Yahudi dininde Tanrı Yehova'nın emri ile bazı suçlarda cezaî müeyyide olarak uygulanılması istenilen ölüm cezalarıdır.

Çalışma, giriş ve iki ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, konunun amacı ve önemi, sınırları, metod ve yöntemi, ayrıca çalışmamıza yön veren bazı önemli kaynaklardan bahsedilmiştir.

Birinci bölümde, “Yahudi Hukukunun Tarihsel Gelişimi ve Yahudi Hukuku'nun Kaynakları” hakkında ana hatlarıyla kısa bilgiler verilmiştir. Tevrat'ın (Tora) ilk beş bölümünün hangi isimlerle bilindiği gösterildikten sonra konumuzla alakalı olması bakımından “Günah, Bet-Din, Sanhedrin, Karet” kavramları açıklanmıştır. Yine birinci bölümde Tevrat'a (Tora) göre öldürme cezasını gerektiren suçlarla ilgili bazı hükümlerden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde ise, Yahudilikte suçlunun cezalandırılabilmesi için gerekli bazı şartlar ve idam cezaları ile ilgili bazı hususlar hakkında Tevrat (Tora) ve Talmud kaynak alınarak kısaca bilgi verildikten sonra, öldürme cezalarının infaz şekillerinden söz edilmiştir. Yahudi hukukunda, karşımıza çıkan dört değişik şekildeki öldürme cezalarından ve bu cezalandırma şekillerinin hangi günahlara karşılık uygulandıkları araştırılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın son kısmında, ölüm cezalarının uygulanabilirliği hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında çok değerli zamanlarını bize harcayan, yol ve kaynak gösteren danışman hocam sayın Doç. Dr. Mustafa Sami BAYBAL'a öncelikle teşekkür etmek isterim. Ayrıca sayın Doç. Dr. Murat ŞİMŞEK ve sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet TÜRKAN hocalarımıza da önerilerinden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Huriye YETKİN

Konya 2015

 <p>KONYA</p>	<p>T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü</p>	 <p>SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ</p>
--	--	--

Öğrencinin	Adı Soyadı	Huriye YETKİN		
	Numarası	128102041002		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. M. Sami BAYBAL		
Tezin Adı	Yahudi Geleneğine Göre Ölüm Cezasını Gerektiren Eylemler			

ÖZET

Toplumlar dünya üzerinde var olabilmek ve bu varlığını devam ettirebilmek için çeşitli kurallar koymak ve bu kuralları uygulamak zorundadır. Toplumların suç olarak gördüğü ve bu suçlara karşılık olarak verdiği cezalar mevcuttur. Toplumların suçlara karşılık verdiği cezalar bazı hallerde ölümle sonuçlanabilmiştir. Öldürme cezaları tarih boyunca, uygulanan bir müeyyide olarak karşımıza çıkmıştır. Hz. Adem'den (a.s.) itibaren pek çok toplumda ölüm cezası, uygulanmıştır. Vahye dayalı bir din olan Yahudilikte de, ölüm cezaları bizzat Yahudi peygamberleri, Yahudi toplumunun ileri gelen liderleri ve Yahudi kralları tarafından Tanrı'nın emriyle uygulanmıştır. Yahudi dininde Tanrı Yehova'nın emri ile uygulanılması istenilen ölüm cezaları kaynağını Yahudilerce kutsal kabul edilen Tevrat ve Talmud'dan almaktadır. Yahudi hukukunda, dört değişik şekilde öldürme cezası ile karşılaşmaktayız. Taşlama, yakma, boyun vurma ve boğma yöntemleri ile gerçekleştirilmesi emredilen idamın amacı suçluyu günahlarından arındırmaktır. Dört değişik tarzda infaz edilmesi istenen ölüm cezalarının hangi günahlara karşılık nasıl, nerede ve ne şartlarda uygulandıkları ile ilgili hususlar Tevrat'ta Tanrı tarafından bildirilmekle beraber, net olmayan hususlar Yahudi bilginlerince ayrıntılı olarak

tesbit edilmiştir. İdam cezaları davası Sanhedrin adı verilen Yahudi Mahkemesinde görülürdü. Ölüm cezalarının Sanhedrinin emri ile verilmesi zorunludur. Yahudilerin bazı dinî görevleri yerine getirebilmeleri için belirli mekânların olması şarttır. Bu önemli mekân ise Kudüs'teki Kutsal Mabed'dir. M.S. 70'li yıllarda, Kudüs Mabedi, Romalılar tarafından yıkıldıktan sonra, diğer bazı emir ve kurallar gibi ölüm cezaları da uygulanamaz olmuştur. İdam konulu davalara bakılamasa da idam gerektiren günahın ağırlığı değişmemiştir. Günahkârın cezası Tanrı tarafından bu dünyada veya ahirette verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Boğma, Boyun vurma, Günah, İdam, Kudüs, Ölüm cezaları, Sanhedrin, Suç, Talmud, Taşlama, Yahudi, Yakma.

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

Öğrencinin	Name and Surname	Huriye YETKİN		
	Student Number	128102041002		
	Department	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Doç. Dr. M. Sami BAYBAL		
Title of the Thesis/Dissertation	Actions which are required death penalty according to Jewish Traditions			

ABSTRACT

Communities has to put several rules and to apply these rules in order to live and continue their existence all over the world. Communities deem some actions as crime and they have some punishments against these actions. Communities punishments against crimes may be resulted as death in some cases. Throughout in history, we faced death penalties as an applied sanction. From Prophet Adem death penalty is applied in many societies. In Jewish religion which is based on revelation death penalties are applied by prophets, leaders of Jewish community and Jewish kings with orders of God. In Jewish religion, death penalties which are applied with God Jehovah's order depends on holy Torah and Talmud. In Jewish law we are faced in four different types of death penalty. The purpose of the death penalties which are carried out by stoning, burning, slaying and strangulation is to purify the guilty from his or her sins. The conditions of the death penalties in which situation which type will be applied are determined in Torah by God and some situations which are not clear are determined by Jewish scholars in details. Death penalty cases are made in Jewish court named as Sanhedrin. It is necessary to give the death penalty by order

of the Sanhedrin. Jews are required specific locations to fulfill some religious duties. This important place is the Holy Shrine in Jerusalem. In 70's A.D., after the temple of Jerusalem destroyed by the Romans, death penalties can not be applied as some other rules and instructions. Even though death penalty cases are not performed the weight of the sin which requires death penalty is not changed. Sinner's punishment will be given by God in this life and afterlife.

Key words: Strangulation, Slaying, Sin, Execution, Jerusalem, Death Penalties, Sanhedrin, Crime, Talmud, Stoning, Jew, Burning

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ	1
A- ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	1
B- ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	1
C- ARAŞTIRMANIN METODU VE YÖNTEMİ.....	2
D- ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	2
E- ARAŞTIRMANIN KAYNAKLARI.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM

YAHUDİ HUKUKU, SUÇ VE CEZANIN YAHUDİ HUKUKUNDAKİ TEMELLERİ

A-YAHUDİ HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	4
B- YAHUDİ HUKUKU VE KAYNAKLARI	6
1- Tevrat (Tora)	6
Tora adı ile bilinen beş kitabın içeriği şu şekildedir:	8
2- Talmud	9
C- YAHUDİ HUKUKUNDA SUÇ VE CEZA İLE İLGİLİ BAZI KAVRAMLAR	16
1- Günah	16
2- Bet-Din	23
3- Sanhedrin.....	25
4- Karet.....	25

D- TEVRAT'A GÖRE ÖLDÜRME CEZASINI GEREKTİREN SUÇLARLA İLGİLİ BAZI HÜKÜMLER	27
1- Kısas Usulü.....	27
2- Diyet.....	27
3- Cezanın Devredilmesi.....	28
4- Yemin Usulü.....	28
5- Suç Aleti.....	30
6- Kaza İle Öldürme.....	31
7- Kan Dökmenin Yasaklığı.....	32
8- Mübarek Günlerde Cezalandırma.....	32
9- Yargılama Vakti.....	35

İKİNCİ BÖLÜM

YAHUDİLİKTE ÖLÜM CEZASI

A- YAHUDİLİKTE SUÇLUNUN CEZALANDIRILABİLMESİ İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR VE İDAM CEZALARI İLE İLGİLİ BAZI HUSUSLAR	36
B- YAHUDİLİKTE ÖLDÜRME CEZALARININ İNFAZ BİÇİMLERİ.....	39
1- Taşlama (Sekila)	41
2- Yakma (Serefa).....	42
3- Boyun Vurma (Ereg).....	43
4- Boğma (Henek).....	43
C- TAŞLAYARAK ÖLDÜRME CEZASINA İLİŞKİN BAZI MÜLÂHAZALAR	44
D- TAŞLANARAK ÖLDÜRÜLME CEZASINI GEREKTİREN BAZI GÜNAHLAR.....	48
1- Tanrıya Lânet Okumak	48
2- Putperestlik	50
3- Çocuklarını Molek'e Teslim Etmek.....	52
4- Encest İlişkiler	55
a- Anne veya Üvey Anne İle İlişki.....	55
b- Geliniyle İlişki.....	57

5- Başka Birisi İle Nişanlı Kızla İlişki	58
6- Âsi Oğul	61
7- Baba veya Anneye Lanet Etmek.....	64
8- Büyücülük ve Cadılık.....	65
9- Hayvanla İnsan Arası Cinsel İlişki	69
10- Eşcinsel İlişki.....	72
11- Şabat İhlâli.....	76
12- İnsanları Putperestliğe Özendirmek	82
E- SEREFA (YAKMA) YÖNTEMİ İLE İDAM CEZASI HAKKINDA BAZI MÜLÂHAZALAR	84
F- YAKILARAK ÖLDÜRÜLME CEZASINI GEREKTİREN BAZI GÜNAHLAR.....	86
1- Zina Eden Kohen Kızı.....	86
2- Yakın Akraba ile Birlikte Olmak.....	87
G- BOYUN VURARAK ÖLDÜRME YÖNTEMİ	90
H- BOYUN VURARAK İDAMI GEREKTİREN GÜNAHLAR.....	90
1- Cinayet	90
2- Putperest Bir Topluma Dâhil Olmak	95
I- BOĞMA YÖNTEMİ İLE İLGİLİ KURALLAR	97
İ- BOĞARAK ÖLDÜRME CEZASI VERİLEBİLECEK BAZI GÜNAHLAR	97
1- Başkası İle Evli Olan Kadınla Zina	97
2- Anne Veya Babayı Yaralamak	100
3- Adam Kaçtırmak.....	101
4- Sahte Peygamberlik ve Putperestlerin Sözde İlâhları Adına Peygamberlik Yaptıkları İddia Edilenler.....	102
5- Yahudi Yüksek Mahkemesine Başkaldırmak	107
J- YAHUDİLİK TARİHİNDE ÖLDÜRME CEZALARININ UYGULANABİLİRLİĞİ	109
SONUÇ.....	114
KAYNAKÇA	118
EKLER.....	124

KISALTMALAR

AÜ	: Ankara Üniversitesi
AÜİFD	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.s.	: Aleyhisselam
bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
çev.	: Çeviren
ÇÜİFD	: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
DEÜİFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı Diyanet İslâm Ansiklopedisi
Hz..	: Hazreti
haz.	: Hazırlayan
İSAM	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi
m.ö.	: Milâttan önce
m.s.	: Milâttan sonra
NKM	: Nüve Kültür Merkezi
s.	: Sayfa
sy.	: Sayı
SDÜİFD	: Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
trc.	: Tercüme, tercüme eden
v.s.	: Vesaire
yay.	: Yayınları

GİRİŞ

A- ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmanın konusu, Yahudi kutsal kitabı Tevrat'ın suç olarak gördüğü ve müntesiplerine, bu suçların fâillerinin ölümlerle cezalandırılmasını emrettiği günahlardır. Ölümle cezalandırılması emredilen bu günahların neler olduğunun ve infazın nasıl gerçekleştirileceğinin bildirildiği Tevrat cümleleri ve Yahudi din adamlarının yorumlarından oluşan Talmud hükümlerinden yola çıkılarak yapılan bu çalışmada, binlerce yıllık Yahudi tarihinde idam cezalarının hangi gerekçelerle ve ne şekillerde uygulandığı da incelenecektir.

B- ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Din, kişi ve toplumlar üzerinde etkili olan ve onlarla varlığını devam ettiren bir müessesedir. Tarihin eski dönemlerinde, dinsiz bir toplum olmadığı gibi, emir ve yasakları bulunmayan bir din de görülmemiştir. Bütün dinî, siyasî, ahlâkî sistemlerde emir ve yasaklar mevcuttur. Emir ve yasaklar, dinlerin inanç sistemleri gereği Tanrı veya din kurucuları tarafından belirlenmiştir. Bu emir ve yasaklar, ahlâkî ve sosyal bir temele dayanıyorsa da o toplumun inanç sisteminin etkisiyle ortaya çıkmıştır ve uygulama alanı bulmuştur. Tarihin ilk devirlerinden bugüne kadar toplum halinde yaşamak zorunda olan insanlar, kendi aralarındaki düzeni sağlayabilmek için belli prensiplere sadık kalmak mecburiyetini hissetmişlerdir.¹ İbn Haldûn'a göre insan tabiatı iyilik ve kötülüğe meyillidir. Ancak insan dine tâbi olmaz veya kötülüğe sevkeden alışkanlıklardan kaçınmaya dikkat etmezse kötülüğe kaymaya daha elverişlidir. Bir insanın başka bir insana düşmanlıkta bulunması ve ona zulmetmesi onun karakterinin bir parçasıdır. Bu sebeple bütün insan toplulukları birbirlerine düşmanlık ve zulüm etmelerini engelleyecek tedbirler almışlardır.² Vahye dayalı dinlerde, tarih boyunca, Allah Teâla, her dönem ve devirde, insanlığa peygamberler göndererek yol göstermiş, emir ve yasaklarını bildirmiştir. Emir ve yasaklara riâyet edenleri de, dünya ve âhiret saâdetiyle müjdelemiştir. Yasaklara

¹ Mustafa Erdem, "İlahi Dinlerin Kutsal Kitaplarında Helal ve Haram Anlayışı Üzerine Bir Araştırma", *AÜİFD*, Ankara, 1997, sy. XXXVII, s. 152.

² Tahsin Görgün, "İbn Haldûn", *DİA*, İstanbul 1999, XIX, 548

uymayanlar için ise, bir takım cezalar öngörmüştür. Suçluya verilecek cezanın şiddeti, suç ile orantılı olmakla beraber, hem toplumdaki dengeleri korumak açısından hem de dünya ve âhiret mutluluğuna katkısı açısından önemlidir.

Bu araştırmayı yapmaktaki amacımız, Yahudi Kutsal Kitabı Tevrat'ın ve Yahudilerce Tevrat kadar önemli görülen Talmud'un suç kabul ettiği bazı fiiller ve bu fiillerden idamla cezalandırmayı önerdiği günahların neler olduğu ve bu günahların cezâi müeyyidelerinin nasıl, ne şekilde uygulanabildiğinin yanı sıra günahlardan caydırıcılık açısından idam cezalarının fonksiyonları hakkında objektif bir bakış açısı sunmaktır.

C- ARAŞTIRMANIN METODU VE YÖNTEMİ

Araştırmamızın temelini Yahudi kutsal kitabı olan Tevrat (Tora) ve Yahudiler nezdinde Tevrat kadar önemli olan Talmud oluşturmaktadır. Yahudilerin Tora ismi ile andıkları ilk beş kitabında içinde bulunduğu üç bölüme (*Tora, Nebiim, Ketubim*), Hıristiyanlar Eski Ahit adını vermektedirler. Araştırmamızda daha kolay anlaşılabilmesi için İslâm dünyasının tercih ettiği Tevrat tabirini de kullanmayı uygun gördük. Araştırmamızın asıl kaynağı konumunda olan Tevrat ve Talmud, suç ve cezalar noktasında ele alınarak incelenmiştir. Hangi suçlara idam cezasının önerildiği araştırılarak, bu konuyla ilgili Tevrat'tan ve Talmud'dan bölümler sunulmaya çalışılmıştır. İdamı gerektiren günahlar, suç ve ceza prensipleri açısından incelenerek, ceza uygulanabilmesi için gerekli şartlar gerçekleşikten sonra infazın nasıl, nerede ve ne şartlarda yapıldığı araştırılmıştır. İdam cezalarının uygulanışı hakkında bilgiler verildikten sonra deskriptif metot ve bazen karşılaştırmalı metot izlenilerek yapılan araştırmamızın sonuç bölümünde ulaştığımız bilgiler değerlendirilmiştir. Ayrıca konumuzla ilgili Tevrat'ta ve Talmud'da karşımıza çıkan bilgilerle diğer kaynaklarda, özellikle de bazı Kur'an-ı Kerim ayetlerinde geçen aynı konuya dâir ifâdeler karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

D- ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Çalışma, asırlık Yahudi geleneğini meydana getiren Tevrat, Talmud, Mişna ve Yahudi din bilginleri olan Rabbilerin birikimlerinden oluşan geniş Yahudi

literatürü içerisinde konumuzla ilgili gördüğümüz, Tevrat'ın suç kabul ettiği ve fâilinin ölümle cezalandırılmasını emrettiği günahlar ve bu günahlara ilişkin Tevrat cümleleri esas alınarak yapılmıştır. Konumuz, Tevrat'ın ve Talmud'un ele aldığı suçlar ve bu suçları işleyenlere uygulanması emredilen ölüm cezaları ve bu cezaların infaz şekilleri, infaz şekillerinden taşlama, yakarak öldürme, boyun vurma, boğma cezalarının hangi günahlar neticesinde verildiği ile sınırlandırılmıştır.

E- ARAŞTIRMANIN KAYNAKLARI

Araştırmada günümüz Yahudilerince kutsal kabul edilen Tevrat, Talmud ve ülkemizde Yahudiliğe ilişkin yazılmış eserlerden istifade edilmeye çalışılmıştır. Yahudi literatüründe yer alan ve müntesiplerince müteber görülen kaynaklar araştırılmıştır. Tevrat ve Talmud suç ve cezalar açısından ele alınarak incelenmiştir. Moşe Farsi'nin "*Tora ve Aftara*" adlı beş ciltlik eserinden faydalanılmıştır. Yusuf Besalel'in üç ciltlik "*Yahudilik Ansiklopedisi*" adlı eseri de sıkça başvurduğumuz kaynaklardandır. Suzan Alalu ve diğer Yahudi yazarların çalışması olan "*Yahudilikte Kavram ve Değerler*" adlı eser de kaynaklarımız arasındadır. Kitabı Mukaddes şirketinin neşretmiş olduğu "*Kitabı Mukaddes*"in Kasım 2011 baskısı da istifade ettiğimiz bir diğer kaynaktır. Türkiye Diyanet Vakfı'nın yayınladığı "*İslâm Ansiklopedisi*" başvurduğumuz kıymetli eserlerin başında gelmektedir. Mehmet Aydın'ın "*Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*" ile Şinasi Gündüz'ün "*Din ve İnanç Sözlüğü*" de faydalandığımız kaynaklar arasında zikredilebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YAHUDİ HUKUKU, SUÇ VE CEZANIN YAHUDİ HUKUKUNDAKİ TEMELLERİ

Bu bölümde öncelikle Yahudi Hukukunun tarihsel gelişiminden kısaca bahsedildikten sonra idam cezasını gerektiren suçların ve bu suçlara verilecek cezaların kaynakları hakkında bilgiler verilmiştir. Yahudi hukukunun önemli kaynakları olan Tevrat ve Talmud ile ilgili tanıtıcı bazı bilgiler aktarılmıştır. Yahudilerin kutsal kitapları iki bölümde incelenmektedir. Bu kitaplara Tanah ve Talmud adı verilmektedir. Yahudi inancına göre Talmud'un da Tevrat kadar önemi vardır.

A-YAHUDİ HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Yahudi hukuku, tarih içinde gelişim göstermiştir. İsrailoğullarının, Levi soyundan gelen Hz. Musa'ya (a.s.) -Moşe- verilmiş olan Tevrat, Yahudi hukukunun temelini oluşturmaktadır. Mısırdan çıkışla başlayarak, çölde geçen kırk yılla devam eden yolculuk esnasında Yahudiler, yaptıkları bazı yanlışlıklara binâen Tanrı tarafından verilen çeşitli ölüm cezalarıyla karşılaşmışlardır. Hz. Musa'nın (a.s.) ölümünün ardından, İsrailoğullarının Yeşu³ peygamberle Kenan bölgesine yerleşmelerinden, ikinci mabedin inşa edilmesine⁴ kadar ki yedi asırlık dönemde geçen olaylar, Yahudi hukukunun önemli kısmını teşkil etmektedir. Yeşu'nun ölümünden sonra, Hâkimler diye bilinen liderler döneminde, İsrail kabileleri yerleşik düzene geçmişlerdir. Yehuda ve Bünyamin kabileleri güneyde, diğer on kabile ise kuzeyde yerleşmiştir. Daha sonra gelen krallar döneminde, Davud peygamberin

³ Hz. Mûsâ'dan sonra peygamberlik yapan Benî İsrâil peygamberi. Yûşa' (Yeşu) kelimesinin İbrânîce aslı, "Tanrı kurtuluştur" veya "Tanrı kurtarır" anlamına gelen Yehoşua'dır (Yeoşua). Tevrat'a göre aslı Hoşea olan bu isim Mûsâ tarafından Yehoşua olarak değiştirilmiş, zamanla Yeşua biçiminde kısaltılmış, Arapça'ya da Yûşa diye geçmiştir. Yeşu, İsrâiloğulları'nın on iki kabilesinden biri olan ve Yûsuf'un oğlu Efraim'in adını taşıyan kabilenin lideri Elişama'nın oğlu Nûn'un oğludur. Önceleri Mûsâ'nın yardımcılığını yapmış, ondan sonra da İsrâiloğulları'nın başına geçmiştir. Tevrat ondan "Mûsâ'nın hizmetçisi, genç adam" diye bahseder. Bk. Ömer Faruk Harman, *DİA*, İstanbul, 2013, XXXXIV, 43-45

⁴ M.Ö.(586-538)'de Babil sürgününden dönüşte Kudüste yapılmıştır. Bk. Salime Leyla Gürkan, *Yahudilik*, İsam yay. İstanbul, 2010, s. 25.

yapmak isteyip de yapamadığı Kutsal Mâbed, oğlu Süleyman tarafından yapılmıştır.⁵ İsrail'in altın çağı diye bilinen bu dönem, Süleyman peygamberin vefatıyla, yerini kargaşa, kavga ve bölünmelere bırakmıştır. Dinî bozulmaların yaşandığı bu süreç, sürgüne kadar gitmiştir. M.Ö. 586'da başlayan Babil Sürgünü, Yahudiler için en önemli olaylardandır. Bu olay, Levi soyunun politeizmi bırakıp, monoteizme yönelmelerinde bir nevi dönüm noktasıdır. M.Ö. 538'de sona eren Babil sürgününden dönen ilk grup tarafından temelleri atılan ikinci mabed, Zerubabel önderliğinde tamamlanmıştır (M.Ö. 515). Din bilgini Ezra ve yönetici Nehemya'nın çalışmalarıyla yeniden yapılanan Yahudilik, Tevrat'ın son şeklini alması ve dinî-sivil hayata Tevrat hükümlerinin hâkim olması sonucunu getirmiştir (M.Ö. 444-420). II. Mabed Dönemi, M.S. 70 yılında, Romalıların mabedi yakıp yıkmasına kadar devam etmiştir. II. Mabed Döneminde, üç Yahudi mezhebi (Ferisî, Sadukî, Essenî) ortaya çıkmıştır. Bunlardan Ferisîler, Rabbânî Yahudilerin oluşumunda temel etken olmuşlardır. O dönemdeki Sanhedrinde,⁶ Ferisîler çoğunluğu oluşturmuşlardır. M.S. III. y.y. başlarında Mişna⁷ derlenmiştir. M.S. VII. y.y. başlarına kadar Talmud⁸ çalışmaları sürmüştür. Irak merkezli Babil Yahudiliği ortaya çıkmış, din adamları olan Rabbiler, gayet etkili ve yetkili olmuşlardır. İkinci nesil Rabbilerin (amoraim), Mişna metinleri üzerine yaptıkları yorumların yazıya geçirilmesiyle, iki ayrı Talmud külliyatı ortaya çıkmıştır. Babil Talmudu ve Kudüs Talmudu. Babil bölgesi Rabbilerine gelen sorular ve bu sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, Responsa

⁵ Süleyman Mabedi olarak bilinen Bet-Hamikdaş, Kudüs'te, yapımı Davud (a.s.) tarafından planlanmış ve başlanmış olmasına rağmen, Süleyman (a.s.) tarafından tamamlanmıştır. Yaklaşık olarak M.Ö. 970'ten itibaren İsrailoğullarına hükmeden Süleyman peygamberin M.Ö. 930'da öldüğü sanılmaktadır. Bk. Şinasi Gündüz, "Süleyman Mabedi", *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun 1998, s. 347.

⁶ **Sanhedrin:** Yunancadan gelen "Yaşlılar Konseyi" veya "Büyük Meclis" anlamındadır. Yeruşalim Yüce Mahkemesi, Yetmişlerin Mahkemesi olarak da isimlendirilir. II.Bet-Hamikdaş döneminin dinsel, yargısal ve yasa koyucu kurumudur. Bk.Yusuf Besalel, "Sanhedrin", *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem yay. İstanbul 2001, III, 564-566.

⁷ **Mişna:** Tora'nın yorumlarından oluşan eser.Yahudi diniyle ilgili yasaların tümünü kapsar.Önceleri dilden dile aktarılan Mişna, 2.yy. başlarında Yahuda Ha Naşi tarafından derlenmiştir. Bk. Besalel, "Mişna", *a.g.e.*, II, 413-414.

⁸ **Talmud:** Mişna'nın din adamları tarafından yapılmış, yorum ve tartışmalarını içeren dinsel kitap. Talmud 6 Mişna dizisinden ve 63 kitapçıktan oluşur. Dinsel yasalar,hukuk, tıp, sağlık, ziraat v.s. konularını içerir. Bk. Besalel, "Talmud", *a.g.e.*, III, 695-710- Gündüz, "Talmud", *a.g.e.* s. 357- Mehmet Aydın, "Talmud" *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, NKM Konya 2005, s.738.

(Teşuvot) adı verilen ve bugüne kadar devam eden bir nevî Yahudi fetva literatürü ortaya çıkmıştır.⁹

Tüm bu kaynaklar, Yahudi hukukunun temellerini oluşturmuştur. Kudüs'ün, Romalılar tarafından tahribine (M.S.70) kadar devam eden devrede, kutsal kitabın birkaç bölümüyle örf ve an'aneler kaynak olarak kabul edilmiştir. Ceza hukukuna ait bazı hükümler ve kâideler bu devrede temellendirilmiştir.

Kudüs'ün tahribi¹⁰, Yahudilerin imhâsı, kalanların dağılması, İsrail hukukunun da yok olmasına sebep olur sanıldıysa da, bu devrede Yahudi âlimleri ve hahamları tefsir ve icthatlarda o kadar ileri bir seviyeye yükselmişlerdir ki, "Talmud" adı verilen bir yorum edebiyatı ortaya çıkmıştır. Bu yorum edebiyatı, Mişna ve Talmud'u oluşturmuştur. Mişna ve Talmud, son zamanlara kadar ruhanî olmayanların elde edemeyeceği bir kaynaktı. XIX. asırda Fransızcaya tercüme edilerek neşredilmiştir. Bu metinlerin en eskisinin, M.Ö. X. yüzyıla ait olduğu kabul edilmektedir. Talmud, "Öğrenmek ve etüt etmek" anlamına gelmektedir. Talmud, başlangıçta yazılmış değildir, nesilden nesile şifahi olarak intikal ettiriliyordu. Bu yorumlar, M.S.II. yüzyılda, Yahuda Ha Naşi (135-220) tarafından derlenmiştir. Derlenen bu kitaba Mişna denir. Mişna, Talmud'un asıl metin kısmını teşkil etmektedir.¹¹

B- YAHUDİ HUKUKU VE KAYNAKLARI

Yahudi Hukukunun en önemli kaynağı Tevrat ve Talmud'dur.

1- Tevrat (Tora)

Tevrat, Yahudiliğin kutsal kitabıdır. Yahudiler, kutsal kitaplarına Tanah, Araplar Tevrat, Hıristiyanlar ise Eski Ahit derler. Tanah kelimesi İbranice'de Tora (Tevrat), Nebiim (Peygamberler), Ketubim (Mukaddes Yazılar) adlı kitapların baş harflerinin birleşiminden meydana gelmiş özel bir isimdir. -(ך"נת)- TaNaKh.¹² Öğretmek anlamına gelen İbranice kökenli bir kelime olan Tora (הרוט), Yahudi kutsal

⁹ Gürkan, *Yahudilik*, s. 11-29.

¹⁰ M.S. 70'te Kudüs ve Kudüs'teki Kutsal Mabed Romalılarca yıkılmıştır. Günümüzde mabedin batı duvarı ayakta kalan tek kalıntıdır. Bk. Gündüz, "Süleyman Mabedi", *a.g.e.* s. 347.

¹¹ Besalel, *a.g.e.* II, 413.

¹² Gürkan, "Tanah", *a.g.e.* s. 250.

kitabındaki ilk beş bölümü belirtir. Tekvin, Çıkış, Levililer, Sayılar ve Tesniye'den oluşan bu beş kitabın Sina dağında Hz. Musa'ya (a.s.) vahyedildiğine inanan Yahudiler, tarihleri boyunca Tora'ya (Tevrat) çok önem vermişlerdir. Tora (Tevrat), Yahudiler için bir ahittir, Yahudilerle Tanrı arasında yapılan bir sözleşmedir. Yahudi milletin görevi, bu sözleşmeye uymaktır.¹³ Tevrat'ın ilk beş kitabı aynı zamanda Eski Ahit'in ilk beş kitabını oluşturmaktadır. Geleneksel Yahudi düşüncesinde Tevrat'ın Hz. Musa'ya (a.s.) Tanrı tarafından yazdırıldığına inanılır.¹⁴ Hıristiyanlar, dinlerinin Yahudiliğin üzerine dayandığını belirtmek için “Eski Ahit” derler. İncile de “Yeni Ahit” derler. Yahudiler “Eski Ahit” ve “Yeni Ahit” kelimelerini benimsemezler. Çünkü Yahudiler için Tora (Tevrat) eski bir ahit değildir, Hıristiyanlığı da bir din olarak kabul etmedikleri için yeni bir ahit değildir.¹⁵ Tevrat (Tora) Tanah'ın ilk bölümüdür. Konu itibarı ile dünyanın yaratılışı ile başlar, Mısır Çıkışı ve çölde geçen kırk yıllık göçebelik dönemine kadar uzanır. Yahudi inancına göre Tevrat (Tora) İsrailoğullarına doğrudan doğruya Tanrı tarafından verilmiştir. Buna “Yazılı Tora” (Tora Şebiketav) denir. Tora'nın (Tevrat) açıklamalarını ve Yahudi yasalarını içeren edebiyata da “Sözlü Tora” anlamına gelen “Tora Şebealpe” denir. Tevrat'ın (Tora) ilk beş kitabına Yahudiler şu adları verir: Bereşit, Şemot, Vayikra, Bamidbar, Devarim.¹⁶ Bu beş kitabın isimlerini şematik olarak gösterecek olursak;

	İBRANİCE	KUTSAL KİTAP (ESKİ ÇEVİRİ)	KUTSAL KİTAP (YENİ ÇEVİRİ)
1. Kitap	BEREŞİT	TEKVİN	YARATILIŞ
2. Kitap	ŞEMOT	ÇIKIŞ	MISIR'DAN ÇIKIŞ
3. Kitap	VAYİKRA	LEVİLİLER	LEVİLİLER
4. Kitap	BAMİDBAR	SAYILAR	ÇÖLDE SAYIM
5. Kitap	DEVARİM	TESNİYE	YASANIN TEKRARI

¹³ Aydın, “Torah” *a.g.e.* s. 759.

¹⁴ Gündüz, *a.g.e.* s. 371.

¹⁵ Aydın, “Torah” *a.g.e.* s. 759.

¹⁶ Besalel, “Tora” *a.g.e.* II, 738.

Tora adı ile bilinen beş kitabın içeriği şu şekildedir:

1- Tekvin (Bereşit): Yaratılış anlamına gelmektedir. 50 bölümden oluşmaktadır. Birçok konuyu inceler. Evrenin nasıl yaratıldığı, insanın çalışmasının gerekliliği, ilk örtünme, ilk katletme olayları nasıl yaşandı, insanların elleriyle âletler yapması gibi konular yer almaktadır.¹⁷

2- Çıkış (Şemot): İbranice Şemot “isimler” anlamına gelmektedir.40 bölümden oluşmaktadır. İsrailoğullarının Mısır esareti, Musa (a.s.) önderliğinde Mısır’dan çıkışları, İsrailoğullarının nasıl esir oldukları, hürriyetlerine nasıl kavuştukları, nasıl ulus oldukları, özgürlük duaları gibi konulardan bahsetmektedir. “Septuagint” adlı Tanah’ın Yunancaya yapılan tercümesinde bu II. kitabın adı “Eksodos” olarak geçmektedir.¹⁸

3- Levililer (Vayikra): İbranice Va-yikra “Ve çağırıldı” mânâsına gelmektedir. 27 bölümden oluşmaktadır. Yahudi gelenekleri, insan ilişkileri, bayramlar, oruçlar, kurbanlar konularını içerir.¹⁹

4- Sayılar (Bamidbar): İbranice Ba-midbar “çölde” anlamına gelmektedir. 36 kısımdan oluşur. Yahudilerin Sîna Dağından ayrılıp, Kenan sınırlarına varmalarına kadar çölde geçen 40 yıllık göçebe hayatından, Yahudi milletine vaad edilen topraklara giriş hazırlıkları gibi konuları içermektedir.²⁰

5- Tesniye (Devarim): İbranice “sözler-kelimeler” anlamındadır. Hz. Musa’nın (a.s.) söylediği sözlere istinâden bu ismi almıştır. 34 bölümden oluşmaktadır. Çıkış, Levililer, Sayılar kitaplarında anlatılan, tarihî olay ve kânunları konu etmektedir. Moşe Rabenu’nun (Musa a.s.) yaşamının son 37 gününde yazıldığına inanılmaktadır.²¹

¹⁷ Suzan Alalu vd. “Yahudilikte Kavram ve Değerler”, Gözlem yay. İstanbul, 2001, s. 297.

¹⁸ Besalel, a.g.e, III, 675.

¹⁹ Alalu, a.g.e. s. 297.

²⁰ Besalel, a.g.e. I, 93.

²¹ Besalel, a.g.e. I, 138-139.

2- Talmud

Yahudilikteki sözlü geleneği temsil eden Mişna ile bunun yorumuna dayalı olan Gemera'yı ihtiva eden esere verilen addır. Rabbi Yudah'ın²² ölümü sonrası, diğer Rabbilerin Mişna'ya yaptıkları yorum, tefsir ve ilavelerden oluşmuştur.²³ Mişna üzerindeki çalışmalar asırlarca devam etmiştir. Bu çalışmalar, Babil ve Filistin akademilerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalardan iki Talmud meydana gelmiştir. Babil ve Kudüs Talmud'u adlarıyla bilinen bu eserler Mişna'nın yorumudur.²⁴ Mişna, tekrar yolu ile öğretme anlamına gelmektedir. Talmud'un asıl metin kısmını teşkil etmektedir. Bu kısmın yorumuna Gemera denir. Büyük kısmı Aramice yazılmış olan Gemera'da Mişna hükümlerinin Tevrat'taki dayanakları ve ilgili Rabbilerin isimleri yer almaktadır.²⁵ Gemera, "öğreti" anlamına gelir. Gemera konuları açısından ikiye ayrılır. Halakkah, dini prensipleri temsil eder. Haggadah, kıssa ve menkibeleri konu almaktadır. Mişna ve Gemera, Talmud'u meydana getirmektedir. Mişna, yüzyıllar içinde oluşan Yahudi geleneğini temsil etmektedir.²⁶ Rabbi Akiba²⁷ ve Rabbi Yudah tarafından toplanarak, sistematik şekilde derlenmiştir. Rabbi Yudah'ın derlediği Mişna, önceki Yahudi din bilginlerinin görüş ve değerlendirmelerini de vererek, ilgili konudaki geçerli hukukî hükmü belirtmektedir.²⁸

"Mişna'nın Şerhi" adlı kitabının mukaddimesinde, Yahudi filozofu Maimonides,²⁹ Mişna'yı tanıtmaya sadedinde şöyle yazmaktadır: "Muallimimiz Musa'dan, Mukaddes hahamımız Yahuda ha Naşi'ye kadar, sözlü kanun adı ile tefris

²² **Rabbi Yudah** (MS.135-217), 50 yıl Sanhedrin'e başkanlık yapmış Yahudi din adamıdır. Mişna adı verilen hukuk koleksiyonunu derlemiştir. Bu eser Yahudiler arasında kutsal kitaptan sonra en fazla değer verilen kitap olmuştur. bk . Gündüz, *a.g.e.* s. 399.

²³ Gündüz, "Talmud", *a.g.e.* , s. 357.

²⁴ Aydın, "Talmud" *a.g.e.*, s.738.

²⁵ Gürkan, *a.g.e.* s. 73.

²⁶ Aydın, "Mişna", *a.g.e.* s. 508-509.

²⁷ **Rabbi Akiba**(MS.40-135), Üçüncü nesil Tannadır. Kabalada, canlıken Tanrıya ulaşip, aklını yitirmeyen tek bilge olarak tanınır. Yahudi sözlü şeriatına (Alaha) yeni bir yorum getirerek Tevrat sonrası ilk dini yasalar denemesi olan Mişna'nın temellerini atmıştır. Bk. Besalel, "Akiba, Ben Yosef" *a.g.e.* I, 47-48.

²⁸ Gündüz, "Mişna", *a.g.e.* s.265.

²⁹ **Maimonides**: Musa b.Meymun (MS.1135-1204), Yahudi yazarlarca "**Ramban**" olarak da bilinen ünlü Yahudi filozof ve ilahiyatçı. Aslen Kurtubalıdır. Mısır'da Fustat'ta yerleşmiştir. Yahudi iman esaslarını 13 maddede toplamıştır. Mişna ile ilgili tefsirler yazmıştır. Bk. Gündüz, " Maimonides", *a.g.e.* , s.242.

edilen herhangi bir akide üzerinde, Yahudi âlimlerinden hiç biri açıkça ittifak etmedi. Her toplumun bir başkanı ve kendisine itimat ettiği bir kişisi vardı ki o, geçmiş bilginlerden ve hocasından duyduklarının, şifâhi olarak toplumuna nakledilmesi için notlar koyardı. Böylece, her bilgin yüksek mahkemenin (Sanhedrin) kararlarına ve muhtelif nesillerde ilân edilen kararlardan ve Tevrat tefsirinden “geçmişlerin” vasıl olduğu şeylere ve sözlü kânunlara sahip olduğu zaman, kifayeti nisbetinde istifade olunması için, “sözlü kânunlara” benzer bir kitap te’lif etmiştir. İşte, zaman böylece mukaddes hahamımıza gelinceye kadar geçmiştir. O, mukaddes sünnetle, ahkâmla, kararlarla ilgili bütün şeyleri ve her nesil için uyulması gereken, Hz. Musa’dan mervi kânun’un şerhini, ilk defa bir araya getirmiştir.”³⁰ İbni Meymun’un bu cümlelerinden anlaşıldığı üzere, Yahudi din âlimleri belli bir konuda, belli bir karara olur diyememişlerdir. Aynı olaya farklı hahamlar farklı kararlar verebilmişlerdir. Tevrat’ta net olarak belirlenmeyen hükümler, hahamların yorumlarıyla hüküm haline gelmiştir. Yahudi geleneğinde Talmud’un çok büyük bir önemi vardır. Maimonides “Tüm İsrailoğulları Babil Talmuduna uymak zorundadır” der.³¹

Haham Akiba, Mişna’yı toplamış ve kısımlara ayırmıştır. Sonra talebesi Meir, Mişna’yı tamamlamış ve onu sabitlemiştir.³² Ancak Haham Akiba’dan sonra, sabit bir şeyler üzerinde ittifak edilebilmiştir. Mişna, Tevrat’ta genellikle dağınık halde yer alan hükümlerin yanı sıra, bu hükümlere yönelik ilave açıklamaların sistematik olarak ele alındığı bir nevi “şeriat kitabı” niteliğindedir. Dili İbranice olan ve Tevrat hükümlerinin altı bölüm halinde düzenlendiği bu literatür, milâdi ilk iki asırda yaşamış olan ve “Tannaim” şeklinde isimlendirilen rabbilerle ilişkilendirilmiştir.³³ Yani, Mişna’yı oluşturan bu devrin din bilginlerine “Tannaim” adı verilmiştir. Ayrıca Mişna üzerinde yorum çalışmaları yaparak Gemera’nın teşekkülünü sağlayan bilginlere de “Amoraim” denmiştir.³⁴ Mişna’da yaklaşık 150 bilginin adı geçmektedir. Mişna’ya paralel olarak Tannaim tarafından yapılan derlemelere

³⁰ Zafer İslam Han, trc: Mehmet Aydın, “Talmud’un Doğuşu ve Yahudiler Üzerindeki Tesiri” *AÜİFD*, Ankara-1981, XXV , 139-152.

³¹ Besalel, *a.g.e.* “Alaha” I, 52.

³² İslam Han, *a.g.e.* s. 143.

³³ Gürkan, *a.g.e.* s. 73.

³⁴ Aydın, *a.g.e.* s. 509.

“Tosefta” adı verilmektedir.³⁵ Rabbilerin isimlerine, menkıbevi ve tefsirî bilgilere ve Mişna’dakinden farklı veya zıt hükümlere de yer veren Tosefta, Mişna’dan hacimli olmakla beraber daha düşük otoriteye sahiptir.³⁶

Dili İbranice olan Mişna, altı büyük bölüme ayrılmıştır. Bu altı bölümün her birine “Sedarim” denir. Bunlarda altmış üç alt bölüme ayrılır. Mişna’nın altı bölümü şunlardır:

1- Zeraim (Ziraat ile ilgili hükümler) Bu bölümün onbir alt bölümü vardır ve tarımla ilgili emirleri içerir. Tarlaların sürülmesi, hasatın toplanması, ilk ürünlerin takdimi gibi konular işlenmektedir.

2- Moed (Belirli günlerle ilgili hükümler) : Bu bölümde Cumartesi günü, dini bayramlar, oruç günleri ve Kudüs Mabedine karşı ödevler ve ibadet günleri işlenmektedir.

3- Nashim (Kadınlarla ilgili hükümler) : Bu bölümün yedi alt bölümü vardır. Nişan, evlilik sözleşmeleri, mehir ve dini sözleşmeler konu edilmektedir.

4- Nezikin (Ceza ve medeni kanunla ilgili hükümler) : Bu bölümde kişisel ve sosyal ilişkilerdeki sapmalar ele alınmakta ve onlara takdir edilen cezalar bildirilmektedir. Başkasına verilen zararlar, hırsızlık, işçi-işveren ilişkileri, tefecilik, gayri menkuller, ortaklıklar, kiracı ilişkileri, miras, mahkemelik konular, tanıklık ve öldürme olayları gibi konular bulunmaktadır.

5- Kodashim (Kutsal şeylerle ilgili hükümler) : Onbir alt bölümü olan bu kısımda Bet-Hamikdaş (Mukaddes Ev) tasvir edilir. Bu bölümde Tapınağın kurbanlarla ilgili yönleri, adak kurbanları işlenmektedir.

6- Teharoth (Temizlikle ilgili hükümler) : Oniki alt bölümü vardır. Evlerin, yiyeceklerin ve insanların temizliğini düzenleyen kurallar yer almaktadır.³⁷ Aslında, pek çok Yahudi âlimin de kabul ettiği gibi, Mişna’yı toplayan Yahuda ha Naşi’dir. Ondan sonra gelenlerin işleri, tehzib, ilâve, güzelleştirmedir. Mişna’nın hükümleri,

³⁵ Besalel, *a.g.e.* “Mişna” II, 413- 414.

³⁶ Gürkan, *a.g.e.* s. 73.

³⁷ Aydın, *a.g.e.* s. 509.

ya kaynağı meçhul olan genel hükümlerdir, ya hâkimlerin, yahut muallimlerin görüşleridir.³⁸

Museviler tarafından sözlü vahiy olarak nitelendirilen, Yahuda ha Naşi'nin gayretleriyle derlenmiş olan Talmud'un şerhi olan Mişna'nın diğer altı bölümünde de cezaî konulardan bahsedilmesine rağmen, özellikle Nezikin (zararlar) adlı 4.bölümünde, suçlar ve bu suçlara verilecek olan cezâî hükümler daha yoğundur. Nezikin bölümünde, diğer bölümlere nazaran daha çok ceza ve medenî kanunlarla ilgili hükümler konu edinilmiştir. Bu bölümde, kişisel ve sosyal ilişkilerdeki yanlışlar ele alınmakta ve onlara verilecek olan cezalar bildirilmektedir. Başkasına verilen zararlar, hırsızlık, işçi ve işveren ilişkileri, tefecilik, gayrimenkuller, ortaklıklar, mülk sahibi ve kiracı ilişkileri, miras hukuku, mahkemelik konular, tanıklıklar ve öldürme olayları gibi konular ele alınmaktadır.³⁹

Nezikin (Zararlar) on alt bölümden oluşur:

- 1- Bava Kamma : Haksız Muameleler.
- 2- Bava Mezia : Sivil Yasa.
- 3- Bava Batra :Mal-mülk Yasası.
- 4- Sanhedrin : Dinî Hâkimler.
- 5- Makkot : Kırbaçlama.
- 6- Şevu'ot : Yeminler.
- 7- Edduyot : Geleneksel Şahitlikler.
- 8- Avoda Zara : Puta Tapma.
- 9- Avot : Ahlâki Vecizeler.
- 10- Horayot : Mahkemenin Yanlış Karar Vermesi.⁴⁰

Nezikin'in, dördüncü bölümü olan Sanhedrinde daha çok idam cezalarını gerektiren suçlar ve bu suçlara ilişkin ceza hükümlerine yer verilmiştir. Sanhedrin on

³⁸ İslam Han, *a.g.e.* s. 144.

³⁹ Aydın, *a.g.e.* s. 509.

⁴⁰ İslam Han, *a.g.e.* s. 142 - Besalel, *a.g.e.* II, 703.

bir bölümde incelenmiştir. Altıncı bölüm ile onuncu bölüm arasında, genellikle öldürme cezalarından bahsedilmiştir.

Bu konuyla ilgili olarak, “Talmud’un Doğuşu ve Yahudiler Üzerindeki Tesirleri” adlı eserinde Zafer İslâm Han şöyle demektedir: “İbrânice Yüksek Mahkeme demek olan Sanhedrin, Mişna’nın dördüncü kısmı olan, Nezikin’in (Zararlar) bölümlerinden birini oluşturmuştur. Lâfzî mânâsına göre Sanhedrin, yüksek Yahudi mahkemesinin konuları, kaideleri ve prensipleri ile meşgul olur. Bu bölüm, on bir kısma ayrılmıştır. Her kısım, Yüksek Yahudi Mahkemesinin hüküm vermesi veya müdahalede bulunması mümkün olan hallerden biriyle ilgilenir. Dr. Samuel Krauss, “The Mishnah Treatise Sanhedrin” adlı kitabında Sanhedrin’i, hâkimin koyduğu prensiplere benzetmiş ve şöyle demiştir: Yüksek Yahudi Mahkemesi’nin (Synhedrion Jewish) icraatında bu kısmın önemi büyüktür. Sanhedrin, Yahudi devletinin hayatı için son ışık itibar olunur. Bu kısmın, Yahudi’nin hayat ve ölümü ile ilgili olması nedeniyle, okuyucuların çoğunluğunun dikkatini çekmiştir.”⁴¹

3- Alaha

Bir Yahudinin ömrü boyunca uyması gereken pek çok kurallar vardır. Bu kuralların kaynağı Tora’da bildirildiği gibi Yahudi Tanrısıdır. Tora’nın birçok yerinde “Tanrınız Rab benim” denilmektedir.⁴² Bu bağlamda “Alaha” adı verilen Yahudi dinî hukuku da bilinmesi gerekli bir konudur. Alaha, yol, örnek, yöntem mânâlarına gelmektedir. Tüm soruları kapsayan Yahudi kânûnunun kesin ve kabul edilmiş şeklidir. Yahudi kânûnî sistemi statüsünde olan Alaha, yaşamın her evresini, her noktasını kapsar. Gerek kişiler arası, gerek Tanrı ile insan arası ilişkileri düzenler. Yahudiliğin yasal yanı olan Alaha, kişisel, sosyal, ulusal ve uluslar arası boyuttadır. Alaha, sadece dinî kânunları içermez, aynı zamanda medenî kânunları, öldürme ile ilgili kânunları ve ahlâkî yasaları da kapsar.⁴³ Alaha tabiri İbranicede “alah” yürümek kelimesinden türetilmiştir. Çünkü Alaha, Yahudiler için yaşam

⁴¹ İslâm Han, *a.g.e.* s. 145.

⁴² Levililer, 19/31.

⁴³ Alalu v.d. *a.g.e.* s. 82.

yolunu göstermektedir. İnsan yaşamının hemen hemen tüm yönlerini ele alır.⁴⁴ Rabbinik dönemlerde Alaha'nın incelenmesi en önemli dinî görev addedilmiştir. O dönemlerde, din bilginlerinin yasama yönteminde yazılı ve sözlü Tora'da yer alan kânunlar kabul edilmiştir. Tora kökenli emirler değişmezken, rabbilerin koydukları hükümler, olaylara ve durumlara göre dinî yetkili din adamlarınca değişikliklere uğratılmıştır. Klasik Yahudi kaynakları, bazı güncel değişiklikler-farklılıklar- hariç Alaha'nın Moşe (Musa a.s.) dönemine kadar dayandığı inancındadırlar.⁴⁵

Maimonides ve Nahmanides'e⁴⁶ göre Alaha 3 katagoride incelenebilir:

1- Sina dağında kabul edilen Alaha. Bunun yorumundaki amaç Alaha'yı kutsal şekliyle açıklamaktır.

2- Sina'da alınmayan, ancak kutsal kitaptan din bilginlerince çıkarılan sonuçlar.

3- Alaha'ya yenilikçi bir bakış açısı getiren ve buna da kutsal kitaptan destek sağlayan görüş.⁴⁷

Alaha'nın kaynaklarını şu şekilde sıralayabiliriz: Yazılı kânun, sözlü kânun, bilgelerin yetkisi, gelenek ve töre. Bu kaynakları kısaca açıklayacak olursak;

a- Yazılı Kânun: Tanrının emirlerini ifade eden, olumlu (emir) ve olumsuz (nehiy) olmak üzere 613 maddede toplanmış olan kurallar bütünüdür. Alaha, ilk aşamada Tora'daki 613 emrin uygulanmasını ve bu emirlere uyulmaması halindeki yaptırımları ele almaktadır.⁴⁸

b- Sözlü Kânun: Yazılı kânunun yorumudur. Yahudi inancına göre yazılı Tora (Tora şe-biketav) ile kişiden kişiye konuşularak iletilen sözlü yasa (Tora Şe-be alpe) Hz. Musa'ya (a.s.)Tanrı tarafından aynı anda verilmiştir. Mişna'ya göre; Hz.

⁴⁴ Besalel, *a.g.e.* "Alaha" I, 51.

⁴⁵ Alalu vd. *a.g.e.* s. 83.

⁴⁶ **Nahmanides:** "**Ramban**" ismi ile meşhurdur. İspanya'nın kuzeyinde Katalonya eyaletinin Gerona kentinde doğdu. Mesleği Doktorluktu. Alaha konusundaki yetkinliği sebebiyle "Rabbi" ünvanıyla anılır. M.S.1200'lü yıllarda yaşamıştır. Nahmanides 70 yaşında iken 1263'lü yıllarda İsrail'e göç etmiştir.Son günlerini Akka'da geçirmiş, kutsal kitapla ilgili yorumlarını yapmıştır. Bk. Besalel, *a.g.e.* "Nahmanides" II, s. 437.

⁴⁷ Alalu v.d. *a.g.e.* s. 84.

⁴⁸ Besalel, *a.g.e.* "Alaha" I, s.51.

Musa (a.s.) Sina'da Tanrıdan aldığı Tora'yı Yeşu'ya⁴⁹ nakletmiş, Yeşu Bilgelere (Yaşlılara) vermiştir. Bilgelerde Peygamberlere bildirmiş, Peygamberlerde Tora'yı Büyük Asamble'nin⁵⁰ mensuplarına iletmiştir. Büyük Asamble'nin başında bulunan Ezra⁵¹ ve yardımcıları olan yazıcılar (soferim), Tora'yı İsrailoğullarına ulaştırmışlardır.⁵² Sözlü Tora'nın varlığı, Tora'nın öğrenimine ve öğretimine büyük önem veren bir geleneğin yerleşmesine yol açmıştır.

c- Bilgelerin Yetkisi: Hz. Musa (a.s.) ilk dinsel yetkilendirmeyi Tora'yı Yeşu'ya elden teslim etmek sûretiyle yapmıştır.⁵³ Bu yetkilendirme olayı Tevrat'ta şu şekilde anlatılır: “Bunun üzerine Rab, Kendisinde Rabb'in Ruhu bulunan Nunoğlu Yeşu'yu yanına al, üzerine elini koy, dedi. Onu Kâhin (Kohen) Elazar'la bütün topluluğun önüne çıkar ve hepsinin önünde görevlendir. Bütün İsrail topluluğu sözünü dinlesin diye ona yetkinden ver. Kâhin Elazar'ın önüne çıkacak; kâhin, Yeşu için Urim⁵⁴ aracılığıyla Rabb'e danışacak. Bu yöntemle Elazar Yeşu'yu ve bütün halkı yönlendirecek. Musa Rabb'in kendisine buyurduğu gibi yaptı. Yeşu'yu Kâhin Elazar'ın ve bütün topluluğun önüne götürdü. Rabb'in buyruğu uyarınca ellerini üzerine koyarak onu görevlendirdi.”⁵⁵

⁴⁹ **Yeşua(Hz. Yeşu):**Tahminen M.Ö. 13.yy. da yaşamıştır. Efraim kabilesinden Nun'un oğludur. Yahudilerin Mısırdan çıkıp çöllerde dolaştıkları zamanlarda Hz.Musa'ya (a.s.) yardımcı olmuştur. Hz. Musa'nın (a.s.) ölümünden sonra Tanrı tarafından görevlendirilerek İsrailoğullarını Kutsal topraklara götürmüştür. Yahudilerce, Hz. Musa'nın (a.s.) Sina'da Tora'yı alıp Yeşu'ya naklettiğine inanılır. Bk. Besalel, “Yeşua”, *a.g.e.* III, 779.

⁵⁰ **Büyük Asamble (Kenaset Gdola) :** II.Bet-Hamikdaş'ın yapımına başlanmasından itibaren (2.500 sene evvel) İsrail topraklarında görev yapan 120 kişilik Yüksek Yasama Kurulu. Bu kurul Neviim Devri ile Tanna'im Devri arasında vazife görmüştür. Kutsal yazıları düzene sokarak, kurban ve dua zamanlarını saptamışlardır. M.Ö. 444'de Ezra ve Nehemya tarafından toplanan kurul içinde Peygamberler, Kâhinler, Levililer soyundan gelen liderler bir tüzük hazırlayarak önemli kararlar almışlardır. Büyük Asamble'den Yüksek Konsey (Bet-Din Agadol) adı verilen ve Tora'yı yorumlayan bir yargıç topluluğu çıkmıştır. Yahudi dinine ilişkin uygulamalar (Takanot) ve emirnameler (Gezerot) yayınlamışlardır. Bk. Besalel, *a.g.e.* II, s.319-320 -Babil Sürgünü dönüşünde yazıcı-âlim Ezra tarafından kurulan 120 üyeye sahip âlimler meclisi.Tanah'ta yer alan bazı kitapların yazımında, Yahudi kutsal kitap kanonunun belirlenmesinde ve ilk dua litürjisinin belirlenmesinde etkin olmuştur. Bk. Gürkan, *a.g.e.* s. 242.

⁵¹ **Ezra:** Kohen kabilesinden peygamber ve din bilgini. M.Ö. 5.yy. ortalarında Yahudileri Babil'den Kudüs (Yeruşalim)'e getirmiştir.Yahudileri tekrar Tora bilgilerine bağlamak için Büyük Asamble'yi kurdu. Kendisine yardım eden yazıcılarla birlikte Musa(a.s.)'in öğretilerini kaleme aldı.Eski İbrani yazısını kare harflerden oluşan alfabeyle dönüştürerek noktalamaya açıklık getirdi.Yahudiler nezdinden değeri çok büyüktür. Bk. Besalel , “Ezra” , *a.g.e.* I, 170-171.

⁵² Bk. Besalel , “Alaha” , *a.g.e.* I, 51-52.

⁵³ Bk. Besalel , “ Alaha” , *a.g.e.* I, 52.

⁵⁴ **Urim:** Baş kâhinin göğüsliğünde (Efodunda) bulunan, kura çekmek ve Tanrı'nın isteğini öğrenmek için kullanılan küçük nesne. Bk.Kutsal Kitap, yeni çeviri, s. 1365.

⁵⁵ Sayılar 27/18-23.

Talmud zamanında bu yetkilendirme “Haham” veya “Rabbi” ünvanının verilmesi ile gerçekleştirildi. Bu ünvanın verilebileceği kişiler dinî bilgileri ile birlikte ahlâki meziyetlere de sahip olmak zorunda idi. Maimonides, Tora’ya dayanarak her yargıcın şu niteliklerde olması gerektiğini belirtir: “Zekâ, tevazu, Tanrıya saygı, Tanrı aşkı, halk tarafından sevmek, iyi bir şöhrat.”⁵⁶ Din bilginleri, bazı durumlarda Talmudik emirleri iptal etme hakkına sahiptiler. Bu iptal ileriye dönük, gelecek nesiller için değil, güncel sorunlara cevap vermek amacını taşırdı. Halkın çoğunluğunun tahammül edemeyeceği kısıtlamalar koyulamazdı.⁵⁷

d- Gelenek ve Töre: Alaha’nın çok net olmadığı durumlarda dini törelere başvurulurdu. Alaha ile çelişen töre durumunda, töre Alaha’nın yerini alırdı. Cemaatin geliştirdiği görenekler, bilge kişilerin, din bilginlerinin getirdikleri Alaha ile eşdeğer kabul edilirdi.⁵⁸ Alaha, Yahudiler için Yahudiliğin ve Yahudilerin Tanrı’ya olan inançlarının bir göstergesidir. Alaha olmadan Yahudi yaşamı hiçbir anlam taşımaz, tüm içeriğini kaybeder. Alaha’ya uymamak Yahudinin yaşam tarzını değiştirir. Yaşam tarzı değişen Yahudi kavram ve değerlerini yitireceği için bu asimilasyon demektir. Yahudiler için asimilasyon ise pek çok kere gerçekleşmiş bir olgudur.⁵⁹

C- YAHUDİ HUKUKUNDA SUÇ VE CEZA İLE İLGİLİ BAZI KAVRAMLAR

1- Günah

Yahudilikte günah, Tanrı-insan ilişkisinde Tanrı’yı seçmeyi, O’nu tercih etmeyi reddediş, dolayısıyla da bu ilişkinin bozulması ve parçalanmasıdır.⁶⁰ Bir dinî yasaya karşı gelen, bir eylem veya yapılması emredilen bir mitsvanın⁶¹ yerine getirilmemesi, günah olarak tarif edilir. Ömer Faruk Harman, Yahudilikte günah ve

⁵⁶ Bk. Besalel , “Alaha”, *a.g.e.* I, 52.

⁵⁷ Alalu v.d. *a.g.e.* s. 85.

⁵⁸ Alalu v.d. *a.g.e.* s. 85.

⁵⁹ Alalu v.d. *a.g.e.* s. 87.

⁶⁰ Ömer Faruk Harman, “Günah”, *DİA*, İstanbul 1996, XIV, 280.

⁶¹ **Mitsva:** Her Musevinin, yerine getirmekle ve korumakla yükümlü olduğu, emir veya kurallardır. Mitsvaların kaynağı; Tora, Neviim ve Talmud’dur. Geleneksel mitsva sayısı 613’tür. 248 tanesi “ase” yapacaksın, 365 adedi de “lo taase” yapmayacaksın şeklindedir. Bk. Besalel, “Mitsva”, *a.g.e.* II, 415.

kötülük hususunda şu tespitlerde bulunmaktadır; “Ahd-i Atik’te insan tabiatının kötülüğü hususunda köklü bir kanaat sergilenir. Kötülüğe karşı doğuştan gelen devamlı meyil insanın topraktan yaratılmış olmasına bağlanır. Günah, kişinin iradesinde ve arzusunda köklü bir bozulmayı ifade etmektedir. Günahın kaynağı olarak da kötü duygular ve kalp gösterilir. İnsan nefsi ve şeytan daima günaha sürükleyicidir. Peygamberler günahı ayrılmaz bir vasıf olarak “kötü kalbin içinde kök salmış” görürler.”⁶²

Günah, Tanrı tarafından ikâme edilen düzeni ihlâl etmek, Tanrının emirlerine boyun eğmemektir. Günah işleyen Yahudi toplumlarının uğrayacakları musibetler Tevrat’ta çok net bir şekilde belirtilmiştir. Bununla ilgili Tevrat cümlesi şöyledir:

“Ama Tanrınız Rabb’in sözünü dinlemez, bugün size ilettiğim buyrukların, kuralların hepsine uymazsanız, şu lânetler üzerinize gelecek ve size ulaşacak: Kentte de tarlada da lânetli olacaksınız. Sepetiniz ve hamur tekneniz lânetli olacak. Rahminizin meyvesi, toprağınızın ürünü, sığırlarınızın buzağuları, sürülerinizin kuzuları lânetli olacak. İçeri girdiğinizde lânetli olacaksınız; dışarı çıktığınızda da lânetli olacaksınız. Rabb’e sırt çevirmekle yaptığınız kötülükler yüzünden el attığınız her işte O, sizi lânete uğratacak, şaşkına çevirecek, paylayacak. Sonunda üzerinize yıkım gelecek ve çabucak yok olacaksınız. Rab, mülk edinmek için gideceğiniz ülkede sizi yok edinceye dek salgın hastalıkla cezalandıracak. Veremle, sıtmayla, iltihapla, yakıcı sıcaklıkla, kuraklıkla, samyeliyle, küfle cezalandıracak. Siz yok oluncaya dek bunlar sizi kovalayacak. Başınızın üstündeki gök tunç, ayağınızın altındaki yer demir olacak. Rab, siz yok oluncaya dek gökten yağmur yerine ülkenize toz ve kum yağdıracak. Rab, sizi düşmanlarınızın önünde bozguna uğratacak. Onlara bir yoldan saldıracak, ama önlerinden yedi yoldan kaçacaksınız. Yeryüzündeki bütün uluslar için dehşet verici bir örnek olacaksınız. Ölüleriniz bütün kuşlara, yabanıl hayvanlara yem olacak; onları korkutup kaçıran kimse olmayacak. Rab, sizi iyileşemeyeceğiniz Mısır çibaniyle, urlarla, kaşıntıyla, uyuzla vuracak. Rab, sizi delilikle, körlükle, şaşkınlıkla cezalandıracak. Öğle vakti körlerin karanlıkta el yordamıyla yürüdüğü gibi yürüyeceksiniz. Yaptığınız her şeyde başarısız olacak, sürekli sıkıştırılacak, yağmalanacaksınız. Sizi kurtaran olmayacak. Bir kızla

⁶² Harman, “Günah”, *DİA*, XIV, 280.

nişanlanacaksınız, ama başka biri onunla yatacak. Ev yapacak ama içinde oturmayacaksınız. Bağ dikecek ama üzümünü toplamayacaksınız. Öküzünüz gözünüzün önünde kesilecek ama etini yemeyeceksiniz. Eşğiniz zorla sizden alınacak, geri getirilmeyecek. Davarlarınız düşmanlarınıza verilecek. Sizi kurtaran olmayacak. Oğullarınız, kızlarınız gözlerinizin önünde başka bir ulusa verilecek. Her gün onları gözlemekten gözlerinizin gücü tükenecek. Elinizden bir şey gelmeyecek. Tanımadığınız bir halk toprağınızın ürününü ve bütün emeğinizi yiyecek. Sürekli sıkıştırılacak, ezileceksiniz. Gözlerinizle gördükleriniz sizi çıldırtacak. Rab dizlerinizi, bacaklarınızı tepeden tırnağa iyileşmeyen ağırlı çıbanlarla vuracak. Rab sizi ve başınıza atayacağınız kralı sizin de atalarınızın da bilmediği bir ulusa sürecek. Orada ağaçtan, taştan yapılmış başka ilahlara tapacaksınız. Rabb'in sizi süreceği bütün uluslar başınıza gelenlerden dehşete düşecek; sizi aşağılayacak, sizinle eğlenecekler. Çok tohum ekecek, ama az toplayacaksınız. Çünkü ürününüzü çekirge yiyecek. Bağlar dikecek, bakımını yapacak, ama şarap içmeyecek, üzüm toplamayacaksınız. Onları kurt yiyecek. Ülkenizin her yerinde zeytinlikleriniz olacak, ama zeytinyağı sürünmeyeceksiniz. Zeytin ağaçlarınız ürününü yere dökecek. Oğullarınız, kızlarınız olacak, ama sizinle kalmayacaklar, sürgüne gönderilecekler. Bütün ağaçlarınızı, toprağınızın ürününü çekirgeler yiyecek. Aranızdaki yabancılar yükseldikçe yükselecek, size alçaldıkça alçalacaksınız. O sana ödünç verecek, ama sen ona ödünç vermeyeceksin. O baş, sen kuyruk olacaksın. Bütün bu lânetler başınıza yağacak. Yok oluncaya dek sizi kovalayacak ve size erişecek. Çünkü Tanrınız Rabb'in sözünü dinlemediniz, size verdiği buyrukları, kuralları yerine getirmediğiniz. Bu lânetler siz ve soyunuz için sonsuza dek bir belirti, şaşılabilir bir olay olarak kalacak.”⁶³

Beşeri plânda günah ailevî ve ictimaî bağın parçalanmasına, Tanrı'ya karşı işlenen günah ise Tanrı'dan ayrılmaya sebep olur.⁶⁴ Yahudilikte, ilâhi yasanın yanlış uygulanması veya uygulanmaması konularına dikkat çekilir. Her durumda, günahkâr; gerek insanlara karşı, gerekse dinî yasanın çiğnenmesinden kaynaklanan günahlardan ötürü, Tanrı'ya karşı sorumludur. Kutsal kitapta, günah kavramını karşılayan

⁶³ Tesniye, 28/15-46.

⁶⁴ Harman, “Günah”, *DİA*, XIV, 280.

yaklaşık 30 farklı kelime kullanılmıştır. Bunların üç tanesi en önemlileridir: Het, Avon, Peşa.

1- HET: İstenmeden işlenen, en düşük seviyedeki günah türünü tanımlar.

2- AVON: Kasten ve saldırganca işlenmiş, cezalandırılması gereken günahları betimler.

3- PEŞA: Genellikle, Tanrının yasalarını ihlâl etmek suretiyle, bilinçli bir şekilde isyan etmeyi anlatır.

Rabbînik metinlerde, günahın ayrıntılı olarak anlatılmasında, her üç tabirden de yararlanılmıştır. Ancak, bu çerçevede incelenen günahların bazıları, diğerlerinden daha ağırdır. Tevrat'a (Tora) aykırı hareket etmekten doğan günahlar, Rabbînik yasaların uygulanmamasından doğan günahlardan daha ağırdır. En ciddi günahlar; puta tapmak, adam öldürmek ve ensest ilişki (yakın akraba ile zina) olup, kişinin bunları işlemektense ölmeye razı olması gerekmektedir.

Rabbînik metinlerde, günahı çağrıştıran bir başka kelime de "AVERA" dır. İhlâl anlamındadır.⁶⁵

Yahudilik, esas itibari ile günahkârlığın, Âdem'in ilk günahından kaynaklanan bir beşeri olgu olduğunu açıkça reddeder. Bireysel sorumluluk, Yahudilikte merkezî bir ağırlık taşır.⁶⁶ Yahudilik, temel öğretilerinden biri olarak, insanoğlunun "özgür irade" ile donanmış olduğunu belirtir. Bu durumda, insanoğlu Tanrının emirlerine itaat etme veya etmeme özgürlüğüne sahiptir. Yahudi anlayışında, günahlar, ilgili oldukları ve ihlâl edilen yasalara bağlı yaptırımlarla cezalandırılma durumunda oldukları gibi, aynı zamanda günahlar, kişinin vicdanında derin bir suçluluk sezinlemesi oluştururlar. Günah, insanın ruhsal dengesini bozan ve onun Tanrıdan yabancılaştırmasına neden olan her şeydir.⁶⁷

Tevrat hukuku, dinî-sivil, emir ve yasaklarda olduğu gibi, cezaî hükümlerle ilgili olarak da, kendi günah ve suç tanımı kapsamında, detaylı kurallara yer vermektedir. On emir içerisinde, gerek Tanrı ile münasebet, gerekse bireyler arası

⁶⁵ Besalel, *a.g.e.* I, 192-193.

⁶⁶ Tesniye, 24/16.

⁶⁷ Besalel, *a.g.e.* I, 193.

ilişkilerle ilgili olarak, büyük günah (suç) kapsamına giren hususların özetini bulmak mümkündür. Buna göre; tek olan İsrail Tanrısından başka ilahlara ibadet etmek, putlara tapmak ve Şabat⁶⁸ yasaklarını ihlâl etmek, Tanrı'ya karşı işlenen büyük günahlar kapsamında görülürken; adam öldürme, hırsızlık, yalan, zina ve anne-babaya itaatsizlik de daha ziyade, toplum düzenini ihlâl sebebinde olduğundan dolayı, büyük günahlardan sayılmıştır.⁶⁹

Günah düşüncesi esasen mitolojide, birçok din ve felsefî sistemde de görülmektedir. Klâsik Hindu inancında, bir ineği öldürmek, bütün günahların en ağırlarından birisidir. İnsan öldürmek gibi suçlar, eski Mısır, Mezopotamya, Hindistan ve diğer ilâhî dinlerde görülen büyük günahlardandır.⁷⁰ İşlenen günah, kötü sonuçları beraberinde getirmekte, iyi ile kötüyü ayırt etme duygusunu ortadan kaldırarak, kötülük ve acıların kaynağı olmakta, böylece Tanrıdan uzaklaştırarak, ilâhî rahmetin önünü kesmektedir.⁷¹ Bütün ilâhî dinler, Allahın razı olduğu işlerle, hoşlanmadığı, günah sayılan davranışları açık bir şekilde belirtmişlerdir. Başka ilâhlara tapmak (şirk), anne-babaya hürmetsizlik, adam öldürmek, zina yapmak vs. başlıca günahlardandır.⁷²

Musevî yasasında günah özel bir olgudur. Daima günah işleyen özel bir ülke, günahkâr bir krallık, Sodom ve Gomora gibi özel kentler, İsrail'de olduğu gibi, günahkâr bir ulus ya da günaha giren özel bir can mevcuttur.⁷³ Yahudi geleneğinde, günah işleyen kişi kendi cezasını kendi çeker, bir başkası suçlu kişi adına ceza çekemez. Musevî için, günahın yalnızca iki sonucu vardır; ya, Rab tarafından cezalandırılır ya da bağışlanır. Yahudi inancında, her günahkâr kendi günahının karşılığını görür. Kimse kimsenin günahından dolayı sorumlu olmaz, ceza çekmez. Hıristiyanlıktaki günah itirafı âyini Yahudilikte bulunmaz; sadece dua ve yakarılarla

⁶⁸ **Şabat:** Yahudi haftasının 7. günü olan cumartesidir. Bu günde çalışmak, ateş yakmak, yemek yapmak vs. yasaktır; günün sadece dua ve ibadetle geçirilmesi gerekmektedir. Bk. Gündüz, "Şabat", *a.g.e.* s. 350.

⁶⁹ Gürkan, *Yahudilik*, s. 145.

⁷⁰ Kadir Albayrak, *Dinlerde Günah Kavramı ve Kurtuluş Yolları, Dini Araştırmalar*, Ocak-Nisan 2002, c. 4, sy.12, s. 87-88.

⁷¹ Mehmet Katar, *Hıristiyanlık, Yahudilik ve İslam'da Tövbe*, Töre Yayınları, Ankara, 1997, s. 3.

⁷² Ali Osman Ateş, "İlahî Dinlerin Ortak Değerleri", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Temmuz-Aralık 2002, c. 2, sy. 2, s. 17-18.

⁷³ Albayrak, *Dinlerde Günah Kavramı ve Kurtuluş Yolları*, s. 92.

günahtan tevbe söz konusudur. Tövbe ve istiğfar ferdî olduğu gibi umumi de olabilir.⁷⁴

Günah ve kefarete kavramlarının büyük önem taşıdığı Yahudi hukukuna göre, hayatın muhafazası esas olmakla birlikte, özellikle Tanrı'ya karşı işlenen büyük günahlar için, ölüm cezası bir vakıa olarak kabul edilmiştir; bu cezanın, pratikte de uygulandığına yönelik çeşitli örnekler, gerek Tevrat'ta (Tora), gerekse Tanah'ı oluşturan diğer kitaplarda yer almıştır. Büyük günahlardan kabul edilen, masum cana kıyma, putperestlik, zina, Şabat ihlâli ve yalancı şahitlik gibi suçlar için ön görülen ölüm cezası farklı biçimlerde uygulanmıştır.⁷⁵

Cezalar, uygulanan yaptırımın niteliği bakımından değişik kısımlara ayrılır. Öldürme cezaları, bedenî cezalar gurubunda yer alır.⁷⁶ Bedenî cezalar; misilleme (kisas) ve sakatlama cezası, kırbaç cezası ve ölüm cezası şeklinde, alt guruplara ayrılmaktadır. Tarihte, ilk ve en çok kullanılan cezanın, ölüm cezası olduğunu söylemek mümkündür.⁷⁷ Hz.Âdem'in (a.s.) oğulları, Hâbil ve Kâbil'in (Kutsal kitaba göre; Kayin ile Habil) olayı, insan tarafından verilen ölüm cezasına farklı bir ilk örnektir.⁷⁸ Aslında her ikisi de, Kâbil'in davranışının kötü olduğunu bilmektedir. Hâbil, kardeşinin kötülüklerine karşılık vermemektedir, diğeri ise büyük bir hırsla yaptığına sonradan pişman olmuştur, ama iş işten geçmiştir, insanlık tarihinin ilk cinayeti, ilk öldürme olayı gerçekleşmiştir. Misilleme (kisas) cezası, “cana karşılık can, göze karşılık göz, dişe karşılık diş, yaraya karşılık yara” gibi, kişinin diğerine verdiği zararın misliyle cezalandırılmasıdır. Nitekim, suçu şahadet vasıtasıyla ispat edilip cezaya çarptırılan kişinin suçsuzluğu sonradan ortaya çıktığında yalancı şahide aynı ceza ile misilleme yapılacağı kuralı mevcuttur.⁷⁹

Yahudi kutsal kitabında, yalancı şahitliğin cezası gayet net bir şekilde belirtilmiştir. Bu konudaki Tevrat cümlesi şöyledir: “...Eğer tanıgın, kardeşine karşı yalancı tanıklık yaptığı ortaya çıkarsa, kardeşine yapmayı tasarladığını kendisine

⁷⁴ Harman, “Günah”, *DİA*, c. 14, s. 281.

⁷⁵ Gürkan, *a.g.e.* s.145.

⁷⁶ Eldar Hasanov, “Yahudi Şeriatında Recm Cezası”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 2008, sy. 12, s.186.

⁷⁷ Adnan Koşum, “İslam Hukukunda Ölüm Cezası”, *SDÜİFD*, Isparta, 1998, sy. 5, s. 113.

⁷⁸ Mâide, 5/27-31; Tekvin 4/1-16.

⁷⁹ Hasanov, *a.g.m.* s. 187.

yapacaksınız...”⁸⁰ Böylece insanlar yalan söylemek ve iftira atmaktan korkutularak toplumda açılacak derin zararlar engellenmeye çalışılmıştır. En ağır suçu işlemiş olana ölüm cezasının verilmesinde ve kanunlarda en ağır suçlara karşı ölüm cezasının bulunuşunda zaruret vardır. Zira insanları, bu vahim suçlardan ancak, “büyük korku” döndürebilir.⁸¹

Meşhur Yahudi bilgini Maimonides’e göre; 36 suçun cezası ölümdür; 39 suçun cezası, kutsal kitaba göre “Tanrının takdirine göre” ölüm olmakla beraber, dinî mahkeme 39 adete kadar kırbaç cezası verebilir; 168 başka suç da, 39 adete kadar kırbaçla cezalandırılabilirdi. Tüm ölüm ve kırbaçlama cezaları için, suçun şahitlerin gözü önünde işlenmiş olması ve suçlunun daha önceden söz konusu olan ceza hakkında ikaz edilmiş olması gerekmektedir.⁸² Adnan Koşum “İslam Hukukunda Ölüm Cezası” adlı makalesinde idam cezaları ile ilgili şu görüşleri bildirmektedir: “...Şurası kesindir ki, ölüm cezasını zorunlu kılan çok az sayıda hal dışında, bu cezayı benimsemeye imkân yoktur.”⁸³

Öldürme cezaları, günümüz insanı için oldukça itici ve kabullenilmesi zor bir uygulamadır. Yahudi yazar Moşe Farsi, “*Tora ve Aftara*” adlı eserde şöyle söyler; “...Tora’nın çeşitli yerlerinde, yoğun bir şekilde ölüm cezalarının geçmesi, bu dünyaya şefkat ve iyilikseverliği getirmiş olan Tora’nın, genel imajıyla uyumsuz görünmektedir. Ancak, bir gerçek vardır ki, Tora, bu dünyaya sadece merhamet ve iyilikseverliği değil, aynı zamanda, disiplin, ahlâk ve sağduyuyu da getirmiştir. Tanrı merhametlidir, ama aynı zamanda sert yargı niteliği de vardır. Bu açıdan, Tora’nın sert cezalar içermesi bir sürpriz olmamalıdır. Tanrı-insan ilişkisinde ideal durum, sevgi bağıdır. Ama “insan yine de ileride hesap soracak bir yaratıcının olduğunu bilmeli, yaşamını ona göre disipline etmelidir. Tora’nın öngördüğü cezalar, öncelikle bu mesajı verme amacı taşır.”⁸⁴ Aslında, gelmiş geçmiş bütün toplumlar, öldürmeyi en kötü bir davranış olarak görmüşlerdir.⁸⁵ Ölüm –öldürme her zamanda itici olmuş,

⁸⁰ Tesniye, 19/18-19.

⁸¹ Koşum, *a.g.m.* s. 116.

⁸² Besalel, *a.g.e.* I, 131- 132.

⁸³ Koşum, *a.g.m.* s. 177.

⁸⁴ Moşe Farsi, *Tora ve Aftara*, Gözlem Yayıncılık, İstanbul, Nisan 2006-Nisan 5766, III, 845.

⁸⁵ Ahmet Yaşar, “İslam Ceza Hukukunun Hedef Ve İlkeleri Açısından İdamı Gerektiren Suçlar”, *DEÜİFD*, İzmir, 1995, sy. IX, s. 290.

insanları derin üzüntülere boğmuştur. Ailesinden birilerinin öldüğüne-öldürüldüğüne şahit olmak, tüm insanlarda tamiri zor yaralar açmıştır. Şurası da bir gerçektir ki, cezalar, toplum düzenini sağlamak içindir.⁸⁶

Farsî'ye göre , “Yahudilikte günah olarak görülen ve bu günahı işleyen suçlunun öldürülmesini emreden Tevrat cümlelerini incelemek, bu sert kuralın detayları içinde bile, insan onuru ve Tanrısal merhamet açısından önemli öğeler olduğunu ortaya koyacaktır.”⁸⁷ Diğer bölümlerde de olmakla beraber, özellikle, Tevrat’ın (Tora) III. kitabı olan Levililer (Vayikra) ve II. kitabı olan Çıkış (Şemot) kitabında, öldürme cezasını gerektiren günahlardan daha yoğun olarak bahsedilmiştir. Bu günahların ortak özelliği, dünyanın fiziksel, manevî ve ahlâkî düzenine ya da Tanrının mutlak hâkimiyetine ciddi darbeler niteliğinde olmalarıdır.

2- Bet-Din

Tevrat, idam cezası konulu davalara bakma ve bu cezaları verme yetkisini Bet-Din’e (dinî konsey) vermiştir. Bet-Din Yahudi hukuk mahkemesidir ve çok eski bir tarihe sahiptir. Tevrat’ta, Hz. Musa’nın (a.s.), sabahtan akşama kadar halkı mahkeme etmesinden bahsedilir. Yahudi halkının, Hz. Musa (a.s.) tarafından mahkeme edilmesi ile ilgili şu cümleler zikredilebilir: “...Ertesi gün, Musa halkın davalarına bakmak için yargı kürsüsüne çıktı. Halk, sabahtan akşama kadar çevresinde ayakta durdu.”⁸⁸ Bu durum, Hz. Musa’nın (a.s.) kayınpederinin⁸⁹ tavsiyelerine kadar devam etmiştir. Tevrat’ta bu tavsiyeler şu cümlelerle anlatılır: “Kayınbabası, Musa’nın halk için yaptıklarını görünce, “Nedir bu, halka yaptığın?” dedi, “Neden sen tek başına yargıç olarak oturuyorsun da, herkes sabahtan akşama kadar çevrende bekliyor?” Musa, “Çünkü halk Tanrı’nın istemini bilmek için bana geliyor” diye yanıtladı. “Ne zaman bir sorunları olsa, bana gelirler. Ben de, taraflar arasında karar veririm; Tanrı’nın kurallarını, yasalarını onlara bildiririm”.

⁸⁶ Yaşar, *a.g.m.* s.283-290.

⁸⁷ Moşe Farsi, *a.g.e.* III, 845

⁸⁸ Çıkış, 18/13.

⁸⁹ Hz. Musa’nın (a.s.) kayınpederi Tevrat’ta Yitro adı ile tanınmaktadır. “Midyan reisi Moşe’nin kayınpederi Yitro...” Bk. Çıkış, 18/1 - İslâm literatüründe Hz. Musa’nın (a.s.) kayınpederi Şuayb (a.s.) olarak bilinmektedir. Bk. Doç. Dr. Abdullah Aydemir, *İslâmi Kaynaklara Göre Peygamberler, TDV*, Ankara 2012, s. 119-122 - Bk. Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur’an Dili*, Azim dağıtım, İstanbul 1992, VI, 179-180.

Kayınbabası; “Yaptığın iş iyi değil” dedi, “Hem sen, hem de yanındaki halk tükeneceksiniz. Bu işi tek başına kaldıramazsın. Sana ağır gelir. Beni dinle, sana öğüt vereyim. Tanrı seninle olsun. Tanrı’nın önünde halkı sen temsil etmeli, sorunlarını Tanrı’ya sen iletmelisin. Kuralları, yasaları halka öğret, izlemeleri gereken yolu, yapacakları işi göster. Bunun yanı sıra, halkın arasından, Tanrı’dan korkan, yetenekli, haksız kazançtan nefret eden dürüst adamlar seç; onları biner, yüzer, ellişer, onar kişilik toplulukların başına önder ata. Halka sürekli onlar yargıçlık etsin. Büyük davaları sana getirsinler, küçük davaları kendileri çözsünler. Böylece işini paylaşmış olurlar. Yükün hafifler. Eğer böyle yaparsan, Tanrı da buyurursa, dayanabilirsin. Herkes esenlik içinde evine döner.” Musa, kayınbabasının sözünü dinledi. Söylediği her şeyi yerine getirdi. İsraililer arasından, yetenekli adamlar seçti. Onları biner, yüzer, ellişer, onar kişilik toplulukların başına önder atadı. Halka sürekli yargıçlık eden bu kişiler, zor davaları Musa’ya getirdiler, küçük davaları ise kendileri çözdüler.”⁹⁰

Daha sonraki dönemlerde, bu hâkimlerin her biri bir kabilenin şefi haline gelmiştir. Daha sonra da krallar, hâkimlik görevini icra etmişlerdir. Talmud, ikinci mabed döneminde⁹¹ üç, yirmi üç ve yetmiş bir üyeden oluşan farklı mahkemelerin varlığından bahsetmektedir.⁹²

Bu mahkemelere Bet-Din adı verilirdi. Bet-Din 70 kişiden oluşan ve makamı Bet-Hamiktaş’taki (Süleyman Mabedi) “Lişkat Agazit-Kesik Taş Dairesi” adlı özel dairede bulunan, Sanhedrin’e mensup 23 yargıçtan oluşmaktaydı. İdam cezaları sadece “Küçük Sanhedrin” olarak bilinen, bu 23 yargıçtan müteşekkil Bet-Din tarafından görülebilirdi.⁹³ Sanhedrin’in kararları, bütün İsrail için bağlayıcı kararlardı. Kararlar, Sanhedrin’de ittifakla alınırdı. Sanhedrin’in kararlarına uymayan hâkim, ölüm cezasına çarptırılırdı.⁹⁴

⁹⁰ Çıkış, 18/14-26.

⁹¹ 2. Mabed Dönemi: Babil sürgünü (M.Ö 586-538) dönüşüyle başlayıp, Kudüs’te tekrar yapılan İkinci Mabedin (M.S. 70) yılında Romalılar tarafından yıkılmasına kadar geçen süreye verilen ad. Bk. Gürkan, *a.g.e.* s. 25.

⁹² Aydın, *a.g.e.* s. 103-104.

⁹³ Farsi, *a.g.e.* III, 845.

⁹⁴ Aydın, *a.g.e.* s.104.

3- Sanhedrin

Yunanca'dan gelen ve yaşlılar konseyi veya Büyük Meclis anlamında kullanılan kelimedir. İkinci Bet-Hamiktâş döneminin dinsel, yargısal ve yasa koyucu kurumuydu. Sanhedrin; en yüksek adalet organıydı, temel suç davalarına, dinsel konsey yasalarına ve Alaha'ya⁹⁵ ilişkin konulara bakardı. Çalışmalarının geneli, Tora'nın yorumuyla ilgiliydi. Bunların çoğu "Takanot" adı verilen ve halkın tümünü bağlayan hükümlere kaynak oluştururdu.

Sanhedrin'in kökeninin ne olduğu tam olarak belli değildir. Fakat, Talmud'a göre Sanhedrin'in başlangıcı, Peygamber Moşe'nin (Hz. Musa), tayin ettiği 70 kişiye dayanmaktadır. Bu kurum, Rabbinik ve Talmud harici kaynaklarca değişik isimlerle bilinmektedir. Sanhedrin, Yerusâlim Yüce Mahkemesi veya 70'lerin Mahkemesi olarak da anılmaktadır.⁹⁶ Son Sanhedrin Kudüs'ün kuzeyinde yer alan Tiberya'da kurulmuştur.⁹⁷ Yahudilikte Hz. Musa (a.s.) hariç tüm İsrailoğullarını kapsayan kararlar almaya hiç kimsenin yetkisi yoktu. Hz. Musa'nın (a.s.) yükünü hafifletmek üzere kurulan 70 kişilik Yaşlılar Meclisini, Ezra zamanındaki 120 kişilik Büyük Asamble izlemiştir. M.Ö. II. yüzyılda Haşmonaylar zamanında 70 kişilik "Büyük Sanhedrin" kurulmuştur. Sanhedrin, dini yargı organı olmakla birlikte Tevrat'ın (Tora) öğretilerini inceleyerek İsrailoğullarının öğrenimine sunulacak hale getirmekle de yükümlüydü.⁹⁸

4- Karet

"Yok etmek" mânâsına gelmektedir. Yahudi yazar Yusuf Besalel,⁹⁹ konu ile ilgili olarak şöyle demektedir: "Kutsal kitapta, çeşitli suçlarla ilgili olarak tarif edilen bir cezadır. Kutsal Kitap, bu tür bir suç için 'insanlardan yalıtılacak' demektedir. Çeşitli izahatlar arasında, bunun insanlar tarafından değil, Tanrı tarafından

⁹⁵ **Alaha:** Yahudi dinî hukuku. Bk. Besalel, *a.g.e.* I, 51.

⁹⁶ Besalel, *a.g.e.* III, s. 564-565.

⁹⁷ Gürkan, *a.g.e.* s. 74.

⁹⁸ Besalel, *a.g.e.* I, 52.

⁹⁹ Yusuf Besalel, 1948'de İstanbul'da doğmuştur. Orta okulu St.Michel Fransız Orta Okulu'nda, liseyi Robert Academy'de okumuştur. 1970'te Robert Kolej Yüksek Okulu Kimya Mühendisliği Bölümü'nden mezun olmuştur. "Ünlü Yahudiler", "Türkiye ve Osmanlı Yahudileri", "Yahudi Tarihi" v.s. adlı ödüllü çalışmaları mevcuttur. Bk. Besalel, *a.g.e.* I, 4-6

uygulanacak bir ceza olduğu belirtilmiştir. Bu tür cezalar arasında, kişinin zamanından önce ve çocuksuz olarak ölmesi zikredilir. Mişna ise cezanın ‘karet’ olduğu 36 suç belirtmektedir. Bunların yarısından fazlası gayri meşru cinsel ilişkilerdir.”¹⁰⁰

İdamı değil, doğrudan “Karet” cezasını gerektiren tüm günahlarda da, bu ceza sadece kasıtlı ve bilinçli günah durumunda geçerlidir. Mahkeme, yasaklanmış bazı eylemlerin yapıldığı durumlarda ceza uygulamayı, cezayı uygulamayı Tanrı’ya havale ederek (hayyav be-dinei shamayim) suçluya manevî baskı uygulardı.¹⁰¹

Tanrı’nın, idam cezasına karşı olduğunu iddia etmek, Kutsal Kitaba uygun değildir. Böyle bir bakış açısı, Kutsal Kitaptaki bölümleri inkâr etmektir. Mahkeme tarafından ölümlü cezalandırılan bazı ağır suçlarda bile, ilâhî ceza ek olarak bulunabiliyordu. Cezanın Tanrı’ya havale edilmesi, esasında yapılan fiilin yasaklığının, Tevrat’ta açık bir şekilde işaret edilmediği durumlarda söz konusu olurdu.¹⁰²

İdam cezası doğası gereği pek hoş giden bir konu değildir. Yine de idam cezası, hem toplumun ve dünyanın düzeni için geride kalanlara caydırıcı bir ibret olarak, hem de günahkârın ruhunu günahın ağır manevî etkilerinden kurtaran bir onarım olarak, önemli bir emirdir. 10 emirden 6. maddede bahsi geçen, “Öldürmeyeceksin... !”¹⁰³ emri nasıl Tevrat’ın (Tora) mitsvasıysa, hak eden bir kişinin idam cezasını infaz etmek de aynı şekilde Tevrat’ın (Tora) bir mitsvasıdır.

İdam mahkûmları normal kişilerle aynı mezarlığa gömülmezdi. Sekila (recm-taşlama) ve Serefâ (yakma) yöntemiyle öldürülenler aynı yerde, Ereg (boyun vurma) ve Henek (boğma) yöntemiyle öldürülenler aynı yerde gömülürdü. Aradan belli bir süre geçince, kemikleri alınır, atalarının yanına gömülebilirdi.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Besalel, *a.g.e.*, III, 312.

¹⁰¹ Hasanov, *a.g.m.* 184.

¹⁰² Hasanov, *a.g.m.* 184.

¹⁰³ Çıkış, 20/13.

¹⁰⁴ Farsî, *a.g.e.*, III, 847.

D- TEVRAT'A GÖRE ÖLDÜRME CEZASINI GEREKTİREN SUÇLARLA İLGİLİ BAZI HÜKÜMLER

Yahudi anlayışına göre, yasaların tek kaynağı Tanrı'dır. Bu bakımdan, cezayı hak etmiş her olay, Tanrı'nın isteklerini ihlâl etmek, onun otoritesini reddetmek olarak düşünülmüştür.¹⁰⁵

Tevrat incelendiğinde, suç sayılan fiillerin sayısının fazlaca olduğu ve cezasının da gayet ağır olduğu görülmektedir. Cezaî müeyyideler uygulanırken bazı hususlara dikkat edilirdi ki, bunları şöyle sıralayabiliriz:

1- Kıyas Usulü

Şahsi intikam men edilmiş, cemiyet nâmına kanûnen cezalandırma esası getirilmiş, genelde kıyas usulü benimsenmiştir. Bu husus Tevrat'ta (Tora) şu cümlelerle açıklanmaktadır:

“Sizin de kanınız dökülürse, hakkınızı kesinlikle arayacağım. Her hayvandan hesabını soracağım. Her insandan, kardeşinin canına kıyan herkesten, hakkınızı arayacağım. Kim, insan kanı dökerse, kendi kanı da insan tarafından dökülecektir. Çünkü, Tanrı insanı, kendi suretinde yarattı.”¹⁰⁶

Kıyas konusu ile ilgili olarak Mahmud Esad Emin Seydişehirli “Tarihi İlmi Hukuk” adlı eserinde şu tespitlerde bulunmuştur: “Kıyas bedeni cezaların en eskisidir, kıyas cezası bütün cinayetlerde tatbik olunur.”¹⁰⁷

2- Diyet

Katilin öldürülmesine karşılık, diyet (kan bedeli) kabulü yasaklanmıştır. Yahudi şeriatında kısasa karşılık diyet kabul edilmemektedir.¹⁰⁸ Katilin işlediği günah yüzünden kesinlikle öldürülmesi emredilmiştir. Tevrat (Tora) bu konuda şöyle der: “Ölümü hak etmiş katilin canı için, bedel almayacaksınız; o, kesinlikle öldürülecektir.”¹⁰⁹

¹⁰⁵ Adil Öksüz, *Ceza Hükümleri Açısından Tevrat ve Kuran*, Akademi Yayınları, İzmir, 2006, s. 104.

¹⁰⁶ Tekvin, 9/5-6.

¹⁰⁷ Mahmud Esad Emin Seydişehirli, *Tarih-i İlmi Hukuk*, Matbaa-i Amir, İstanbul, 1331, s. 192.

¹⁰⁸ Mahmud Esad Emin Seydişehirli, *a.g.e.* s. 192.

¹⁰⁹ Sayılar, 35/31.

3- Cezanın Devredilmesi

Cezanın şahsiliği kabul edilmiştir. Suçlu yakalanamadığı takdirde, yakınlarının cezalandırılması, onlardan intikâm alınması yasaklanmıştır. Tevrat'ta cezanın devredilmesi iki farklı bakış açısından şu şekilde sunulmaktadır:

“Ne babalar çocukların günahından ötürü öldürülecek, ne de çocuklar babalarının. Herkes, kendi günahı için öldürülecek.”¹¹⁰

“Putların önünde eğilmeyecek, onlara tapmayacaksın. Çünkü ben, Tanrın Rab, kıskanç bir tanrıyım. Benden nefret edenin, babasının işlediği suçun hesabını, çocuklarından, üçüncü, dördüncü kuşaklardan sorarım.”¹¹¹

Tevrat'ta, Tesniye bölümünde geçen iki farklı hüküm, aslında bir tezat görünümünde olsa da bu bir tezat değildir.

Cezanın şahsiliği prensibine, delil olarak sunulan birinci metin (Tesniye, 24/16) mahkeme tarafından veya diğer bir ifade ile beşer tarafından verilen ceza ile ilgilidir. Mahkeme kimseyi başkasının suçundan dolayı cezaya çarptıramaz.¹¹²

İkinci metinde geçen, hesabın çocuklardan sorulması, Tanrı tarafından verilen ceza ile ilgilidir. Bu tür yargılama ve cezalandırmalar, Tanrı'nın kulları üzerindeki imtiyazı nedeniyledir. Ayrıca, bu türden cezalar, suçun tevarüs edilmesi şeklinde anlaşılmalıdır; çocuklara verilen ceza, babaya gözdağı vermek mahiyetinde olup, bunun ile babanın acı çekmesi temin edilmek istenmektedir.¹¹³

4- Yemin Usulü

Fâili meçhul cinayetlerde, yemin usulü kabul edilmiştir. Maktûlun bulunduğu arazi, hangi şehre yakınsa, oranın ileri gelenlerinin gözü önünde, hiç çalışmamış bir ineğin boğazlandıktan sonra zanlılar veya o çevredeki kişilerin, boğazlanmış ineğin üzerinde ellerini yıkayarak yemin etmeleri istenmiştir. “Öldürmedik, öldüreni görmedik” diyeceklerdir.

¹¹⁰ Tesniye, 24/16 .

¹¹¹ Tesniye, 5/9 .

¹¹² Eldar Hasanov, *a.g.m.* s. 186.

¹¹³ Eldar Hasanov, *a.g.m.* s. 186.

Tevrat (Tora) bu konuyu şu cümlelerle açıklamaktadır: “Tanrınız Rabb’in mülk edinmek için size vereceği ülkede, kırdada, yere düşmüş, kimin öldürdüğü bilinmeyen birini görürseniz, ileri gelenleriniz ve yargıçlarınız, gidip, ölünün çevredeki kentlere olan uzaklığını ölçsünler. Ölüye en yakın kentin ileri gelenleri, işe koşulmamış, boyunduruk takmamış bir düve alacaklar. Düveyi toprağı sürülmemiş, ekilmemiş ve içinde sürekli akan bir dere olan bir vadiye getirecekler. Orada, derede düvenin boynunu kıracaklar. Levili kâhinler de oraya gidecek. Çünkü, Tanrınız Rab, onları kendisine hizmet etsinler, O’nun adıyla kutsasınlar diye seçti. Kavga, saldırı davalarına da onlar bakacak. Ölüye en yakın kentin ileri gelenleri, derede boynu kırılan düvenin üzerinde ellerini yıkayacaklar. Sonra, şöyle bir açıklama yapacaklar: ‘Bu kanı ellerimiz dökmedi, kimin yaptığını gözlerimiz de görmedi. Ya Rab, kurtardığım halkın İsraililer’i bağışla. Halkını, dökülen suçsuz kanından sorumlu tutma. Böylece, kan dökme günahından bağışlanacaklar. Rabb’in gözünde doğru olanı yapmakla, suçsuz kanı dökme günahından arınacaksınız.’”¹¹⁴

Kur’anı Kerim’de de Bakara suresi 67-74.ayetlerde Musa (a.s.) zamanında fâili meçhul bir cinayetten ötürü kesilmesi emredilen bir inekten bahsedilmektedir. Ayeti Kerime şu şekildedir: “Musa, kavmine: Allah bir sığır kesmenizi emrediyor, demişti de: Bizimle alay mı ediyorsun? demişlerdi. O da: Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım, demişti. “Bizim adımıza Rabbine dua et, bize onun ne olduğunu açıklasın” dediler. Musa: Allah diyor ki: “O, ne yaşlı ne de körpe; ikisi arasında bir inek.” Size emredileni hemen yapın, dedi. Bu defa: Bizim için Rabbine dua et, bize onun rengini açıklasın, dediler. “O diyor ki: Sarı renkli, parlak tüylü, bakanların içini açan bir inektir” dedi. “(Ey Musa!) Bizim için, Rabbine dua et de onun nasıl bir sığır olduğunu bize açıklasın, nasıl bir inek keseceğimizi anlayamadık. Biz, inşaallah emredileni yapma yolunu buluruz” dediler. (Musa) dedi ki: Allah şöyle buyuruyor: O, henüz boyunduruk altına alınmayan, yer sürmeyen, ekin sulamayan, serbest dolaşan (salma), renginde hiç alacası bulunmayan bir inektir. “İşte şimdi gerçeği anlattın” dediler ve bunun üzerine (onu bulup) kestiler, ama az kalsın kesmeyeceklerdi. Hani siz bir adam öldürmüştünüz de onun hakkında birbirinizle atışmıştınız. Halbuki Allah gizlemekte olduğunuzu ortaya çıkaracaktır. “Haydi,

¹¹⁴ Tesniye , 21/1-9 .

şimdi (öldürülen) adama, (kesilen ineğin) bir parçasıyla vurun” dedik. Böylece Allah ölüleri diriltir ve düşünesiniz diye size âyetlerini (Peygamberine verdiği mucizelerini) gösterir. (Ne var ki) bunlardan sonra yine kalpleriniz katılaştı. Artık kalpleriniz taş gibi yahut daha da katıdır. Çünkü taşlardan öylesi var ki, içinden ırmaklar kaynar. Öylesi de var ki, çatlar da ondan su fişkirir. Taşlardan bir kısmı da Allah korkusuyla yukardan aşağı yuvarlanır. Allah yapmakta olduklarınızdan gâfil değildir.”¹¹⁵

Bu ayetlerde ineğin kesilmesini gerektiren olayın ayrıntısı ile ilgili bilgi verilmemiştir. İsrâil tarihinde böyle bir olayın varlığı, Hz. Muhammed (a.s.) zamanında Medine’de yaşayan Yahudilerce bilinmektedir. Bazı sahabeler Medine’de yaşayan Yahudilerden edindikleri bilgilerle bu konuya ışık tutmuşlardır. Abbas b. Abdullah, Ebu’l-Âliye, Ubeyde b. Sâmî gibi sahabelerin birbirine yakın verdikleri bilgiye göre: “Zengin ve yaşlı bir Yahudi mirasına göz diken yeğeni tarafından öldürülmüştür. Kâtil bulunamamış ve halk Hz. Musa’ya (a.s.) başvurmuştur. Hz. Musa (a.s.) Allah’tan aldığı vahiy gereği bir inek kesmelerini ve ineğin bir parçası ile maktûle vurmalarını istemiştir. Emredilen yapıldıktan sonra maktûl dirilmiş ve kendisini öldüreni söylemiştir.”¹¹⁶ Bakara suresinde anlatılan olayla ilgisi bakımından, Yahudilerce fâili meçhul cinayetlerde uyulması gereken kurallara -inek kesimi hususunda- benzerlik bulunsa da aynı konu olup olmadığı incelediğimiz tefsirlerde bulunamamıştır.

5- Suç Aleti

Öldürme suçunda kullanılan âlet de önemlidir. Öldürücü aletler kullanıldığında, “maktûlün yakını katili bulduğu yerde öldürür” denmiştir. Tevrat (Tora), bu konuda şöyle der: “Eğer biri, demir bir aletle başka birine vurur, o kişi de ölürse, adam kâtildir ve kesinlikle öldürülecektir. Birinin elinde, adam öldürebilecek bir taş varsa, bu taşla başka birine vurursa, o kişi de ölürse, adam kâtildir ve kesinlikle öldürülecektir. Ya da elinde, adam öldürebilecek tahtadan bir alet varsa,

¹¹⁵ Bakara, 2/67-74.

¹¹⁶ Muhammed b. Cerir Taberi, *Câmiu’l Beyan*, Neşir: Mahmud Muhammed Şakir ve Ahmed Muhammed Şakir, Kahire, 1955-1990, I, 337-340 - Fahreddin Muhammed b. Ömer Razi, *Mefâtihu’l Gayb*, Dâru’l Kutubi’l İlmiyye, Beyrut, 1411 / 1990, III, 114-118.

bununla birine vurursa, o kişi de ölürse, adam kâtildir ve kesinlikle öldürülecektir. Ölenin öcünü alacak kişi, kâtili öldürecektir; onunla karşılaşınca onu öldürecektir. Eğer biri, başka birine beslediği kinden ötürü, onu iter ya da bile bile ona bir nesne fırlatırsa, o kişi de ölürse, ya da beslediği kinden ötürü onu yumruklar, o kişi de ölürse, vuran kişi, kesinlikle öldürülecektir; kâtildir. Ölenin öcünü alacak kişi, kâtille karşılaşınca, onu öldürecektir.”¹¹⁷ Burada davası mahkemece görülerek idamı hak eden kişinin maktûlun yakını tarafından bulunduğu yerde öldürülmesi karara bağlanmıştır.

6- Kaza İle Öldürme

Kaza ile ölüm olursa, devreye yine maktûlün yakınları girer, kâtil sığınma kentlerine -bu konuda ileride bilgi verilecektir- gönderilir, orada durduğu sürece dokunulmaz, ama oradan kuralsız ayrılırsa, ölümü hak ederdi. Tevrat'ta (Tora) geçen şu ifadeler konuyu ayrıntılı şekilde açıklamaktadır;

“Eğer biri, bir başkasına kin beslemediği halde, ansızın onu iter ya da istemeyerek ona bir nesne fırlatırsa, ya da onu görmeden üzerine öldürebilecek bir taş düşürürse, o kişi de ölürse, öldüren, ölene kin beslemediğinden ve ona zarar vermek istemediğinden, topluluk, adam öldürenle, kan öcünü alacak kişi arasında, şu kurallar uyarınca karar verecek: Topluluk, adam öldüreni, kan öcü alacak kişinin elinden korumalı ve kaçmış olduğu sığınak kente geri göndermeli. Kişi, kutsal yağla meshedilmiş başkâhinin ölümüne dek orada kalmalıdır.”¹¹⁸

“...Ama adam öldüren kaçmış olduğu sığınak kentin sınırını geçer, kan öcü alacak kişi de onu sığınak kentin sınırı dışında görür, kan öcü alacak kişi öldüreni öldürürse suçlu sayılmayacaktır. Çünkü adam öldüren, başkâhinin ölümüne dek sığınak kentte kalmadır. Ancak, onun ölümünden sonra kendi toprağına dönebilir.”¹¹⁹

¹¹⁷ Sayılar, 35/16-21.

¹¹⁸ Sayılar, 35/22-25.

¹¹⁹ Sayılar , 35/26-28 .

7- Kan Dökmenin Yasaklığı

Yahudi Tanrısı İsrailoğullarının içinde yaşadığı ülkeyi kan dökerek kirletmemelerini, şayet böyle bir şey olursa kirlenen ülkenin, kirleten kişinin kanıyla temizlenebileceğini belirtmiştir. Yahudi Tanrısı bu konuda şu açıklamayı yapmıştır:

“İçinde yaşadığınız ülkeyi kirletmeyeceksiniz. Kan dökmek, ülkeyi kirletir. İçinde kan dökülen ülke, ancak kan dökenin kanıyla bağışlanır.”¹²⁰ İnsanların birbirlerini haksız gerekçelerle öldürmesini istemeyen Yahudilerin Tanrısı masum kanı dökmeyi kirlilik olarak niteleyerek bu kirlilikten kurtulmanın yolunu kâtilin sağ bırakılmamasına bağlamıştır.

8- Mübarek Günlerde Cezalandırma

Yahudilikte mübarek sayılan günlerde, ölüm cezası uygulanamayacağı için, bu günlerde ilgili mahkeme kurulamazdı.¹²¹ Yahudiler için kutsal olan günler şunlardır:

1-Şabat¹²²

2-Pesah¹²³

3-Omer¹²⁴

4-Şavuot¹²⁵

5-Teşa-Beav¹²⁶

6-Roş-Aşana¹²⁷

¹²⁰ Sayılar, 35/33 .

¹²¹ Hasanov, *a.g.m.* s. 192.

¹²² **Şabat**:Haftanın 7. günü, dinlenme günü. Yahudiğin temel öğelerindendir. İş yapmak yasaktır.Bk. Besalel, *a.g.e.* III, 652-655.

¹²³ **Pesah**: Bahar festivalidir. İbrani Takvimine göre Nisan'ın 15'ine rastlar. Mısır'dan çıkışın yıl dönümüdür. Bağımsızlık bayramı olarak ta nitelendirilir. Bk. Alalu v.d. *a.g.e.* s. 10.

¹²⁴ **Omer**:Yahudilikte yeni toplanan hasadın bir demetinin Nisan ayının 16. Günü Bet-Hamiktaş'a sunulduğu Pesah ile Şavuot arasındaki 49 günlük döneme verilen ad. Bk. Gündüz, *a.g.e.* 292.

¹²⁵ **Şavuot**:Haftalar veya On Emir'in verilmesi bayramıdır.Sivan ayının 6. Gününe rastlar.İki gün devam eder.”Haftalar” anlamını taşır.Pesah ile Şavuot arasında 7 hafta vardır.Tanrı'nın bugünlerde Yahudilere, Moşe (Musa a.s.) vasıtasıyla On Emiri verdiği inandırılır.Bk. Besalel, *a.g.e.* III, 664.

¹²⁶ **Teşa-Beav**:((Av ayının dokuzu) M.Ö. 586'da I.Bet-Hamiktaş'ın Nabukednezar tarafından, M.S. 70'te II.Bet-Hamiktaş'ın Titus yönetimindeki Romalılar tarafından yıkılışını anan oruç günü.Bk. Besalel, *a.g.e.* III, 732.

¹²⁷ **Roş-Aşana**:Yahudilikte dinsel yılbaşı.Tişri ayının ilk ve ikinci günü kutlanır.Hırlam günü, Şofar çalınma günü veya Yargı günü olarak ta bilinir. Yahudi inancına göre, bu günde Tanrı bir yargıç gibi insanları yargılar ve yeni yılda ki kaderlerini tayin eder.Bk. Alalu v.d. *a.g.e.* 38-39.

7-Yom Kipur¹²⁸

8-Sukot¹²⁹

9-Hanuka Bayramı¹³⁰

10-Tu-Bişvat¹³¹

11-Purim.¹³²

Burada şöyle bir soru akla gelebilir: Hz. İsa (a.s.) niçin Yahudi geleneklerine göre değil de Roma ceza hukukuna göre çarmıha gerildi? Kaynaklar Hz. İsa'nın Yahudilerce kutsal kabul edilen günlerden olan Fısıh (Pesah) bayramında yargılandığını göstermektedir. Bu konuda Ömer Faruk Harman şu bilgileri vermektedir: “Hz. İsa'nın (a.s.) dinî tebliğinden rahatsız olan Yahudiler dönemin Kudüs başkâhini (başkohen) Kayafa'nın çabaları ile toplanarak Hz. İsa'yı öldürme plânları yaparlar. Tutuklanan Hz. İsa (a.s.) başkâhin (başkohen) Kayafa ve Sanhedrin tarafından sorgulanırsa da yaptıklarında suç unsuru bulunamaz. Sonunda başkâhinin mesîh olup olmadığı hususundaki sorusuna karşılık İsa'nın açıkça mesîh olduğunu söylemesi üzerine ölümü hak ettiğine karar verilir. Yahudiler İsa'nın milleti kandırdığını, kaysere vergi verilmesine engel olduğunu ve kendisinin mesîh kral olduğunu iddia ettiğini ileri sürerek¹³³ Roma Valisi Pilatus'tan öldürülmesi için onay isterler. Pilatus İsa'yı özel olarak sorguya çeker, İsa'nın iddialarının siyasî ve

¹²⁸ **Yom Kipur:**Yahudilerin yıllık oruç günü ve Kefaret gününe denir.Yahudi takvimine göre 7. Ay olan Tişri'nin 10.gününe denk gelir.Genellikle Ekim ayına tekabül eder.Yahudilere emredilen tek oruç olduğu için tüm Yahudiler bu güne özen gösterirler.Bk. Gündüz, *a.g.e.* 399.

¹²⁹ **Sukot:** Yahudilerce en neşeli kutlanan bayramlardandır.Yom Kipur'dan 5 gün sonra Tişri ayının 15. Gününde kutlanır. Çadırlar –Çardaklar-Bayramı diye anılır. Yahudilerin Mısır'dan çıktıktan sonra 40 yıl çölde dolaşmalarının anısına ,Tora'nın emri ile Yahudiler, 7gün çardaklarda-çadırlarda- ikamet ederler. Bk. Alalu v.d. *a.g.e.* 52.

¹³⁰ **Hanuka Bayramı:** Işıklar Bayramı. M.Ö. 164 yılında Yerusâlim (Kudüs), Haşmonaylar tarafından Selevkosların (Helenistik Suriyeliler) elinden kurtarılınca; Bet-Hamiktaş'a giden Haşmonaylar , Menora (şamdan) 'yı yakmak isteyince; içinde bir günlük yağ buldular. Fakat bu yağ 8 gün boyunca yanmaya devam etti.Yahudiler, Bet-Hamiktaş'ın yeniden Yahudilere açılmasının ve Şamdanın bir günlük yağ ile mucizevî bir şekilde 8 gün yanmasının anısına Kislev ayının 25'inde başlayarak 8 gün süre ile bayram yaparlar. Bk. Besalel, *a.g.e.* I, 199.

¹³¹ **Tu-Bişvat:**Ağaçlar bayramı olarak anılır.Her yıl Şevat ayının 15. Günü kutlanır. Yahudi geleneğine göre ağaçlara su yürüdüğü ve ağaçların yeniden hayat bulmaya başladığına inanılır.Dini bir bayram niteliği taşımaz.Bk. Besalel, *a.g.e.* III, 749.

¹³² **Purim:** Neşe ve eğlence bayramıdır.14 Adar günü kutlanır. Bu Bayram adını İbranice “Purim” olan “Zarlar” anlamına gelen “Pur” kelimesinden alır.Bu bayram Yahudi milletini yok olmasını isteyen kişilerin yenilmesi adına kutlanmaktadır. Bk. Alalu v.d. *a.g.e.* 74-77.

¹³³ Luka, 23/2

tehditkâr olmadığını görür.¹³⁴ Suçsuz olduğunu açıklayıp serbest bırakmak isterse de halkla karşı karşıya gelmeyi göze alamaz. Yahudilerin ısrarla İsa'nın çarmıha gerilmesini istemeleri üzerine sorumluluktan kurtulmak için çare arar. İsa'nın Galile'den olduğunu öğrenince onu Hirodes'e gönderir.¹³⁵ Hirodes, İsa'yı sorgulayıp Pilatus'a iade eder. Gönlü İsa'yı affetmekten yana olan Pilatus, Yahudilerin baskısı karşısında onun çarmıha gerilerek öldürülmesini onaylar. Bunun üzerine Yahudiler İsa'yı Golgota denilen yere götürerek çarmıha gererler.¹³⁶ İnciller'in dördünde de İsa'nın Cuma günü çarmıha gerildiği bildirilmektedir.¹³⁷ Yuhanna İncili'ndeki bir ifadeye göre¹³⁸ Paskalya'nın yeneceği gün (14 nisan) çarmıha gerilmiş olmalıdır. Bu husus, Paskalya'nın arefesiyle tarihlenen son akşam yemeği kıssası¹³⁹ ile teyit edilmektedir. İsa'nın çarmıha gerildiğinin ertesi günü büyük bayram günü yani 15 Nisan'dır. 14 Nisan tarihi Pavlus tarafından da benimsenmiştir. Yine sinoptik İnciller¹⁴⁰ son akşam yemeğini Paskalya yemeği olarak takdim etmektedir.¹⁴¹ İsa, Yahudi dinî takvimine göre 14 Nisan Cuma günü çarmıha gerilmiştir.”¹⁴²

İncillere göre Hz. İsa'nın düşmanları Kudüs'deki yerleşik Yahudi çıkarıcıları idi. Bu düşmanlar Roma'yı işin içine katmadan kendi yetki ve inançları doğrultusunda Hz. İsa'yı (a.s.) taşıyarak öldürebilirlerdi. İncillere göre Hz. İsa Roma ile çatışmamış, Roma kanunlarına karşı gelmemiştir. Fakat Roma usûl ve kanunları doğrultusunda Roma'lular tarafından çarmıha germe ile cezalandırılma yoluna gidilmiştir. Bu ceza ise sadece İmparator'a karşı işlenen suçlarda uygulanmaktaydı.¹⁴³ İhtimâlen Yahudiler Kutsal kabul ettikleri günlerde mahkeme kuramadıkları ve ceza infaz edemedikleri için cezanın kararı ve infazını Roma

¹³⁴ Yuhanna, 18/33-38

¹³⁵ Luka, 23/7-11

¹³⁶ Matta, 27/50; Markos, 15/37; Luka, 23/46; Yuhanna 19/30

¹³⁷ Matta, 27/62; Markos, 15/42; Luka, 23/54; Yuhanna, 19/31

¹³⁸ Yuhanna, 18/28

¹³⁹ Yuhanna, 13/1

¹⁴⁰ Matta, Markos, Luka İncilleri içeriklerinin benzerliği açısından Sinoptik İnciller olarak adlandırılırlar. Markos İncili'nin diğerlerinin kaynağı olduğu söylenir. Bk. Gündüz, “İncil” a.g.e. s. 191.

¹⁴¹ Matta, 26/17,20; Markos, 14/12, 17; Luka, 22/7, 15

¹⁴² Harman, “İsa” *DİA*, İstanbul, 2000, XXII, 466-469

¹⁴³ M. Sami Baybal, *İbrahimi Dinlerde Mesihin Dönüşü*, Hüner yay. Konya 2002, s.135

mahkemelerine yaptırmış olabilirler. Ayrıca şunu da belirtmeliyiz ki, Hz.İsa'nın çarmıhta can verdiği görüşünü Kur'anı Kerim reddedmektedir.¹⁴⁴

9- Yargılama Vakti

Yargılama gündüz vakti başlayıp, yine gündüz vakti bitirilmeliydi. Beraat verilecek bir durum varsa, aynı gün karara bağlanabilirdi. Ölüm cezası verilecek ise karar acele verilmezdi. Suçluyu beraat ettirebilecek her delil değerlendirilirdi. Ceza hakkındaki karar, mahkemenin ikinci gününden önce verilemezdi.¹⁴⁵

¹⁴⁴ Nisa, 4/157

¹⁴⁵ *Talmud-Sanhedrin 40a* (www.halakha.com 24.12.2013).

İKİNCİ BÖLÜM

YAHUDİLİKTE ÖLÜM CEZASI

A- YAHUDİLİKTE SUÇLUNUN CEZALANDIRILABİLMESİ İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR VE İDAM CEZALARI İLE İLGİLİ BAZI HUSUSLAR

Yahudi ceza hukukunda, cezayı mucip suçun oluşması için, suç unsurlarının, suç ve ceza kuramıyla ilgili prensiplerin bulunması gerektiği kuralı mevcuttur. Bunlarla, maddî ve manevî unsur, fâil ve ehliyet, suçun kanunîliği ve hukukî konusu, cezalandırmada şahsîlik ve cezanın amacı gibi prensipler kastedilmektedir.¹⁴⁶ Maddî unsurlarla ilgili düzenlemeler, her suçun kendi özelliklerine uygun olarak yapılırdı. Yahudi hukukuna göre, bir kimsenin cezalandırılabilmesi için suçluluğuna hükmedildiği takdirde (fâilin suçlu bulunup cezalandırılması için),¹⁴⁷ bazı şartlar gereklidir.

1- Yasak fiilin, hiçbir baskı veya yanlışlık olmadan, bilerek ve isteyerek, hür iradeyle yapılmış olması.¹⁴⁸

2- Yasak bir fiili yapmaya zorlanan kişi, eğer bir zorlama var ise, zorlamanın durum ve derecesine bağlı olarak, hukuk karşısında suçsuz kabul edilmekteydi.¹⁴⁹

3- Fâilin ceza alabilmesi için, reşit olması gerekiyordu. Rabbinik hukukta, kız oniki yaş civarında küçük (getanah) olarak, erkek çocuklar, onüç yaş civarında, küçük kabul edilmektedirler. Küçük kızların ceza alamayacağı hususunda Liliana Vana¹⁵⁰ “*Yahudilikte Kadın*” adlı çalışmasında şöyle demektedir; “...O kadar küçük ki kız, ne medenî ne de cezaî sorumluluk altında değildir.”¹⁵¹ Sorumluluk altında olmayan çocuğusa ceza alması düşünülmemiştir.

¹⁴⁶ Hasanov, *a.g.m.* s.184.

¹⁴⁷ Hasanov, *a.g.m.* s.185.

¹⁴⁸ Hasanov, *a.g.m.* s.185.

¹⁴⁹ Hasanov, *a.g.m.* s.185.

¹⁵⁰ Prof. Dr. Liliana Vana : Sorbonn Üniversitesi Doğu Dilleri Bölümü Öğretim Üyesi. Bk. Liliana Vana, *Yahudilikte Kadın*, Çev. : Prof. Dr. Mehmet Aydın, NKM, Konya, 2013, s. 17

¹⁵¹ Liliana Vana, *a.g.e.* s.145-146.

4- Sözlü yasa, ölüm cezalarına birçok kısıtlamalar getirmiştir. İki şahidin, birini öldürmek üzere olan bir kişiyi görmesi ve bu kişiye, yapacağı eylemin yasaklanmış olduğu konusunda uyarıları gerekir.

5- Suç işleyen kişiye, bunun cezasının ne olduğunun bildirilmesi gerekir. Söz konusu kişinin de bu gerçeklerden haberdar olduğunu ifade etmesi icap eder.

6- Şahitlerin, cinayetin bilfiil işlenişini izlemiş olması şarttır; ne kadar etkili olurlarsa olsunlar, sadece olayla ilgili kanıtlar kabul edilmez.

7- Cinayeti işleyen kişinin davası, 23 hâkimden oluşan dinî bir mahkeme tarafından görülebilir.¹⁵²

8- Bet-Din,¹⁵³ mahkûmu, sadece Tora'nın ön gördüğü idam şekline çarptırabilirdi.

9- Ölüm cezası, kesinleştiği gün içinde uygulanmalıydı. İnfâzı geciktirmek yasaktı. Kişinin infâzı beklemesine neden olmak, onu defalarca öldürmek anlamına gelmekteydi.¹⁵⁴

10- Ölüm cezasını gerektiren bir suç yapıldıysa, suçlunun cinsiyeti önemli değildi. Mahkûmun erkek veya kadın olması bir şeyi değiştirmezdi.¹⁵⁵

11- Sanhedrin, idam kararı verdiği anda, sanık hemen infâz için götürülürdü. İnfâz yeri, mahkemenin olduğu yerden yaklaşık on km. uzaktaydı.¹⁵⁶ Bir görevli elinde bayraklarla mahkeme salonunun kapısında dururdu. Kısa bir mesafede, yola çıkmaya hazır bir at bekletilirdi. Mahkûm şehir içinde dolaştırılır, bir başka görevli de şu şekilde duyuruda bulunurdu: “Bu adam, falanca zamanda, falanca günahı işlediği için, ölüm cezasına çarptırıldı. Şahitleri şunlardır. Bu mahkûmu, ölümden kurtarabilecek bir bilgisi olan varsa, hemen söylesin. İlânı duyanlardan ifade vermek isteyen kişiler, mahkemede şahitlik yaparak mahkûmu ölümden kurtarabilecek bir detay bildiklerini söylerlerdi. Bunun üzerine, mahkeme kapısındaki görevli, elindeki

¹⁵² Besalel, *a.g.e.* II, 317.

¹⁵³ **Bet-din:** Dinî konsey. Tora'ya göre, İsrailoğullarının yaşadıkları şehirde bulunması gereken üç yargıçlı, ceza davalarına bakan dini mahkemedir. Daha büyük olanına Sanhedrin denir. Bk. Besalel, "Bet-Din" *a.g.e.* I, 116.

¹⁵⁴ Farsi, *a.g.e.* III, 849.

¹⁵⁵ Farsi, *a.g.e.* III, 848.

¹⁵⁶ Farsi, *a.g.e.* III, 849.

bayrakları sallar, bu işareti alan diğer bir görevli, kapıda bekleyen ata biner, infâz yerine götürülmekte olan mahkûma yetişir, onu tekrar mahkemeye getirirdi. Yeni tanık dinlendikten sonra, gerçekten mahkûmu kurtaracak detaylar varsa mahkûm serbest kalırdı, yoksa tekrar infâz yerine götürülürdü. Mahkûm yoldayken kendisini temize çıkaracak bir şey bildiğini söylerse hemen mahkeme salonuna dönülür, söyleyeceği dinlenirdi. Kendisini kurtaracak bir şeyler varsa, serbest kalırdı, aksi takdirde tekrar yola çıkardı. Bu durum, ancak iki sefer olabilirdi. Aklına yeni bir şey geldiğinde, mahkemeye geri dönme hakkı artık sona ererdi, bildiklerini yanındakilere anlatırdı, onlar da mahkemeye geri dönüp dönmemeye karar verirlerdi, bu yüzden mahkûma kanunu iyi bilen kişiler eşlik ederdi.”¹⁵⁷

12- Ceza, kişiye değil, işlenen günaha göre verilirdi. Yasak ilişkilerde, ilişkinin her iki tarafı da, aynı cezaya çarptırılırdı. Bu konuda tek istisna, bir Kohen’in¹⁵⁸ zina işleyen kızıdır.¹⁵⁹

13- Bir kadının zina işlediğine dair şüphe hâsıl olur fakat şahit bulunamazsa lânet usulü kabul edilir ve şöyle bir yol izlenirdi: Kâhin (Kohen) bir toprak kap ile mukaddes su alacak ve içine tuz koyacak, kadına yemin ettirerek; eğer kocandan başka bir adamla yattın ise lânet getiren bu acı su senin karnını şişirecek ve Rab senin budunu düşürecek, eğer kocandan başka biri ile yatmadıysan bu acı suyun lânetinden berî olasin der ve kadına yemin ettirerek acı suyu içirirdi.¹⁶⁰

14- İnfâz yerine beş metre kala mahkûma, “Günahını itiraf et. Bu itirafı yapanın, gelecek dünyada payı olacaktır”, denirdi. Mahkûm itirafın nasıl yapılacağını bilmediği takdirde, kendisine “Ölümüm, günahımın onarımı olsun” sözleri söylenirdi. Bunun ardından, içine uyuşturucu katılmış şarap içirilerek uyuşturulur, sonra da infâz gerçekleştirilirdi.¹⁶¹

15- Ölüm cezası ile sonuçlanacak yargıda, eyleme tanıklık yapacakların sayısı ikiden az olmamalıydı.

¹⁵⁷ Farsi , *a.g.e.* III, 850.

¹⁵⁸ **Kohen:** Yahudilikte, Levililer sınıfından olan din adamı. Bk. Gündüz, “Kohen” *a.g.e.* s. 221.

¹⁵⁹ Farsi, *a.g.e.* III, 848.

¹⁶⁰ Mahmud Esad Emin Seydişehirli, *a.g.e.* s. 193.

¹⁶¹ Farsi, *a.g.e.* III, 850.

16- Hırsızların, ticarete zor kullananların, sahibinden izin almadan başkalarının arsasında hayvan otlatan çobanların, vergi tahsildarlarının ve meyhanecilerin şahitliği kabul edilmezdi. Rabbiler hukukuna göre; zar atmakla kumar oynayan, tefeci, güvercin uçuran ve bu yolla para kazanan, Şabat yılı ürünlerinin ticaretini yapanlar, mahkemede şahit ve hâkim sıfatıyla bulunamazlardı.¹⁶²

Yahudi geleneğinde cezanın uygulanmasındaki amaç, suçluyu aşağılamak veya toplumdaki itibarını düşürmek değildir. Bu hususta Tevrat'ta şöyle bir ifade vardır: “Suçluya kırk kırbaçtan fazla vurulmamalı. Kırbaç sayısı kırkı aşarsa, kardeşiniz gözünüzde aşağılanabilir.”¹⁶³ Yahudi ceza hukukuna göre, cezalar toplumdaki kötülüğü ortadan kaldırmak için uygulanırdı. Halkın, cezanın şiddetini görüp, ibret alması ve suç işleme cesaretinin kırılması sağlanmak istenmiştir. Yahudi Tanrısının emri gayet nettir ve Yahudilerden şunu istemektedir: “...Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız./ ... İsrail'den kötülüğü atacaksınız.”¹⁶⁴ Yine, bir başka Tevrat ifadesinde şöyle denmektedir: “Böylece tüm İsraililer bunu duyup, korkmalılar ve bir daha böyle bir günahı orta yerde yapmamalılar.”¹⁶⁵

Yahudilikte, bir fiilin suç sayılıp, cezaya tâbi tutulabilmesi için, Tevrat'ta dayanağının bulunması gerekirdi. İsmen Tevrat'ta bulunmadığı zaman, Rabbiler,¹⁶⁶ benzetme (gezerah, şavah) yöntemiyle veya diğer yorum yöntemleriyle mevcut problemin hükmünü elde ederlerdi.¹⁶⁷

B- YAHUDİLİKTE ÖLDÜRME CEZALARININ İNFAZ BİÇİMLERİ

Yahudi Hukukunda, idam cezalarının en ağır taşıma, en hafifi ise boğma yöntemi olarak görülürdü. Aynı anda iki farklı cezayı hak eden bir mahkûm, Sanhedrin'e göre ağır olana çarptırılırdı. Yine Sanhedrin'e göre, farklı idam cezalarını hak etmiş mahkûmlar birbirine karışmışsa, hepsi, hak edilen en hafif cezaya göre infaz edilirdi. Bu cezalar, hak edilmelerine neden olan günahların

¹⁶² Hasanov, *a.g.m.* s. 193.

¹⁶³ Tesniye, 25/3.

¹⁶⁴ Tesniye, 22/21-24.

¹⁶⁵ Tesniye, 13/11.

¹⁶⁶ **Rabbi** : (rabay) Üstadım, efendim anlamına gelir. Yahudilikte, din bilginlerine verilen isimdir. Milattan sonraki dönemlerde, Yahudi liderlerin hemen hepsinin başına bu lakap eklenmiştir. Bk. Gündüz, “Rabbi” *a.g.e.* s. 316.

¹⁶⁷ Hasanov, *a.g.m.* s. 185.

ciddiyetini yansıtır. Tevrat'ın (Tora) öngördüğü, belki Karet (yok etmek) dışındaki tüm cezalar, yapılan günahların onarımını amaçlamaktaydı.¹⁶⁸ Dolayısıyla, “günah işlemiş bir kişinin gördüğü ceza, onun bu günahının kendi ruhunda bıraktığı lekeyi siler” inancı mevcuttu. Bunun için tek şart, günahkârın, günahını itiraf edip pişmanlık ifade etmesiydi. Buna bağlı olarak idâm mahkûmları da, infâzdan önce günahlarını itiraf etmeye teşvik edilir; bu şekilde, işlemiş oldukları ağır günahın izi, çektiği ağır ceza ile onarılmış olurdu. Bu temel prensip doğrultusunda, Tevrat'ın (Tora) neden tek bir idâm cezasını öngörmeyip, dört farklı ceza listelediğini anlayabiliriz. Amaç, sadece günahkâr kişiyi öldürmek olsaydı, bu çeşitlemeye gerek olmazdı. Dört farklı ağırlıkta cezanın olması, işlenen günahların da farklı ağırlıkta olup, buna bağlı olarak farklı onarımı gerektirdiğini göstermektedir.¹⁶⁹

Tevrat ‘a (Tora) göre, kişiler Tevrat'ın emri gereği, yaptıkları günah karşılığı öldürülecek olmasına rağmen, Tevrat, bir yandan bu öldürmenin belirtilen yöntemle uygun bir şekilde yapılmasını isterken, bir yandan da mahkûmun en kısa zamanda, en az acı çekerek ve bedeninin en az zarar göreceği şekilde yapılmasını emreder. Talmud, öldürülerek ceza verilecek kişiler için “kardeşin için güzel bir ölüm seç”¹⁷⁰ diyerek bunu teyit eder. Tanah'ta Süleyman'ın Özdeyişleri bölümünde geçen “...İçkiyi çaresize, şarabı kaygı çekene verin...”, “...Ölecek olana sarhoş edici ver; acı ruhlulara da şarap...”¹⁷¹ bölümü, idamı hak eden mahkûmların, infaz öncesinde sarhoş edilmesi gerektiğine işaret olarak anlaşılmıştır. Bu doğrultuda, infâz öncesinde mahkûma, yaklaşık 6 ml. günlük otu içeren, bir bardak şarap içirilirdi.¹⁷² Bu şekilde kendisine yapılanın farkına varmayacak ve öldürülme sırasında acı çekmeyecek şekilde uyuşturulurdu.¹⁷³

Yapılan yorumlara göre şarap içildiği zaman “Lehayim! Hayata!” sözünün söylenmesinin temelindeki nedenlerden biri de “idam mahkûmu şarabı ölmek için içiyordu, biz ise hayat için içelim !” şeklindedir.¹⁷⁴ Tüm idam cezaları, hareketin en

¹⁶⁸ Farsi, *a.g.e.* III, 845.

¹⁶⁹ Farsi, *a.g.e.* III, 846.

¹⁷⁰ *Talmud - Sanedrin 45a* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

¹⁷¹ Özdeyişler , 31/6.

¹⁷² Farsi, *a.g.e.* III, 846.

¹⁷³ Farsi, *a.g.e.* III, 846.

¹⁷⁴ Farsi, *a.g.e.* III, 846.

az iki geçerli şahit tarafından görüldüğü ve uygun şekilde uyarının yapıldığı, ama günahın yine de bilinçli ve kasıtlı olarak işlendiği durumlar içindir. Geçerli şahitler yoksa ya da uygun uyarı yapılmamışsa, bilinçli ve kasıtlı işlenmiş günahın cezası karettir.¹⁷⁵

Tevrat (Tora) incelendiği zaman, öldürme cezasının taşlama, yakma, darağacına asma şeklinde infazın gerçekleştirileceği emredilmiştir. Rabbinik Yahudilik'te¹⁷⁶ bu cezalar farklı yorumlarla arttırılmıştır. Rabbiler tarafından yapılan eklemelerle birlikte, Yahudilikte dört şekilde öldürme cezasıyla karşılaşmaktayız. Bunlar, taşlama, yakma, boyun vurma, boğma yöntemleridir. Yahudi hukukunda bu öldürme yöntemleri şu adlarla anılmaktadır: Sekila, serefa, ereg ve henektir.¹⁷⁷ Öldürme yöntemlerini kısaca açıklayacak olursak:

1- Taşlama (Sekila)

Taşlama cezası Tevrat'ta en yoğun olarak bahsi geçen infaz yöntemidir. Tevrat (Tora) onsekiz farklı suçun cezasının “sekila-taşlama” olduğunu bildirmektedir.¹⁷⁸ Bu onsekiz suçtan bazıları şunlardır:

- 1-Tanrıya lânet okumak,¹⁷⁹
- 2-Putperestlik,¹⁸⁰
- 3-Çocuklarını Molek'e teslim etmek,¹⁸¹
- 4-Anne ve oğul arasındaki yasak ilişki,¹⁸²
- 5-Babanın karısıyla (üvey anne) girilen yasak ilişki,¹⁸³
- 6-Kayınpederin gelini ile yasak ilişkiye girmesi,¹⁸⁴

¹⁷⁵ Farsi, *a.g.e.* III, 430.

¹⁷⁶ **Rabbinik Yahudilik:** Rabbinizm. Kudüs'ün yıkılışı sonrası ve Ortaçağda, Kitabı Mukaddes ve Talmudun öğretilerini zamanlarına uyarlamak konusunda Rabbilerin yaptıkları çalışmalara ve bu doğrultuda ortaya çıkan öğretilere verilen genel ad. Bk. Gündüz, “Rabbinik Yahudilik” *a.g.e.* s. 316.

¹⁷⁷ Farsi, *a.g.e.* III, 845.

¹⁷⁸ Farsi, *a.g.e.* III, 846-847.

¹⁷⁹ Levililer, 24/14.

¹⁸⁰ Tesniye, 17/5.

¹⁸¹ Levililer, 20/2.

¹⁸² Levililer, 20/11.

¹⁸³ Levililer, 20/11.

¹⁸⁴ Levililer, 20/12.

- 7-Başkası ile nişanlı olan kızla ilişki,¹⁸⁵
 8-Âsi-söz dinlemez oğul,¹⁸⁶
 9-Anne-babaya lanet etmek,¹⁸⁷
 10-Ov ve Yideoni yöntemiyle büyücülük,¹⁸⁸
 11-Erkekler arası ilişki,¹⁸⁹
 12-Erkek veya kadının hayvanla ilişkisi,¹⁹⁰
 13-Cadılık,¹⁹¹
 14-Şabat ihlâli,¹⁹²
 15-İnsanları putperestliğe özendirmek.¹⁹³

2- Yakma (Serefa)

Günahkârı yakarak cezalandırma yöntemi Tevrat'a göre ikinci derecede sert ve ağır cezalandırma yöntemidir.¹⁹⁴ Bu günahlar zina suçlarıdır. Suçlular ise şu şekildedir: Zina eden Kohen kızı¹⁹⁵ ve genellikle ensest ilişkiler dediğimiz ve yakın akrabalar arası cinsel ilişkinin dokuz farklı türünden birini yapanlara uygulanan ceza yöntemidir.¹⁹⁶ Tevrat'ın bir adamın bir kadınla evli iken kadının annesi ile birlikte olması durumunda adamın ve ikinci olarak evlendiği yakınının ateşte yakılarak cezalandırılmasını emrettiğini görmekteyiz.¹⁹⁷ Ensest ilişkilerden (yakın akrabalar arası ilişki) kimlerin kastedildiği ise Tevrat'ta III.kıtap olan Levililerin 18. bölümünde kısaca şu şekilde belirtilmiştir: Baba ile kızı, kızının kızı, oğlunun kızı arasındaki ilişki; bir adamla karısının kızı, karısının kızının kızı, karısının oğlunun

¹⁸⁵ Tesniye, 22/24.

¹⁸⁶ Tesniye, 21/18-21.

¹⁸⁷ Levililer, 20/9.

¹⁸⁸ Levililer, 20/27.

¹⁸⁹ Levililer, 20/13.

¹⁹⁰ Levililer, 20/15-16.

¹⁹¹ Çıkış, 22/17.

¹⁹² Çıkış, 35/2.

¹⁹³ Tesniye, 13/11.

¹⁹⁴ Öksüz, *a.g.e.* s. 266-267.

¹⁹⁵ Levililer, 21/9.

¹⁹⁶ Öksüz, *a.g.e.* s. 266.

¹⁹⁷ Levililer, 20/14.

kızı arasındaki ilişki; bir erkekle kayınvalidesi, kayınvalidesinin annesi arasındaki ilişki; bir adamla kayınpederinin annesi arasındaki ilişki.¹⁹⁸

3- Boyun Vurma (Ereg)

Eski tarihlerde de bir çok toplumda kullanıldığı düşünülen boyun vurma yöntemidir. İnfaz şekli ile ilgili tartışmalar mevcuttur. Bazı Yahudi din adamları, boyun vurmanın kılıçla yapılacağı görüşünü savunmuşlarsa da bir kısım Talmud taraftarları farklı düşünceindedirler. Mahkûmun başı bir bloğa koyularak, baş balta ile kesilirdi.¹⁹⁹ Boyun vurmaya gerektiren günah sayısı Tevrat'a göre ikidir. Bunlardan birincisi cinayet,²⁰⁰ ikincisi ise toplu olarak puta tapmış olan bir topluluğa dâhil olmaktır.²⁰¹

4- Boğma (Henek)

Boğma yönteminde iki şahit, yumuşak bir kumaşın içine yerleştirilen bir kordonla iki taraftan çekerek mahkûmu boğarak öldürürdü.²⁰² Talmud'da geçen ifadelerle göre boğma yöntemi ile infaz en hafif görülen idam yöntemidir.²⁰³ Tevrat'a göre boğarak öldürülme cezası, şu günahları işleyenlere verilirdi:

1-Evli bir kadınla zina eden,²⁰⁴

2-Anne veya babasını yaralayan,²⁰⁵

3-Adam kaçıran,²⁰⁶

4-Sahte peygamberlik iddiasında bulunan,²⁰⁷

5-Putperestlerin ilâhları adına peygamberlik yapan,²⁰⁸

¹⁹⁸ Levililer, 18/6-11.

¹⁹⁹ Öksüz, *a.g.e.* s. 267.

²⁰⁰ Çıkış, 21/20 ; Tesniye, 19/12.

²⁰¹ Tesniye, 13/16.

²⁰² Farsi, *a.g.e.* III, 848.

²⁰³ *Talmud-Sanhedrin 49a* (www. halakha.com 24.12.2013) .

²⁰⁴ Tesniye, 22/22.

²⁰⁵ Çıkış, 21/15.

²⁰⁶ Çıkış, 21/16.

²⁰⁷ Tesniye, 18/20.

²⁰⁸ Tesniye, 13/6.

6-Yahudi din adamlarının otoritesine karşı çıkan²⁰⁹ kişiler boğma yöntemi ile cezalandırılırdı.

C- TAŞLAYARAK ÖLDÜRME CEZASINA İLİŞKİN BAZI MÜLÂHAZALAR

Recm cezası, diğer idam türlerinden farklı olarak, toplumun aşırı öfkesine, hincına neden olan eylemlere yönelik uygulanırdı. Nitekim Yahudilik'te de bu cezanın, en ağır suçlara yaptırım olarak uygulandığını görmekteyiz. Recm cezasını hak eden bir suçu işleyen kişinin fiili, sadece kendisiyle ilgili olmayıp, yaşadığı toplumu da kirliletmekteydi. Tevrat, tüm mükellefleri muhatap alarak, yasak fiili yapmanı taşlamalarını emretmiştir. “O kişiyi önce tanıklar, sonra bütün halk taş tutsun. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldırmalısınız.”²¹⁰ Rabbiler hukukunda, recm cezası, uygulanan yaptırımların en ağırı olarak kabul edilmiştir.²¹¹

Recmden önce, şahitler ellerini suçlunun başına koyarlardı. Tevrat, bu konuda şöyle der: “Onu ordugâhın dışına çıkar. Ettiği laneti duyan herkes elini adamın başına koysun ve bütün topluluk onu taşlasın.”²¹² Bu davranış, suçun oluşturduğu kirliliğin, İsrailoğulları topluluğundan suçluya aktarılarak, toplumun bu günden arınmasını temsil etmektedir.²¹³ İnfazı ilk başlatanlar şahitler olmak zorundaydı. “O kişiyi önce tanıklar, sonra bütün halk taş tutsun. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldırmalısınız.”²¹⁴ Şahitlerden sonra, taşlama sırası erkeklere gelirdi. Kutsal kitapta belirtildiğine göre taşlamada kadın bulunmuyordu veya kadınlar taşlama işine iştirak etmiyordu. “Bunun üzerine kentin bütün erkekleri onu taşıyarak öldürecekler. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız. Bütün İsraililer bunu duyup korkacaklar.”²¹⁵ Bu pasuktan²¹⁶ anlaşıldığı üzere, söz konusu cezadan maksat, İsrailoğullarının, bu türden cezayı hak edecekleri günahların sonucundan korkarak, bu suçlardan uzak durmalarını temin etmektir.

²⁰⁹ Tesniye, 17/12.

²¹⁰ Tesniye, 17/7.

²¹¹ *Talmud-Sanedrin 49b* (www. halakha.com 24.12.2013) .

²¹² Levililer, 24/14.

²¹³ Hasanov, *a.g.m.* s. 190.

²¹⁴ Tesniye, 17/7.

²¹⁵ Tesniye, 21/21.

²¹⁶ Pasuk: Tanah (Tevrat) cümlesi. Bk. Besalel, *a.g.e.* s. 478.

İnfaz yerine 4 kubit²¹⁷ kala suçlunun elbisesi çıkarılırdı.²¹⁸ Erkekler sadece önü kapatılmış olarak, kadınlar ise gömlek tarzı bir örtüyle recm edilirdi. Hahamlar, iffetsizlik teşvik edilir endişesiyle, elbiseyle recmi gerekli görürdü.²¹⁹ Tevrat, Sekila (taşlama) ile ilgili olarak, bu kişiye el değmeyecek; “Ya taşlanacak, ya da okla vurulacak; ona insan eli değmeyecek”²²⁰ demektedir. Bu pasuk, yalnızca mahkûma taş atma değil, mahkûmun taşa atılması şeklinde de anlaşılmıştır. Rabbiler hukukunda, Tevrat hükümlerinde bulunmamasına karşın, recm için özel bir şeklin ve yerin icat edildiğini görmekteyiz. Tevrat’ta, hazır bulunanların suçluyu taşa tutarak²²¹ öldürmeleri öngörülmesine rağmen, Rabbiler hukuku, recm cezasına, suçlunun derhal ölüp fazla acı çekmemesi için, onu yüksekten çukura itmekle başlanacağını kurallaştırmıştır.²²²

Bu amaçla, suçlunun boyunun iki katı kadar bir çukur kazılarak, anlık ölüme neden olması için, kendisini uyarın şahitlerden biri tarafından, elleri arkadan bağlı olarak, derin çukura itilirdi. Daha yüksekten itilirse, vücut parçalanarak bozulup çirkinleşeceği için, çukur çok derin olmamalıydı. Genelde, bu itme ile suçlu ölürdü. Suçlu ölürse, görev yerine getirilmiş olurdu. Şayet suçlu itme ile ölmezse, ikinci şahit suçluya ağır taş fırlatmalıydı. O kadar ağır ki, en az iki kişinin kaldırabileceği ağırlıkta olmalıydı. Bu ağır taş, suçlunun göğsü üzerine atılırdı. Suçlu bunlara rağmen ölmezse, orada bulunanlar, suçluyu ağır taşlarla taşıyarak, ölmesini sağlardı.²²³

Bütün bunlar yapılırken, suçluya sarhoş edici şarap verildiği için, yapılan muameleden dolayı acı çekmediği düşünülürdü. Ayrıca, cezanın uygulanması esnasında, mahkeme heyetinden hiç kimse orada bulunamazdı.²²⁴

Taşlanarak öldürülme günahı içinde, Tanrı’ya lânet etme veya putperestlik suçu işleyen mahkûmlar erkek ise, taşlama sonrası bu günahkârların asılmasını

²¹⁷ Kubit: Dirsekten orta parmağa kadar olan uzunluk ölçüsü. Bk. Hasanov, *a.g.e.* s. 195.

²¹⁸ Hasanov, *a.g.m.* s. 195.

²¹⁹ *Talmud- Sanhedrin 44b* (www. halakha.com 24.12.2013) .

²²⁰ Çıkış, 19/13.

²²¹ Bk. Resim- 1.

²²² Hasanov, *a.g.m.* s. 195.

²²³ *Talmud-Sanhedrin 45a* (www. halakha.com 24.12.2013).

²²⁴ *Talmud-Sanhedrin 43a* (www. halakha.com 24.12.2013) .

Tevrat emretmektedir. Yine Tevrat, asılan suçlunun günbatımından önce ağaçtan - asılı olduğu yerden- alınmasını istemektedir.²²⁵

Taşlama cezası, genelde yerleşim yerlerinin dışında uygulanmıştır. Göçebe hayat yaşadıkları dönemle (çölde geçen 40 yıl) ilgili olarak, Tevrat şöyle der; “...Onu ordugâhın dışına çıkar...”²²⁶

Şehirde yerleşik düzene geçtikleri zamanla ilgili olarak ise “...Kentin kapısına götüreceksiniz, taşıyarak öldüreceksiniz...”²²⁷ denilmektedir. Yine bu konuda, Tevrat’ta şöyle bir emir vardır. “...Kentinizin kapısına çıkarın ve taşa tutarak öldürün ...”²²⁸ Yalnız, babasının evinde iken, zina ettiği anlaşılan kızın, babasının evinin kapısında taşlanacağı bildirilmiştir. “...Kızı baba evinin kapısına çıkaracaklar. Kent halkı taşıyarak kızı öldürecek...”²²⁹

Özetleyecek olursak; Taşlayarak öldürülme cezasından bahseden bazı bölümlerde, mekân söz konusu olmadan, sadece cezanın uygulanması istenmiştir. Bazı bölümlerde, infaz için belli bir mekân tayin edildiği görülmektedir. Bu konuyla ilgili olarak incelediğimiz diğer bölümlerde ise özellikle İsraililerin çölde dolaştıkları safhalarda, konaklama mekânlarının dışı infaz için emredilmiştir. Şehir hayatına geçildiği dönemlerde, taşlama cezaları için infaz yeri, şehrin kapısı olarak belirtilmiştir. Gerek çölde dolaştıkları dönemde, gerekse yerleşik hayata geçtikleri dönemde, İsrailoğularının, taşlama cezalarını, toplu yaşam alanlarının dışında uygulamalarının emredildiği görülür. Bunun sebebi, İsrail halkının, suçun kirinden temizlenmesi arzusu olarak belirtilmektedir. “...Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldırmalısınız...”²³⁰

Tevrat’ta, recm cezasının, şehrin dışarısında uygulanması kuralını, Rabbiler hukuku da kabul etmiştir. Fakat Rabbiler hukuku, şehir sakinlerinden çoğunun, putperest olması durumunda, cezanın, mahkemenin önünde uygulanacağını önermiştir.²³¹ Tevrat’ta, recm cezasının infazının, bizzat Hz. Musa (a.s.) tarafından

²²⁵ Farsi, *a.g.e.* III, 847.

²²⁶ Levililer, 24/14.

²²⁷ Tesniye, 22/24.

²²⁸ Tesniye, 17/5.

²²⁹ Tesniye, 22/21.

²³⁰ Tesniye, 17/7.

²³¹ Hasanov, *a.g.m.* s. 195.

uygulandığına dair örnekler mevcuttur. Tevrat'ın (Tora), III. Kitabı olan Levililer'in 24. bölümündeki anlatımlarda recm cezasının hangi suçlara verildiğinin örnekleri mevcuttur. Bu bölümler şöyledir:

“...İsraili kadının oğlu, Rabb'e sövdü, lânet etti. Onu, Musa'ya getirdiler. Adamı gözaltına alıp Rabb'in kararını beklediler. Rab Musa'ya şöyle dedi: Onu ordugâhın dışına çıkar. Ettiği lâneti duyan herkes elini adamın başına koysun ve bütün topluluk onu taşlasın. İsrail halkına de ki, Kim Tanrısı'na lânet ederse günahının cezasını çekecektir. Rabb'e söven kesinlikle öldürülecektir. Bütün topluluk onu taşılayacak. İster yerli ister yabancı olsun, Rabb'e söven herkes öldürülecektir. Adam öldüren kesinlikle öldürülecektir. Başkasının hayvanını öldüren, yerine bir hayvan vererek, aldığı canın karşılığını canla ödeyecektir. Kim komşusunu yaralarsa, kendisine de aynı şey yapılacaktır. Kırığa karşılık kırık, göze göz, dişe diş olmak üzere, ona ne yaptıysa, kendisine de aynı şey yapılacaktır. Hayvan öldüren, yerine bir hayvan verecek, adam öldüren öldürülecektir. Yerli-yabancı herkes için tek bir yasanız olacak. Tanrınız Rab benim. Musa bunları İsrail halkına bildirdikten sonra, halk Rabb'e lanet eden adamı ordugâhın dışına çıkardı ve taşıyarak öldürdü. Böylece İsrail halkı Rabb'in Musa'ya verdiği buyruğu yerine getirmiş oldu.”²³²

Tevrat'ın (Tora) IV. Kitabı olan Sayılar'ın 15. bölümündeki cümlelerde recm cezasının nasıl ve nerede uygulanacağı belirtilmiştir. Bu cümleler şunlardır:

“İsraililer çöldeyken, Şabat Günü odun toplayan birini buldular. Odun toplarken adamı bulanlar onu Musa'yla Harun'un ve bütün topluluğun önüne getirdiler. Adama ne yapılacağı belirlenmediğinden onu gözaltında tuttular. Derken Rab Musa'ya, O adam öldürülmeli. Bütün topluluk ordugâhın dışında onu taşla tutsun' dedi. Böylece topluluk adamı ordugâhın dışına çıkardı. Rabb'in Musa'ya buyurduğu gibi, onu taşıyarak öldürdüler.”²³³

Bu cümlelerde de görüldüğü gibi, taşlama cezaları, bizzat Moşe (Hz. Musa) tarafından, Tanrı'nın emriyle uygulanmıştır.

²³² Levililer, 24/11-23.

²³³ Sayılar, 15/32-36.

Aslında, daha önce de belirttiğimiz gibi recm cezası, insanlık tarihinin ilk dönemlerinde Ortadoğu’da bulunan diğer kavimlerin de uyguladığı bir cezalandırma yöntemi idi. İsrailoğullarında bu cezanın önemi, diğer cezalarda olduğu gibi Tanrı iradesiyle emredilmiş bir görev şeklinde görülmesidir.

D- TAŞLANARAK ÖLDÜRÜLME CEZASINI GEREKTİREN BAZI GÜNAHLAR

1- Tanrıya Lânet Okumak

Bu suç, Tevrat’ın (Tora) yaratıcıya karşı saygısızlık ve büyük günah saydığı bir fiildir. Böylesi bir tutum takınan kişinin, yerli veya yabancı olsun, öldürülmesi emredilmektedir. “Yerli ya da yabancı biri bilerek günah işerse, Rabb’e saygısızlık etmiştir. Bu kişi halkının arasından atılmalıdır. Rabb’in sözünü küçümsemiş, buyruklarına karşı gelmiştir. Bu nedenle o kişi halkının arasından kesinlikle atılacak, suçunun cezasını çekecektir.”²³⁴ Yine Tevrat’ta (Tora) geçen şu ifadeden, Tanrıya küfreden kişinin, Yahudi Tanrısı Yehova’nın emri ile nasıl ve ne şekilde infaz edilmesi gerektiğinin emredildiğini görmekteyiz:

“İsraililer arasında, annesi İsraili babası Mısırlı bir adam vardı. Ordugâhta, onunla bir İsraili arasında kavga çıktı. İsraili kadının oğlu, Rabb’e sövdü, lanet etti. Onu Musa’ya getirdiler. Annesi Dan oymağından Divri’nin kızı Şelomit’ti. Adamı gözaltına alıp Rabb’in kararını beklediler. Rab Musa’ya şöyle dedi: ‘Onu ordugâhın dışına çıkar. Ettiği lâneti duyan herkes, elini adamın başına koysun ve bütün topluluk onu taşlasın. İsrail halkına de ki, ‘Kim Tanrısı’na lânet ederse günahının cezasını çekecektir. Rabb’e söven kesinlikle öldürülecektir. Bütün topluluk onu taşılayacak. İster yerli ister yabancı olsun, Rabb’e söven herkes öldürülecektir.’”²³⁵

Bu kişinin bu günahı işlemedeki en önemli etken, Mısırlı bir adamdan oluşudur. Çünkü Musa (a.s.) dönemindeki Mısırlıların çoğunluğunda tek Tanrı inancı olmadığı için Yahudi Tanrısını önemsemeyen, putperest inanca sahip kişilerdi. Anne ve babası Yahudi olan biri buna cesaret edemezdi. Çünkü Yahudiler, Tanrının ismini gereksiz yere telaffuz etmekten dahi çekinirlerdi. Tevrat’ta geçen şu emir gayet açık

²³⁴ Sayılar, 15/30-31.

²³⁵ Levililer, 24/10-16.

ve nettir: “Tanrın Rabb’in adını boş yere ağzına almayacaksın. Çünkü Rab, adını boş yere ağzına alanları cezasız bırakmayacaktır.”²³⁶

Yahudiler, Tevrat okurken veya dua ederken, Tanrıya “Adonay” (Efendimiz) derlerdi. Günlük hayatta ise “Aşem”²³⁷ diye hitap ederlerdi. Bu adam büyük bir cür’etle, Tanrının yasak olan dört harfli ismini “Yehova” (Y-H-V-H), telaffuz ederek bu isme lânet okumuştur.²³⁸

Tevrat’a göre, bu kişiler kavga halinde ve öfkenin zirvesinde gözükmektedirler. Normal konuşan-tartışan daha sakin olur. Mısırlı adam, öfke ile kalkmış zararlar oturmıştır. Burada adamın annesi ve kabilesi belirtilmiştir. Çünkü bir günahkârın yalnızca kendisini değil, ailesi ve kabilesini de lekelediği, tüm aileyi utanç içine soktuğu öğretilmek istenmiştir. Ayrıca bir çocuğun eğitiminde, annenin rolünün daha kuvvetli olup, o adamın davranışının, annenin yanlışlarından kaynaklandığı, anlatılmak istenmiştir.²³⁹ Dikkat edilirse, Tanrı’ya lânet eden adam derhal cezalandırılmamış, bir yerde tutuklu bırakılmış ve Tanrı’nın bu konudaki hükmü beklenmiştir.²⁴⁰ Tanrı’nın buyruğu gelmiş ve adamın şehir dışında taşlanması istenmiştir. Tevrat’ın bu tür cezaları incelendiğinde, idamın gerçekleştiği yer genellikle kampın ya da şehrin dışındadır.²⁴¹ Bundan maksat kötülüğün uzak olmasıdır. Tevrat (Tora), şahitlerden yani küfrü işitenlerden, suçlunun başına ellerini koyarak; “Ona, kanından sen sorumlusun ve senin ölümün nedeniyle, biz ceza görmeyeceğiz; çünkü bu sonucu başına kendin getirdin”²⁴² demelerini isterdi. Böylece “başına gelen senin kendi yapıp etmendendir” denilmiş olurdu.

Ayrıca Tanrı’ya lânet eden günahkâr kişi erkekse, taşlandıktan sonra cesedinin bir ağaca asılması gerekmektedir. Taşlama ve hemen sonrasında asma işlemi gün batımından çok kısa bir süre önce yapılmalıdır. Nitekim, günahkâr kişinin cesedinin, gün batımından sonra ağaçta kalması yasaklanmıştır. Yahudi kutsal kitabı bu konuda şöyle der:

²³⁶ Çıkış, 20/7.

²³⁷ **Aşem:** Tanrının ismi yerine kullanılan sözcük. Yahudilerde Tanrının dört harfli isminin (y-h-v-h) kullanılması ciddi yasaktır. Bk. Farsi, “Aşem” *a.g.e.* II, 611.

²³⁸ *Talmud-Sanedrin, 56a* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

²³⁹ Farsi, *a.g.e.* III, 547.

²⁴⁰ *Talmud-Sanedrin 78a* (www. halakha.com. 24.12.2013).

²⁴¹ *Talmud-Sanedrin 42b* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

²⁴² Farsi, *a.g.e.* III, 546.

“Eğer bir adam bir günahtan ötürü ölüm cezasına çarptırılıp öldürülür ve ölüsü ağaca asılırsa, ölüyü gece ağaçta asılı bırakmayacaksınız. O gün kesinlikle gömeceksiniz. Asılan kişi Tanrı tarafından lânetlenmiştir. Tanrınız Rabb’in mülk olarak size vereceği ülkeyi kirletmeyeceksiniz”.²⁴³

2- Putperestlik

Tek Tanrı inancını emreden Tevrat, şirki reddetmektedir. On emirden ikincisi, putlara tapmanın yasak olduğunu bildirmektedir. “...Putlara tapmayın. Kendinize dökme ilâhlar yapmayın. Tanrınız Rab benim...”²⁴⁴ “...Tanrınız Rab için yapacağınız sunağın yanına ağaçtan bir Aşera putu²⁴⁵ dikmeyeceksiniz. Tanrınız Rabb’in nefret ettiği dikili taş dikmeyeceksiniz...”²⁴⁶ Tevrat (Tora), uyarılara rağmen puta veya Yehova dışında başka varlıklara tapan kişinin cezalandırılmasını şu şekilde emretmektedir:

“...Tanrınız Rabb’in size vereceği kentlerin birinde aranızdan O’nun antlaşmasını çiğneyip, gözünde kötü olanı yapan bir erkek ya da kadın çıkar ve buyruklarına aykırı olarak, emretmediğim halde gidip başka ilâhlara tapar, onların ilâhlarının, güneşin, ayın ya da gök cisimlerinin önünde eğilirse ve bu olay size bildirilirse, duyduklarınızı iyice araştırın. Duyduklarınız doğruysa ve bu iğrenç olayın İsrail’de yapıldığı kanıtlanırsa, bu kötülüğü yapan erkeği ya da kadını kentinizin kapısına çıkarın ve taşa tutarak öldürün. Ölmesi gereken, iki ya da üç kişinin tanıklığıyla öldürülecek; bir kişinin tanıklığıyla öldürülmeyecek. O kişiyi önce tanıklar sonra bütün halk taşa tutsun. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldırmalısınız...”²⁴⁷

Tevrat, burada bireysel putperestliğin cezasını açıklamaktadır. Her şehrin sakinleri, sadece kendi şehirlerindeki mahkemelerin otoritesinde olmasına rağmen, konu putperestlik olunca, nerede bulunursa bulunsun yargılanırdı, fakat cezanın infazı suçun yapıldığı şehirde olmak zorundaydı. Çünkü puta tapan kişi, taptığı putun

²⁴³ Tesniye, 21/22-23.

²⁴⁴ Levililer, 19/4.

²⁴⁵ **Aşera putu:** Eski dönemde Kenan ülkesindeki yaygın putperest uygulamanın bir parçası olarak kutsal kabul edilen ağaçlar ya da direklere verilen ad. Bk. Farsi, *a.g.e.* V, 363.

²⁴⁶ Tesniye, 16/21-22.

²⁴⁷ Tesniye, 17/2-7.

kendisini kurtaracağına inanmaktadır. İşte bu yüzden, puta tapan, puta taptığı yerin ta kendisinde idam edilecektir ve put onu kesinlikle kurtarmayacaktır.²⁴⁸ Konu, bireysel putperestlik olsa da, Tanrı'nın yasaklamış olduğu her şey antlaşmanın ihlâli demektir. Bu antlaşma Sînâ'da yapılan, başka ilâhlara ibadet etmeme şartını içeren, on emir olarak özetlenen ahittir. Antlaşma tüm Tevrat'ı kasteder. Puta tapan biri, Tevrat'ın tüm emirlerini ihlâl etmiş sayılır. Tanrı, Tevrat'ta kesin bir dille puta tapmayı şu cümlelerle yasaklamıştır:

“...Putların önünde eğilmeyecek, onlara tapmayacaksın...”²⁴⁹ Putperest, Tanrının gözünde kötü olanı yapmıştır. Bet-Din, bir suçluyu ancak, Aşem'in²⁵⁰ gözünde kötü olanı yaptığı ve bunu yaparken de, antlaşmanın ihlâl edildiğinin bilincinde olduğu takdirde cezalandırılabilirdi. Cezanın verilmesi için günahkâr, günahı işlediği sırada, yasağın kaynağını ve cezasını biliyor olmalıdır. Şahitlerin de, açıkça bunun suç olduğunu ve cezasını belirtmeleri, uyarıyı net bir dille yapmış olmaları gerekirdi. Bu yüzden mahkeme, şahitlere, onu uyardınız mı? Uyarıyı duydu mu? Suç olduğunu bildiğini söyledi mi? gibi sorular sorardı.²⁵¹

Tevrat'a (Tora) göre, putperestin cinsiyeti önemli değildir. Ceza görmesi için, kadın veya erkek olması fark etmezdi, önemli olan suçun bilinçli bir şekilde işlenmiş olmasıydı.²⁵² Tevrat'ta geçen bir başka emir şu şekildedir: “Kendine yukarıda gökyüzünde, aşağıda yeryüzünde ya da yeraltındaki sularda yaşayan herhangi bir canlıya benzer put yapmayacaksın.”²⁵³ Burada öncelikle insanların yaptığı heykeller yasaklanmakta, sonra Tanrı'nın yarattığı güneş, ay ve gök cisimleri sıralanmaktadır. Tanrı tarafından yaratılan insanın, kendi elleriyle yaptığı nesnelere tapması yasak olduğu gibi, bizzat Tanrı'nın yarattığı cisimlere de tapmak yasaktır. Tanrı, kesinlikle gök cisimlerine tapmayı yasaklamıştır. Çünkü dünya üzerinde putperestliğin başlangıcı güneş, ay ve diğer gök cisimlerinde ilâhi güçler olduğu sanılmasıyla

²⁴⁸ Farsi, *a.g.e.* V, 366.

²⁴⁹ Çıkış, 20/5.

²⁵⁰ **Aşem:** Tanrının ismi yerine kullanılan sözcük. Yahudilerde Tanrının dört harfli isminin “Yehova” (y-h-v-h) kullanılması ciddi yasaktır. Bk. Farsi, *a.g.e.* II, 611.

²⁵¹ *Talmud, Sanedrin 40b* (www.halakha.com 24.12.2013) .

²⁵² Farsi, *a.g.e.* III, 848.

²⁵³ Çıkış, 20/4.

oluşmuştur. Gök cisimlerinin Tanrı'nın emrinde görevleri olduğu unutulmuş veya fark edilememiştir.

Tanrı yalnızca kendisine ibadetten hoşnut olacağını bildirmektedir. Yahudi Tanrısı şu emri verir: "...Benden başka tanrın olmayacak..."²⁵⁴

Yahudilerin Tanrısı sadece kendisine tapılmasını istediği gibi yine sadece kendi emirlerinin ve buyruklarının yerine getirilmesini istemektedir. Bu yüzden Tevrat, Tesniye 17/2-7'deki bölümlerde "emretmiş olmadığım, emretmediğim, buyruklarına aykırı olarak" tabirini kullanmıştır.²⁵⁵ Putperestlik suçundan dolayı öldürülen mahkûm şayet erkekse, Tevrat bu adamın infazdan sonra asılmasını da emretmektedir. Asılan ceset, gün batımından önce, asıldığı yerden indirilir ve gömülürdü. Bu husustaki Tevrat cümlesi şöyledir: "Eğer bir adam bir günahattan ötürü ölüm cezasına çarptırılıp öldürülür ve ölüsü ağaca asılırsa, ölüyü gece ağaçta asılı bırakmamalısınız. O gün kesinlikle gömmelisiniz. Asılan kişi Tanrı tarafından lanetlenmiştir. Tanrınız Rabb'in mülk olarak size vereceği ülkeyi kirletmeyeceksiniz."²⁵⁶

3- Çocuklarını Molek'e Teslim Etmek

Molek, antik çağda, Kenânîler içinde çok yaygın bir puttu. Yeruşalim'deki (Kudüs), Ben-İnom vadisinde de bir tane dikilmişti ve insanlar çocuklarını, Molek için ateşten geçirirlerdi.²⁵⁷ Bu ateşten geçirme esnasında, çocuklar yanarak ölebilirdi. İnanışa göre; babanın çocuğunu Molek'e teslimindeki beklentisi, bir çocuğunu bu şekilde Molek'e feda ederek, kendisi ve diğer çocukları için uzun ve başarılı bir ömür süreceği inancını tatmin etmektir. Tevrat'a göre, Molek'e ibadet etmek, Tanrı'nın isminin küçük düşürülmesi açısından ağır bir günahdır. Yahudi olmayanların, Yahudilerin Tanrıları için hayvan kurban ettikleri halde, Molek için çocuklarını, en değerli varlıklarını kurban ettiklerini görmeleri, Yahudiler hakkında son derece olumsuz fikirlere sahip olmalarına sebep olacağından, kesinlikle

²⁵⁴ Çıkış, 20/3.

²⁵⁵ Farsi, *a.g.e.* V, 367.

²⁵⁶ Tesniye, 21/22-23.

²⁵⁷ Farsi, *a.g.e.* III, 881.

yapılması yasaklanmış bir eylemdir.²⁵⁸ Tevrat'ta geçen bölümler konunun Tanrı nazarındaki durumuna şu şekilde dikkat çekmektedir:

“Rab, Musa’ya şöyle dedi: İsrail halkına de ki, İsraililer’den ya da aranızda yaşayan yabancılardan, kim çocuklarından birini, ilâh Molek’e sunarsa, kesinlikle öldürülecek. Ülke halkı onu taşıyacak. Kim çocuğunu Molek’e sunarak tapınağını kirletir, kutsal adıma leke sürerse, ona öfkeyle bakacağım. Onu halkımın arasından atacağım. Adam çocuğunu Molek’e sunar da, ülke halkı bunu görmezden gelir, onu öldürmezse, adama ve ailesine öfkeyle bakacağım. Hem onu, hem de bana ihanet edip, onu izleyerek Molek’e tapanların hepsini halkımın arasından atacağım.”²⁵⁹ Yahudi olsun olmasın tüm insanların Nûhî kanunlarla²⁶⁰ sorumlu olduğundan yola çıkarak, Tevrat şu tabiri kullanır; “...İsraililerden ya da aranızdaki yabancılardan...” farketmez, tüm insanlar Tanrıyı bilmekle yükümlüdür. Tanrıdan başkasına ibadet etmek, kurban sunmak, kirlilik ve kötülük olarak görülür. Tevrat, ülkenin ve ülke insanının kirlenmesini istemez. Günahkâr, sadece Tanrıya karşı bir günah işlemekle kalmaz, Yahudi halkının kudsiyetine de leke sürmüş olur. Halk ta bu kirden sorumlu tutulur. Çünkü soyundan insanları Molek için teslim eden bir baba, ülkeyi manevi yönden lekelemiştir. Halkın mânevîyatına leke süren bireyin cezalandırılması işleminin, yine halkın elleriyle yapılması istenmiştir.

Ola ki, halktan birileri Molek’in cazibesine kapılır endişesiyle, günahkârın infazına halk iştirak ettirilerek, bu günahın sonucunun canlı bir şekilde görülmesi istenilmiştir. Böylece, bir korku ve çekinme ile bu günahın uzak durulması sağlanmaya çalışılmıştır. Molek’e sunulan çocuk, bir tane ise bu günahın sekila (taşlama) ile onarılarak, suçlunun gelecek dünyasının kurtarılacağı düşünülmüştür. Fakat günahkâr, tüm ailesini Molek’e kurban etti ise artık onu, bu dünyada verilecek ceza kurtaramaz. Gelecek dünyası mahvolmuştur, ceza vermeye gerek bile yoktur. Bu yüzden idam edilmez. Tanrının vereceği ebedî cezaya

²⁵⁸ Farsi, *a.g.e.* III, 372-373.

²⁵⁹ Levililer, 20/1-5.

²⁶⁰ **Nuhî Kanunlar:** Talmud’da Nuh kanunları diye bilinen yedi kuraldan bahsedilmektedir. Putperestliği, Tanrıyı inkârı, öldürmeyi, gayri meşru ilişkiyi, hırsızlığı, canlı hayvanın etini hayvanı kesmeden yemeyi yasaklayan ve adaletin tesisini emreden kurallardır. Yahudiler, bu kuralların, bütün milletler tarafından uyulması gereken en temel ahlâki ilkeler olduğunu kabul etmektedir. Bk. Ömer Faruk Harman, “Nuh”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2007, XXXIII, 225-226.

mahkûmdur. Gelecek dünya hakkında hiçbir ümidi yoktur. Günah artık ruhunun bir parçasıdır, onarım diye bir şey söz konusu değildir. Molek ibadetinin temelinde, çocuklardan bir ya da bir kaçını feda edip diğerleri için güvenli bir geleceği garanti altına alma inancı mevcuttur.²⁶¹

Molek ibadeti, teslim edilen çocuğun yanarak ölmesine sebep oluyorsa, bu cinayet hükmüne de girmektedir. Yahudi ulusu içinde işlenen cinayet, kutsal mekânın kudsiyetine leke getirmektedir. William MacDonald, “*Kutsal Kitap Yorumu*” adlı çalışmasında konuya şöyle değinmektedir: “Molek adlı puta tapınma sırasında görülen yeni doğmuş bebeklerin ateşten geçirilmelerine neden olan korkunç uygulamalar yasaklanmıştır. Molek, Ammonlular’ın Tanrısıydı. Molek putu Ben-Hinnom vadisindeydi. Francis Schaeffer bu töreni şöyle tanımlar: Bir geleneğe göre, pirinç putun arkasında bir delik vardı ve bu delikte bir ateş yakıldıktan sonra her anne baba gelip kendi elleriyle ilk doğan çocuğunu, Molek’in akkor haline gelmiş, uzanan kolları arasına bırakırdı. Bu geleneğe göre, anne babanın duygularını göstermesi yasaktı, bebek Molek’in kollarında ölürken, çığlıklarının duyulmaması için davullar çalınırdı.”²⁶²

Molek ibadetine göz yumanların, “görmedim, duymadım, bilmiyorum” şeklindeki mazeretleri kabul edilmemektedir. Çünkü, Molek ibadetinin gizli yapılması imkansızdır. Rahiplerin yönettiği, büyük ateşlerin yakıldığı bir âyin olduğu bellidir. Biri bunu yaparsa, başka birileri mutlaka göreceklerdir. Şahitler gördüğü halde, yetkili Bet-Dine bildirmese veya şahitler haber verdiği halde Bet-Din suçluyu idam etmezse, cezayı bizzat Tanrı verecektir. Olaya duyarsız kalanlarsa cezasız bırakılmayacaktır. Bu ciddî günahı işleyen kişinin, ailesi de mutlaka konunun bilincindedir. Günahkârın ailesi, hiçbir şey yapmasa bile sadece sessiz kalmaları, suça ortaklık teşkil eder. Tanrı’nın öfkesinin o kişiye ve ailesine yönelmesinden kasıt; Molek adına, çocuklarının ateşten geçirilmek üzere teslim edilmesiyle, soyunu garanti altına aldığını sananlar için, soyunu kurutma tarzında bir tehdit şeklindedir. Molek’e ibadetin cezası taşlanarak öldürülmedir. Bu mümkün olmadığı durumlarda ceza Karettir. Tanrı, günahkârın ailesinin de, günaha göz yumduğu takdirde cezayı

²⁶¹ Farsi, *a.g.e.* III, 424-427.

²⁶² William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu*, Eski antlaşma serisi, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul, 2004, s. 175.

hak edebileceğini bildirir. Tanrı, günahkârın tüm ailesini değil, sadece günahkârın ardından saparak günah işleyenleri cezalandıracaktır. Bu cezalandırma durumu, günahkâra arka çıkan, konuyu örtbas ederek suça destek olanları kapsar. Bunun cezasının Karet olmadığı düşünülür. Karet cezası sadece Molek'le ilgili günah işlediği halde, halkın cezalandırmadığı kişiyle ilgilidir. Molek'e çocuk veren kişinin, olaya göz yuman ailesine verilecek ceza ise Tanrı tarafından sıkıntılar ve rahatsızlıklar verilmek suretindedir.²⁶³ Molek adına, çocuk tesliminin -dolaylı yollardan da olsa- yapılması Karet cezasını gerektirir.²⁶⁴

4- Encest İlişkiler

Yakın akrabalar arasında gerçekleşen yasak ilişkiye verilen addır. Yahudi hukuku bu yasak ilişkiyi birkaç gurupta incelemiştir. Biz burada taşlanarak öldürülme cezasını gerektiren iki günah durumunu inceleyeceğiz.

a- Anne veya Üvey Anne İle İlişki

Anne veya üvey anne, yaşı ne olursa olsun, saygı duyulması gereken, varlığımızın sebebi, babalarımızın emanetidir. Kutsal kitaplar, anne ve babaya saygı ve sevgiyi emretmektedir. Zaten insanlık da bunu gerektirir. Aksi davranışlar ise toplumun nefretini uyandıran bir hâldir. Yahudi kutsal kitabı Tevrat, encest ilişkileri²⁶⁵ yasaklamaktadır. Bu konu öz anne veya üvey anne olması açısından iki şekildedir.

1- Bir anne ve oğul arasındaki ilişki, günahı sebebiyle taşlanarak öldürülmeyi gerektirir.

2- Bir erkeğin, babasının karısı ile girdiği ilişkinin, cezası recmdir (taşlanarak öldürülmek).

Tevrat'ın bu konudaki tavrının bilinmesi açısından, aşağıda ortaya koyacağımız ifadeler önemlidir:

²⁶³ Farsi, *a.g.e.* III, 428-429.

²⁶⁴ *Talmud, Sanhedrin 64b* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

²⁶⁵ Meşru bir ilişkiyi gerçekleştiremeyecek derecede birbirlerine yakın akraba olanlar arasındaki ilişkidir. Anne ve baba, üvey anne, kız kardeş, kız torun, teyze, gelin, üvey kız, üvey kız torun v.s. Bk. Besalel, *a.g.e.* I, 157.

“Babasının karısıyla yatan, babasının namusuna leke sürmüş olur. İkisi de, kesinlikle öldürülecektir. Ölümü hak etmişlerdir, vebali boyunlarıdır.”²⁶⁶ “Vebali boynunadır” tabiri tam çeviriyle “kanı kendisindedir” şeklindedir. Basit anlamda bu bir deyimdir. Suç işleyerek hak ettiği idamdan, sadece kişinin kendisinin sorumlu olduğunu belirtmektedir. Taşlanarak öldürülme sonucunu, kişinin başına ne onu yargılayan Bet-Din, ne de ona karşı ifade veren şahitlerin değil, bizzat kendisinin getirdiğini bildirmektedir. Kanûnî açıdan bakıldığı zaman “vebâli boynunadır” ifadesi daha da geniş anlam taşır. Tevrat, bu ifadeyi nerede kullanırsa, orada belirtilen ölüm cezasının sekila (taşlama) yöntemiyle gerçekleştirileceği anlaşılır. Tevrat, bu ifadeyi Levililer 20/27 de; “...İdam edilecektir. Taşlanacaklardır; vebali boyunlarıdır.” şeklinde yan yana kullanarak belirtmiştir. Sözcük anlamına yoğunlaşıldığında da, bunun taşlama yöntemiyle idamı belirttiği anlaşılmaktadır. “Kanı kendisindedir” ifadesi, idam sonrasında kanama olacağını, ama kanın vücudun içinde kalacağını -ölüm sebebinin iç kanama olduğunu- gösterir. Bu da sadece, Sekila yöntemi için doğrudur.²⁶⁷

“Vebali boyunlarıdır”²⁶⁸ tabiriyle anlatılmak istenen ise yine bir kişinin kendi annesi ile ilişkiye girdiği takdirde de, annesi babasının karısı olmasa bile cezanın aynı şekilde taşlanarak öldürülme olduğudur. Bu cezalar mutâbakat sonucu girilen ilişki içindir. Fakat kadın tecavüze uğramışsa sadece erkek ceza görür.²⁶⁹

Bir erkeğin, babasının karısı ile girdiği ilişkinin günahının cezası, sekila (taşlama) yöntemiyle öldürülmedir. İbni Meymun’un (Maimonides-Rambam) düzenlemiş olduğu 613 emirden, yasaklar bölümünde bahsi geçen 332. nehiy şöyle der: “Babanın karısıyla cinsel ilişkiye girme.”²⁷⁰ Kadın tecavüze uğramışsa sadece erkek cezalandırılır. Yine Tevrat’ta, aynı konuda bu iğrenç fiili yapana lânet edilmekte, halkın da âmin demesi istenmektedir. Bu konu ile ilgili Tevrat cümlesi şöyledir: “Babasının karısıyla yatana lânet olsun! Çünkü o, babasının evlilik yatağına

²⁶⁶ Levililer, 20/11.

²⁶⁷ Farsi, *a.g.e.* III, 430.

²⁶⁸ Levililer, 20/9.

²⁶⁹ Farsi, *a.g.e.* III, 432-433.

²⁷⁰ Geoffery Wigoder, *Dictionnaire Encyclopedique Du Judaïsme*, Editions Robert Laffont S.A. Paris, 1996, s. 241.

leke sürmüştür. Bütün halk “Âmin” diyecek.”²⁷¹ Bu kadın, kendi annesi olmasa da, hattâ babası o kadını boşamış olsa da, babası öldükten sonra bile, bu ilişkiyle “babasına karşı cinsel suç işlemiştir”, tam çeviriyle “babasının çıplaklığını açmıştır.”²⁷² Yine Tevrat’ta şöyle bir ifade vardır: “Babana ve annene karşı cinsel suç işleme. Bir kadın annen ise onunla birlikte olamazsın.”²⁷³ Anne ile ilişki yasağı Tora’nın 613 emrinden birisidir. Yasaklar bölümündeki 330. nehiy, bu konuyla ilgilidir.²⁷⁴ Anne, babasının karısı değilse bile bu yasak geçerlidir. Çocuk, bekâr olan annesinin, bir erkekle zorla ya da mutâbakatla ilişkiye girmesi sonucunda doğmuş olabilir. Böyle bir durumda da annesiyle birlikte olması yasaktır. Babasının annesiyle evli olmaması bir şey değiştirmez.²⁷⁵ Her ne kadar bu durumda anne, babanın karısı olmadığı için, bu hareket babaya karşı bir suç olmasa da, bir kadın birinin annesiye, o kişinin, kendisini dünyaya getiren annesiyle birlikte olması yasaktır. Bu hareket, başlı başına bir günahdır, cezası ise taşlanarak öldürülmektir. Bir kişi, aynı zamanda babasının eşi de olan annesiyle birlikte olması durumunda iki günahdan birden sorumlu olur.²⁷⁶

Kısaca söylemek gerekirse, bir anne ve oğul arasındaki ilişki ve bir erkeğin, babasının karısı ile girdiği ilişki, günahı sebebiyle, Tevrat’a göre sekila -taşlama-cezası ile öldürülmeyi gerektirir.

b- Geliniyle İlişki

Bir erkeğin gelini ile girdiği ilişkinin hukukî sonucu, günahı sebebiyle, recm (taşlanarak öldürülme) cezasıdır. Böyle bir davranış, akli eren hiçbir toplum için kabul edilebilir değildir. Yahudi toplumunda da yasak olan bu iğrenç fiil, Tevrat vasıtasıyla kesin bir dille yasaklanmıştır. Bu yasaklamaya rağmen, gelini ile yasak ilişkiye giren adamın ve duruma itiraz etmeyen gelinin öldürülmesi emredilmiştir. “Bir adam geliniyle yatarsa, ikisi de kesinlikle öldürülecektir. Rezillik etmişler,

²⁷¹ Tesniye, 27/20.

²⁷² Farsi, *a.g.e.* III, 433.

²⁷³ Levililer, 18/7.

²⁷⁴ Wigoder, *a.g.e.* s. 241.

²⁷⁵ *Talmud, Sanedrin 54a* (www. halakha.com. 24.12.2013).

²⁷⁶ *Talmud, Sanedrin 54a* (www. halakha.com. 24.12.2013).

ölümü hak etmişlerdir.”²⁷⁷ “Gelininle birlikte olamazsın. Oğlunun karısıdır o; onunla cinsel suç işlememelisin.”²⁷⁸ Bir kişi, oğlu öldükten ya da karısını boşadıktan sonra bile geliniyle evlenemez.²⁷⁹ Böyle bir durum toplumun nefretini uyandırır. Normal şartlarda hiçbir insan evladının karısına yan gözle bakamaz. Tanrı, Yahudi toplumunun bu iğrenç cürmü işleyen kişi veya kişileri, Tevrat’ta emrettiği şekilde cezalandırmasını ister. Olaya gelin açısından bakacak olursak, kocasının babası kendi babası gibidir. Bir baba ile yanlış ilişkiye girme düşüncesi bile, insan onuruyla bağdaşmayan iğrendirici bir haldir. Toplumun perişan edebilecek ağırlıktaki bu günahın cezasının, taşlanma olması da şaşırtıcı olmasa gerekir. Talmud bu tarzdaki ensest ilişkiler için taşlanarak öldürülme hükmünü vermiştir.²⁸⁰

5- Başka Birisi İle Nişanlı Kızla İlişki

Evliliğin ilk aşamasını geçmiş genç bir kızla zina yapmanın cezası taşlanarak öldürülmektir. Tevrat ‘ın (Tora) 5. kitabı olan Tesniye’de bu konu ile ilgili şöyle bir bölüm mevcuttur: “Eğer bir adam kentte başka biriyle nişanlı bâkire bir kızla karşılaşır ve onunla yatarsa, ikisini de kentin kapısına götürecektir, taşıyarak öldüreceksiniz. Çünkü kız, kentte olduğu halde yardım istemek için bağırmadı; adam da komşusunun karısıyla ilişki kurdu. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız. Eğer bir adam, kırdan, nişanlı bir kızla karşılaşır, onu yakalayıp tecavüz ederse, yalnız tecavüz eden adam öldürülecek, kıza hiçbir şey yapmayacaksınız. Çünkü kızın ölümü hak edecek bir günahı yoktur. Bu, komşusuna saldırıp onu öldüren adamın davasına benzer. Adam, kızın kırdan gördüğünde, nişanlı kız bağırmışsa da onu kurtaran olmamıştır.”²⁸¹

İrusin adı verilen nişanlılık aşamasında, genç kızın yaşı da önemlidir. Şayet nişanlı kız, 12-12,5 yaşlarında ise, zina yaptığı takdirde cezası taşlanarak öldürülmez. Kızın yaşı daha büyükse, ceza “Henek” yöntemiyle idamdır. Nişanlı kız, nişanlısıyla ilişkiye girerse bu zinadan sayılmamaktadır. Yahuda’da, milâdî ilk asırlarda, erkek nişanlının, kendi nişanlısı olan kızla, kız henüz babasının evinde

²⁷⁷ Levililer, 20/12.

²⁷⁸ Levililer, 18/15.

²⁷⁹ *Talmud, Sanedrin 54a* (www.halakha.com. 24.12.2013).

²⁸⁰ *Talmud, Sanedrin 53a* (www.halakha.com. 24.12.2013).

²⁸¹ Tesniye, 22/23-27.

olduğu halde, birlikte olması mümkündür. Çünkü Halakha'ya göre nişanlı kız, erkeğin karısı gibidir.²⁸² Bu konuda, Liliana Vana'nın "Yahudilikte Kadın" adlı eserinde, Rabbi Hosha'yanın gelininin olayı örnek verilmektedir. O, nişanlısından hamile kalarak zifaf odasına girmiştir. Kadının nisuinden²⁸³ önce, nişanlısından hamile kalması olayının, erkek için, kadın için veya doğacak çocuk için, zararlı hukukî bir sonucu yoktur.²⁸⁴ Ayrıca şunu da hatırlatmakta fayda vardır: Yahudi hukukuna göre, evli bir erkeğin, evli olmayan bir kadınla ilişkiye girmesi, büyük suç olsa da zina sayılmamaktadır. Bu tür ilişkiden doğan çocuğa dinsel kısıtlamalar getirmemektedir.²⁸⁵

Tevrat, zina ilişkisindeki suç ve cezada, her iki tarafın da aynı konumda olduğunu vurgular. Fakat bazen, ilişkinin taraflarından sadece birinin idam edileceği durumların olabileceğine işaret eder. Mesela; erusin²⁸⁶ aşamasındaki genç kız, 12 yaşından küçükse cezalandırılmaz. O kızla zina eden, yetişkin adam tek başına idam edilir. Şayet, erusin aşamasındaki kadın, yetişkin ise zina ettiği erkek 13 yaşından küçükse, kadın cezalandırılır, erkek yaşı küçük olduğu için ceza almaz.²⁸⁷ Nişanlı, yani evliliğin ilk aşamasını geçmiş kızlara, İbranicede "Arusa" denir. Bu sözcük, kızın resmen evli olduğunu belirtir. Böyle bir durumda, başkasıyla ilişki zina kapsamındadır. Alaha'ya (Yahudi dinî hukuku) göre, 12-12,5 yaşları arasındaki genç kızlara "Naara" denir. Nişanlı ve henüz evliliğin ikinci aşamasını geçmemiş; bâkire ve henüz bir erkekle ilişkiye girmemiş genç kız "Naara" kapsamındadır. Sekila cezası, sadece zina eden kız bâkire (arusa ve naara) olarak tanınıyorsa geçerlidir. Ama, eğer kızın önceki bir ilişki nedeniyle bâkire olmadığı biliniyorsa, o zaman arusa ve naara iken zina etmesi durumunda, ceza sekila (taşlama) değil, henektir (boğma).²⁸⁸ Suçun, şehirde veya kırdaki işlenmiş olması, olayın sonucunu değiştirmesi açısından gayet önemlidir. Suçun şehirde işlenmesi demek, insanların mevcut olduğu ve saldırıya uğrayan bir kadının, kendisini kurtarabilecek kişilerden yardım umup,

²⁸² Vana, *a.g.e.* s. 129.

²⁸³ **Nisuin:** Yahudilikte, hupa (Gelin odasını simgeleyen, bezden kubbe altında evlenme töreninin yapıldığı yer. Bk. Besalel, "Hupa" *age*, I, 226) altında yapılan törenle başlayan evliliğdir, bu durumda kız törenle koca evine gitmektedir. Bk. Besalel, "Evlilik" *a.g.e.* I, 161-167.

²⁸⁴ Vana, *a.g.e.* s. 131-132.

²⁸⁵ Besalel, *a.g.e.* II, 447.

²⁸⁶ Yahudilikte, nişanlılık aşamasıdır. Kız henüz baba evindedir. Bk. Besalel, *a.g.e.* I, 161-167.

²⁸⁷ *Talmud, Sanhedrin 66b* (www.halakha.com. 24.12.2013).

²⁸⁸ Farsi, *a.g.e.* V, 496.

çığlık atacağı bir yer olması demektir. Tevrat, bu yüzden iki ayrı ifade kullanmıştır. Gerçi, şehir dışında olsa bile, etrafta yardım edebilecek durumda insanların olduğu herhangi bir yerde, evli veya nişanlı kadın yardım için seslenmemişse ve buna olayı görenler tanıklık etmişse o zaman, zina şüphesi ağırlık kazanır. Tecavüz konusunda, bir kadın mutlaka bağırır, çabalar, mücadele eder. Kadın bunu yapmamışsa, zina ihtimali çok yüksektir. Kırdaki ise olay çok daha farklıdır. Yardım edecek insanların olma ihtimali yok gibidir. Eğer şahitler, evli veya nişanlı kadının çığlık atmadığını gördülerse bile, burada zor kullanma olasılığı yüksektir. Çünkü kadın, kurtaracak kimse olmadığını düşündüğü için nasılsa bir işe yaramaz diyerek, çığlık atmamış olabilir. Bu durumda, adam ceza alır, kadın mağdur olduğu için ceza almaz.²⁸⁹ Mahmud Esad Seydişehrî, “Tarih-i İlmi Hukuk” adlı eserinde İsrail hukukunu anlatırken bu konuya yer vermiş ve şöyle demiştir: “Kadın feryad etmediği takdirde ikisi de recmolunur. Ama sahra’da cebren yatmış ise yalnız erkek katlonulur, çünkü kız feryat ettiyse de halas edecek (kurtaracak) kimse bulunmadı.”²⁹⁰

Kısaca söylenecek olursa; şehir ve kır tabiri, yardım edecek kişilerin varlığı veya yokluğu ile ilgili olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın, şehir konumunda bir yerde ise ve çığlık atmamışsa, direnme ifadesi göstermemişse, zina olasılığı yüksektir. Kır konumunda ve kendisini kurtaracak kimse olma ihtimali yok ise, çığlık atmasa bile tecavüz olasılığı yüksektir. Yine de her şey şahitlerin ifadesine göre şekillenmektedir. Elbette ki, çığlık bir direnme ifadesidir. Bu direnmenin başka şekilleri de vardır. Debelenme, ağlama, adamın saçını-başını, yüzünü-gözünü yırtma v.s. Tevrat’ın, sahne olarak şehir içi ve dışını örnek vermesinin nedeni, zinaya şehirde; tecavüze de, şehir dışında daha çok rastlanmasındandır.

Yahudi Hukukunda bir olayın kânûnen gerçek kabul edilmesi için, geçerli şahitlerin olayı görmesi, günahı işleyenleri uyarması, uyarılanların da bunu kesinlikle duymuş olması ve bu uyarıya rağmen günaha devam etmiş olmaları şarttır.²⁹¹ Ancak bu şekilde, cezaî müeyyide uygulanabilirdi. Mahkeme, başka şehirde ele alınsa bile ceza suçun işlendiği şehirde infaz edilirdi. Yetkili Bet-Din tarafından, sekila yöntemi ile idam cezasına çarptırılan bir mahkûmun cezasının infazı, Tevrat’ın 613

²⁸⁹ Farsi, *a.g.e.* V, 496.

²⁹⁰ Mahmud Esad Emin Seydişehrî, *a.g.e.* s. 192.

²⁹¹ Farsi, *a.g.e.*, V, 496.

emrindedir.²⁹² Bir kadın bir kişinin şiddet kullanarak kendisine tecavüz etmesinden sorumlu değildir. Tevrat, “kız için idam cezası yoktur” demeye gerek görmemiş, “günahı yoktur” ifadesini kullanarak kızın mağduriyetini de gözler önüne sermiştir. Ayrıca kız, saldırgandan kurtarılmaya çalışılmalıdır. Kurtarma konusunda, görenler gücü yetiyorsa bundan sorumludur. Hattâ, kızı kurtarmak için her yöntemi kullanabilirler. Kız, saldırganın canı pahasına da olsa kurtarılmalıdır.²⁹³ Namusun korunmasına çok önem veren Yahudilik, ölüm pahasına da olsa namuslu kalmayı emreder. Bir kadına veya erkeğe, evli veya nişanlı herhangi biriyle zina edeceksin, aksi takdirde seni öldürürüz diye tehditte bulunulsa, kadın veya erkeğin ölümü tercih etmesi beklenir.²⁹⁴ Bu davranışla o, ‘kiduş-a-şem’²⁹⁵ mitsvasını da yerine getirmiş olur.

6- Âsi Oğul

Erkek evladın hemen her toplumda olduğu gibi, Yahudi toplumunda da görev ve sorumluluğuna binâen, yeri farklıdır. Gelecekte aileyi temsil edeceği düşünülerek, eğitim ve yetiştirilmesi daha ihtimamla yapılmaya çalışılır. Tevrat, erkek evladın eğitimi ve yetiştirilmesi esnasında, Tanrı’nın emirlerini önemsemeyerek, ebeveynine sıkıntı veren, onların gayretlerinin tersine davranışlar sergileyen oğulun, cezalandırılmasını ve bunun da halkın gözleri önünde gerçekleştirilerek ibret olmasını istemektedir. Bu konuda Yahudi Tanrısının Tevrat’daki emri şöyledir:

“Eğer bir adamın dikbaşı, başkaldıran, annesinin ve babasının sözünü dinlemeyen, onların uyarılarına aldırmayan bir oğlu varsa, annesiyle babası onu tutup kent kapısında görev yapan kent ileri gelenlerine götürecekler ve onlara şöyle diyeceklerdir: “Oğlumuz dikbaşı, başkaldıran bir çocuktur. Sözümüzü dinlemiyor.

²⁹² Farsi, *a.g.e.* V, 499.

²⁹³ *Talmud, Sanhedrin 73a* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

²⁹⁴ *Talmud, Sanhedrin 74a* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

²⁹⁵ **Kiduş a-şem:** Kökenini Tora’dan alır. Tanrıyı kutsama manasına gelir. Yahudi bir kişiden, dinî inançlarından herhangi birinden vazgeçmesi istenirse, uğruna canını feda etmesi şeklindeki ulvî beklentidir. Musevî, canı uğruna da olsa, 3 suçu işlemeyecektir.

1-Avoda Zara (putperestlik)

2-Giluy Arayot(zina)

3-Şefihut Damim (kan dökme).

Kiduş-a-şeme göre kişi dinsel inanç ve eylemlerinde yaşamı pahasına dirençli olmalıdır.

Bk. Besalel, “Kiduş-A-Şem” *a.g.e.* II, 327.

Savurgan ve içkicidir.” Bunun üzerine kentın bütün erkekleri onu taşıyarak öldüreceklerdir. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız. Bütün İsraililer bunu duyup korkacaklar.”²⁹⁶

Bu kuralın kapsamına, kız çocukların girmediği âşikârdır. Yalnız, erkek çocuklara mahsus bir kuraldır. Tevrat cümlesinde “oğul” şeklinde yapılan hitaba kız çocuklarının muhatap olmadığı anlaşılmaktadır. En azından, o günün şartlarında kız çocuklar içki içip, dik başlılık yapacak karakterde ve imkânda değildir.

Alaha’ya göre, 13 yaşından küçük bir erkek çocuğa, ceza verilemeyeceği göz önünde bulundurulursa, Tevrat’ta isyankâr oğul olarak bahsedilen erkek çocuk 13 yaşından büyük olmalıdır, yani yetişkinliğe adımını atmış olmalıdır.²⁹⁷ 13 yaş, erkekte ergenlik belirtilerinin başladığı yaştır. Ergenliğin etkisi ile âsi davranışlar yapan oğul, Tevrat’ta, “Ben Sorer Umore”²⁹⁸ kelimesiyle tanımlanır. 13 yaşın diğer önemi ise, erkeğin baba olacağı yaşa gelmesidir. Hamileliğin üç ayda anlaşıldığı düşünülürse, 13 yaş, üç ay sonra, bu oğulun ergenliği belli olur. Ergenlik belirtileri daha önce gerçekleşmişse, bu süre daha da kısaldır. Talmud’a göre, sorunlu davranışlar üç ayla sınırlıdır. Üç ayın dışında, aynı olumsuz davranışlar sürse de, “Ben Sorer Umore” kapsamına girmez. Bu yüzden, Talmud’a göre idam riski olan süre üç ayla sınırlıdır.²⁹⁹

13 yaşını dolduran her Yahudi erkek, Tevrat (Tora) kanunundan sorumludur. Bar Mitsva; 13 yaşına giren, Tevrat’ın hükümlerinden sorumlu erkek çocuk demektir.³⁰⁰ Anne ve baba görevlerini yapıp, oğullarını Tevrat kuralları doğrultusunda büyütmüşlerse, 13 yaşına gelmiş, Bar Mitsva konumundaki bir erkek çocuk sorumluluğunun bilincindedir. Bir oğulun “Âsi oğul” sıfatını taşıyabilmesi için, anne ve babanın sağ olması, çocuklarını bilinçli yetiştirme gayretlerinin bilinmesi gerekir. Tevrat’ta anne ve babasının isimlerinin ayrı ayrı zikredilmesi, ebeveynin söz birliği içinde olmadığını gösterir. Anne bir tarafa, baba başka bir tarafa çekmektedir. Anne ve babanın tek sesle konuşması, oğulları karşısında eşit düzeyde ağırbaşlı

²⁹⁶ Tesniye, 21/18-21.

²⁹⁷ *Talmud, Sanhedrin 68b* (www.halakha.com. 24.12.2013) .

²⁹⁸ **Ben Sorer Umore:** “Yoldan çıkmış ve âsi oğul” anlamındadır. Tora’nın belirttiği isyankar özelliklere sahip, olumsuz davranışlar gösteren isyankâr oğul demektir. Bk. Farsi, *a.g.e.* V, 1003.

²⁹⁹ *Talmud, Sanhedrin 68b* (www.halakha.com. 24.12.2013) .

³⁰⁰ Besalel, *a.g.e.* I, 95.

durarak, oğulun kişiliğine saygı göstermesi gereklidir. İtaatsizlikten kasıt ise oburluk, ayyaşlık açısından dır. Daha da önemlisi, Tevrat emirlerinin zıddına davranışlar, itaatsizlik olarak değerlendirilmektedir. Âsi oğul, anne ve baba tarafından önceden iki şahit huzurunda uyarılmalıdır. Uyarıyı dinlemeyen oğul, üç yargıçtan oluşan bir mahkemeye getirilerek, tekrar uyarılırdı. Bunlar işe yaramazsa, mahkemece 39 kırbaçla cezalandırılırdı. Genç, olumsuz davranışını sürdürürse, taşlanma ile cezalandırılırdı. Oğullarının, bu şekilde taşlanarak ceza görmesini anne ve baba ittifakla istemeliydi. Ceza verilmesini anne veya babadan biri istemezse ya da âsi oğulu affederse ceza uygulanmazdı. Talmud'a göre, anne veya baba yürüyemiyorsa ya da çolaksa, oğul âsi evlad olmamaktadır. Bu konuyla ilgili Tevrat cümlesine³⁰¹ göre, baba ve anne çocuğu yakalayıp getirmelidir. Sözlü gelenek olan Talmud tarafından söz konusu Tevrat cümlesi,³⁰² çolak olan anne-baba yakalayamaz, yürüyemeyen anne-baba mahkemeye getiremez, mahkemeye getirilemeyen isyankâr oğul da cezalandırılmaz şeklinde anlaşılmıştır.³⁰³

Anne ile babanın oğullarını şikâyet etmeleri, önemli mesajlar içermektedir. Tanrıya olan sevgileri o kadar çoktur ki, evlat sevgisinin önündedir. Tevrat'ın emrini çiğneyen âsi oğulu yine Tevrat'ın emriyle feda edebilmektedirler. Tevrat'ta itaatsizliği sebebiyle öldürülmesi emredilen âsi oğulun, öldürülmesinin istenmesindeki hikmet, Yahudi din bilginlerince şu şekilde yorumlanmıştır: “Gelecekte, yetişkin olduğunda da, Tevrat'ın emir ve yasaklarına itaat etme açısından, ıslah olamayacak kadar dikbaşlı bir karakterde olduğu farkedildiği için, çok günahkâr bir yetişkin olmadan, henüz masumluluğu varken, öldürülüp, hiç olmazsa gelecek hayatının kurtarılmak istenmesi” olarak yorumlanmıştır. Ayrıca, tüm İsrail'in duyması istenerek, toplumun tümünün terbiye edilmesi amaçlanmıştır. Bet-Din'in, filanca şahıs âsi oğul olduğu için idam edildi duyurusunda bulunması da istenmiştir.³⁰⁴ Tevrat'ta söz konusu edilen isyankâr oğul, aslında günahının büyüklüğünden ziyade, toplumun terbiye edilmesi için taşlanması emredilmiştir.

³⁰¹ Tesniye 21/18-21.

³⁰² Tesniye, 21/18-21.

³⁰³ *Talmud, Sanhedrin 71a* (www.halakha.com. 24.12.2013).

³⁰⁴ *Talmud, Sanhedrin 89a* (www.halakha.com. 24.12.2013).

7- Baba veya Anneye Lanet Etmek

Kutsal kitaplar anne ve babaya saygısızlığı yasaklamaktadır. Kur'an-ı Kerim'deki ayetler, anne ve babaya saygılı davranmayı emretmektedir. İsrâ suresi 23. ayette şöyle buyrulmaktadır; “Rabb’in, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara “öf” bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle.”³⁰⁵ Yine Bakara suresinin 83. ayetinde, İsrailoğullarından da anne ve babaya hürmet etmesinin istendiği belirtilmektedir. “Hani, biz İsrailoğullarından, “Allah’tan başkasına ibadet etmeyeceksiniz, anne-babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara iyilik edeceksiniz, herkese güzel sözler söyleyeceksiniz, namazı kılacaksınız, zekâtı vereceksiniz” diye söz almıştık. Sonra pek azınız hariç, yüz çevirerek sözünüzden döndünüz.”³⁰⁶

Yahudi kutsal metinleri incelendiği zaman, anne ve babaya saygının emredildiği görülmektedir. “Annene babana saygı göster...”³⁰⁷ “Sana yaşam veren babanın sözlerine kulak ver, yaşlandığı zaman anneni hor görme.”³⁰⁸

Tevrat'ta anne veya babasına saygısızca hareketlerde bulunanların açıkça lânetlenmesi şöyle emredilmektedir: “Annesine, babasına saygısızca davranana lânet olsun! “Bütün halk, Âmin! diyecek.”³⁰⁹ Tora'nın 3. kitabı olan Levililer (Vayikra), anne babaya lânet eden kimsenin taşlanarak öldürülmesini emretmektedir. Tevrat cümlesi şöyledir: “Annesine ya da babasına lânet eden herkes kesinlikle öldürülecektir. Annesine ya da babasına lanet ettiği için ölümü hak etmiştir. Vebâli boynunadır.”³¹⁰ Tora'nın 2. kitabı Çıkış'ta da (Şemot) ebeveynine lânet edenin öldürülmesi gerektiği açık bir dille belirtilmektedir. “Annesine ya da babasına lânet eden kesinlikle öldürülecektir.”³¹¹ Tora, Çıkış (Şemot) 21/17 deki bölümde, ebeveyne lânet etmenin cezasının idam olduğunu söylemişken, Levililer (Vayikra) 20/9'daki Tevrat cümlesinde bu idamın yöntemini belirtmiştir. Tevrat'ın (Tora) üç

³⁰⁵ İsrâ, 17/23.

³⁰⁶ Bakara, 2/83.

³⁰⁷ Çıkış, 20/12.

³⁰⁸ Özdeyişler, 23/22 .

³⁰⁹ Tesniye, 27/16.

³¹⁰ Levililer, 20/9.

³¹¹ Çıkış, 21/17.

farklı yerindeki ifadeler göstermektedir ki Yahudi Tanrısı, anne veya babaya lânet edeni affetmemekte ve halktan, lânet eden evlâdın öldürülmesini istemektedir. Ebeveyne lânet etmek, Tora'nın yasaklarından. 613 emrin, yasaklar bölümünde yer alan 318. nehiy bu konu ile ilgilidir.³¹² Bir kimse anne veya babası öldükten sonra dahi, ebeveynine lânet etse cezası yine ölümdür.³¹³ Tora'nın 3. kitabı Levililer (Vayikra) 20/9 da geçen cümledeki “Vebâli boynunadır” ifadesi tam çeviri ile “kanı kendisinedir” şeklindedir. Tora bu ifadeyi nerede kullanırsa, orada belirtilen öldürülme şeklinin “Sekila (Taşlama)” yöntemiyle yapılmasının emredildiği anlaşılmaktadır. “Kanı kendisinedir” ifadesi, taşlanma sonrası iç kanama olup, kanın vücut içinde kalacağına işaret etmektedir. Talmud'da geçen bölümlerde, anne veya babasına lânet eden kimsenin öldürülme şeklinin “taşlama” yöntemiyle olması gerektiğini belirtmektedir.³¹⁴ Tevrat'ın 5. kitabı olan Tesniye (Devarim), 27/16 da geçen cümlede ise, ebeveynine şahitlerin olmadığı bir ortamda, saygısız davranan kişi, Yahudi Tanrısı tarafından lânetlenmekte, halkında “Âmin” demesi istenmektedir. Bu husustaki Tevrat cümlesi şöyledir: “Annesine, babasına saygısızca davranana lânet olsun! Bütün halk, Âmin! diyecek.”³¹⁵ Sonuç olarak, Tevrat'a göre ebeveynine lânet eden, taşlanarak öldürülme cezasını hak etmektedir.

8- Büyücülük ve Cadılık

Büyü, tabiatüstü güçlerle ilişki kurularak yahut kendilerinde gizli güçler bulunduğu inanılan bazı tabii nesnelere kullanılarak zararlı, faydalı veya koruma gayeli bazı sonuçlar elde etmek için yapılan işlerdir. Kutsalla ilişkisi bulunmaması ve ahlâkî amaç taşımaması büyü'nün en temel özellikleridir. Başlıca gayesi ise daima çıkar sağlamasıdır. Büyü'nün asıl amacı insana ve olaylara etki ederek; bitkileri, hayvanları, insanları, tabiat olaylarını ve güçlerini kontrol ederek, kişi veya kişilere iyilik ya da kötülük etmek sûretiyle menfaat sağlamaktır. Büyü, olağanüstü etkileyici bir güç veya bilgiye sahip olduğuna inanılan bazı insanlara yaptırılırdı. Tarih

³¹² Wigoder, *a.g.e.* s. 241.

³¹³ *Talmud-Sanhedrin 85b* (www. halakha.com 24.12.2013).

³¹⁴ *Talmud-Sanhedrin 66a* (www. halakha.com 24.12.2013).

³¹⁵ Tesniye, 27/16.

boyunca büyüye başvurulduğu gibi günümüzde de en gelişmiş toplumlarda bile büyü yapanlara ilgi duyanlar mevcuttur.³¹⁶

Tarihte pek çok kavim ve millet büyü sayesinde hayatın akışına yön verebilecekleri zannı ile hareket etmiş, bazı dönemlerde büyü ile uğraşanlara olabildiğince değer vermişlerdir. Bakara sûresinin 102. ayetinde büyü ile ilgili olarak şu bilgi verilmektedir; “Süleyman’ın hükümranlığı hakkında şeytanların (ve şeytan tıynetli insanların) uydurdıkları yalanların ardına düştüler. Oysa Süleyman (büyü yaparak) küfre girmedi. Fakat şeytanlar, insanlara sihri ve (özellikle de) Babil’deki Hârût ve Mârût adlı iki meleğe ilham edileni (sihri) öğretmek suretiyle küfre girdiler. Hâlbuki o iki melek, “Biz ancak imtihan için gönderilmiş birer meleğiz. (Sihri caiz görüp de) sakın küfre girme” demedikçe, kimseye (sihir) öğretmiyorlardı. Böylece (insanlar) onlardan kişi ile karısını birbirinden ayıracakları sihri öğreniyorlardı. Hâlbuki onlar, Allah’ın izni olmadıkça o sihirle hiç kimseye zarar veremezlerdi. (Onlar böyle yaparak) kendilerine zarar veren, fayda getirmeyen şeyleri öğreniyorlardı. Andolsun, onu satın alanın âhirette bir nasibi olmadığını biliyorlardı. Kendilerini karşılığında sattıkları şey ne kötüdür! Keşke bilselerdi!”³¹⁷ ayeti kerime, sihir ve büyü ile meşgûliyetin âhirette zararlı sonuçlar doğuracağını bildirmektedir.

Yahudilerle tarihî etkileşimleri mevcut olan Eski Mısırlılar, büyü yoluyla hayat ve ölümü etkileyebileceklerini, tabiat güçlerini denetim altına alabileceklerini sanıyorlardı. Mısır Tanrıları aldatılabilir, zorlanabilir, itaat altına alınabilirdi. Bu yüzden Mısırlılar, büyüsel hareketler ve Tanrıları kendi isteklerine uydurabilecek âyinlerle, büyücülerin, ölümlere iyi davranmayan Tanrılara ceza verebileceğine inanıyorlardı.³¹⁸ Büyüsel kavramların etkileri altındaki bir kültürde gelişen Yahudi dinine göre büyüünün etkisine inanmak, her şeye hâkim olan tek Tanrı inancına aykırıdır. Büyü, Tanrı iradesine söz geçirme, Tanrı’nın takdirine engel olma anlamına geleceği için, bir olan Tanrı’nın kâinatı idare etmesi inancı ile bağdaşmamaktadır. Yahudi Tanrısı İsrailoğullarının önceki kavimlerin, milletlerin yaptıkları hatalı davranışları yapmasını istememektedir. Tevrat’ta Yahudilerin

³¹⁶ Hikmet Tanyu, “*Büyü*”, *DİA*, İstanbul 1992, VI, 501.

³¹⁷ Bakara, 2/102.

³¹⁸ Hikmet Tanyu, “*Büyü*”, *DİA*, İstanbul 1992, VI, 503.

fethedecekleri bölge insanların davranışlarının yanlış olduğu bildirilmekte ve bu davranışların benimsenmemesi gerektiği emredilmektedir. Tevrat'ta şöyle bir uyarı mevcuttur: “Tanrınız Rabb’in size vereceği ülkeye girdiğinizde, oradaki ulusların iğrenç törelerini öğrenip uygulamayın.”³¹⁹ “Ülkelerini alacağınız uluslar büyücülerin, falcıların öğüdüne kulak verirler. Ama Tanrınız Rab buna izin vermiyor.”³²⁰

Yahudi kutsal kitabı, büyüü kesinlikle yasaklamakta olup, büyü işiyle meşgul olanların öldürülmesini emretmektedir. Konu ile ilgili Tevrat cümleleri şu şekildedir: “Büyücü kadını yaşatmayacaksınız.”³²¹ “Ov ve Yideoni - ileride bununla ilgili açıklama gelecektir -yöntemleri ile uğraşısı olan, cincilik yapan ve ruh çağırın ister erkek olsun, ister kadın olsun kesinlikle öldürülecektir. Onları taşılayacaksınız. Ölümlelerinden kendileri sorumludur.”³²² “Cincilere, ruh çağıranlara yönelmeyin. Onlara danışmayın, kirlenirsiniz. Tanrınız Rab benim.”³²³ “Aranızda oğlunu ya da kızını ateşte kurban eden, falcı, büyücü, muskacı, medyum, ruh çağırın ya da ölülelerin ruhlarına danışın kimse olmasın. Çünkü Rab, bunları yapanlardan tiksindir. Tanrınız Rab, bu iğrenç töreleri yüzünden bu ulusları önünüzde kovacaktır.”³²⁴ Tevrat'ta (Tora) geçen bu cümleler, Yahudi dininde, büyü ve büyü işiyle meşgul olanlara sıcak bakılmadığını ortaya koymaktadır. Ov ve Yideoni yöntemi, yakın geleceği bildirme amacıyla kullanılan doğaüstücü hareketlerdir. Tevrat, bu yöntemi yapanların idam edilmesini³²⁵ istemektedir. Şayet; idam edebilmek için gerekli şartlar oluşmamışsa, bu suçun cezası “karet”tir. Büyücülük yapanın idam edilebilmesi için; geçerli şahitlerin olması, gerekli uyarının usûlünce yapılması, buna rağmen günahın işlendiğinin açıkça görülmesi gerekli olmaktadır. Ancak bu durumda suçlu öldürülebilirdi. Tevrat'a göre Yahudilerin Tanrısı cincilere ve ruh çağırıldığını iddia edenlere sinirlenmekte ve onları dışlamaktadır. Tevrat'ta şu uyarı bulunmaktadır: “Kim cincilere, ruh çağıranlara danışır, bana ihânet ederse, ona öfkeyle bakacak, halkımın arasından atacağım.”³²⁶ Talmud ise büyücülerle ilgili şu

³¹⁹ Tesniye, 18/9.

³²⁰ Tesniye, 18/14.

³²¹ Çıkış 22/18.

³²² Levililer 20/27.

³²³ Levililer 19/31.

³²⁴ Tesniye, 18/10-12.

³²⁵ Levililer, 20/27.

³²⁶ Levililer, 20/6.

hükmü vermektedir: “Büyücülere danışanların cezası kırbaçlanmaktır.”³²⁷ Ov yöntemi, ölmüş kişilerin ruhlarının geri gelişine inanılarak yapılan hareketlerdir. Ov sözcüğü “su tulumu” mânâsına gelmektedir.³²⁸ Ruh çağırma töreni şu şekilde yapılmaktaydı: Medyum, su dolu bir tulum hazırlardı. İnanişâ göre, ölü bu tulumdan içip canlılık kazanırdı. Ov ustaları, güya ölmüş kişilerin ruhlarını tef çalarak kaldırır, kendi koltuk altlarından, eklemlerinden, parmak aralarından veya buldukları zeminden sesler çıkartarak ölüyle temas kurdukları zannı vermeye çalışırlardı. Ov yönteminde, kafatası da kullanılırdı. Bu yöntem daha çok kadınlar tarafından kullanılmıştır.³²⁹ Yideoni, “bilmek” kökünden türemiştir.³³⁰ Medyum, bir kuşun kemiğini ağzına alır, anlaşılmaz ve garip sözler söyleyerek, bir kuş cıvıltısını andıran sesler çıkarır, böylece güya gâibten haber verirdi. Ov ve Yideoni yöntemlerinde, büyük olasılıkla meditasyon ve uyuşturucu tütsü de kullanılmaktaydı.³³¹ İki yöntem, Tora’da hep birlikte zikredilmektedir. Bu iki yöntem, birbirine gayet yakındır. Ov ve Yideoni yöntemi, putperest tapınmanın ayrılmaz parçalarıdır. Bu yüzden, medyumluk yapan kimselerin cezası, putperestlik yapanlara verilen ceza ile aynıdır. Her iki günahın cezası da sekila (taşlanma) yoluyla idam edilmektir. Yahudi Tanrısı, sadece kendisine itaat edilmesini istemektedir. “Büyüye başvurarak, kimi göz ardı ettiğinizi fark edin”, dercesine hitap edilmektedir. Tevrat’ta Yahudi Tanrısı şöylece ultiatom vermektedir: “Tanrınız Rab’den korkacaksınız, O’na kulluk edecek ve O’nun adıyla ant içeceksiniz. Başka ilâhların, çevrenizdeki ulusların taptığı hiçbir ilâhın ardınca gitmeyeceksiniz. Çünkü aranızda olan Tanrınız Rab, kıskanç bir Tanrı’dır. Öfkelenirse sizi yeryüzünden yok eder.”³³²

Tevrat’ta bildirilen bu tarz cümleler büyü ve benzer işlerle iştilgal edenlerin, Tanrı’ya inançlarının tam olmadığını vurgulamaktadır. Yahudi Tanrısı, İsrailoğullarının, diğer toplumların yaptığı hataları yapmamaları için, İsrailoğullarını uarmaktadır. Büyücülük, Tanrıya isyân ve inkârın eşîğidir. Büyüye karşı sert uyarı, Talmut’da ve özellikle Mişna’da mevcuttur. Mişna’da, büyü, puta tapıcılıkla bir

³²⁷ *Talmud-Sanhedrin 65a* (www. halakha.com 24.12.2013) .

³²⁸ Farsi, *a.g.e.* III, 418.

³²⁹ Farsi, *a.g.e.* III, 418.

³³⁰ Farsi, *a.g.e.* III, 419.

³³¹ Farsi, *a.g.e.* III, 419 .

³³² Tesniye, 6/13-15.

tutulmaktadır.³³³ Büyü yasağı 613 emrin yasaklar bölümünde de mevcuttur. 34. nehiy büyüü yasaklamaktadır.³³⁴ Aynı bölümde yer alan 38. nehiy ise ölü çağırıcılığı yasaklamaktadır.³³⁵ Ölü çağırıcılığı ve büyü işi ile genelde kadınlar daha fazla meşgul olduğu için Tevrat, “Büyücü kadını yaşatmayacaksın”³³⁶ tabirini kullansa da büyücünün kadın veya erkek olması, günahın cezasının durumunu değiştirmemektedir. Büyücülük suçunun cezası mahkeme tarafından “sekila (taşlama)” ile idamdır. Tevrat, sadece bir büyücü görüldüğünde, onu cezalandırmakla yetinilmemesini, büyücülerin olabileceği her yerde aranıp bulunarak cezalandırılmalarını ve halk arasından büyü uygulaması ve büyü fikrinin tamamen kazınmasını istemektedir.³³⁷ Sonuç olarak Yahudi dininde büyücülük ve ruh çağırma işi yasaklanmaktadır. Yasağa rağmen bu işlerle meşgul olanların cezası da Tevrat tarafından bildirildiği üzere taşlanarak idamdır.

9- Hayvanla İnsan Arası Cinsel İlişki

İslam inancına göre, Allah insanı en güzel biçim ve sûrette yaratmış,³³⁸ akıl ve fikir ile süslemiştir. Kâinata insandan başka hiçbir varlık akıl ve irade sahibi değildir. İnsan akıl ve iradesini kullanarak istediğini yapıp edebilme gücüne sahip olarak yaratılmıştır.³³⁹ Kur’an, insana özgür irade ve akıl verildiğinden ve bu yüzden insanın yapıp ettiklerinden sorumlu³⁴⁰ olduğundan bahsetmektedir. Kur’an-ı Kerim, insandan bahsederken, ilk insan ve ilk peygamber, Hz. Âdem (a.s.) dan beri insanın en genel ahlâkî özellikleri üzerinde durmaktadır. Kur’an’a göre insan, yaratanın yeryüzündeki halifesidir.³⁴¹ İnsan, yeryüzünü îmar ve ıslâh etmek görevini yüklenmiştir. İnsanın bu görevi yüklenmesi beraberinde sorumluluğu da getirmiştir. İnsan olumlu ve olumsuz yetenek ve zaafarla donatılmıştır. İnsanın bir şeyle sorumlu tutulması, o şeyi yapma kâbiliyetinde olması halinde anlamlı olmaktadır. Bir şeyi yapma kâbiliyetinde olmaksızın o şeyi yapmama özgürlüğünü getirir. Bu iç içelik

³³³ Hikmet Tanyu, “Büyü”, *DİA*, İstanbul 1992, VI, 505.

³³⁴ Wıgoder, *a.g.e.* s. 236.

³³⁵ Wıgoder, *a.g.e.* s. 236.

³³⁶ Çıkış, 22/18.

³³⁷ Farsi, *a.g.e.* II, 271.

³³⁸ Tin, 95/5- Teğabun, 64/3.

³³⁹ İnsan, 76/3- Nebe, 78/39- En’am, 6/106- Kehf, 18/29.

³⁴⁰ Ahzab, 33/72.

³⁴¹ Bakara, 2/30- Fatır, 35/39- En’am, 6/165.

olduğu için bir sorumluluktan söz edebilmekteyiz.³⁴² Sorumluluk ve yeteneklerle donatılan insandan onurlu hareketler yapması beklenilmektedir. İnsan dünya hayatında karşılaştığı hemen her durumla denenmektedir.³⁴³

Tanrı bu dünyayı yarattığında her canlıyı türüne göre özellik ve şekillerle yaratmıştır. Yaratanın isteğine karşı davranışlar mümkün olmakla birlikte, bu davranışların sonunda hayır ve bereket bulunmamaktadır. Yaratıkların çoğalmasında yaratıcının koyduğu kural ve düzen içinde gerçekleşmek zorundadır. Bu kuralların ihlâli beraberinde maddî ve manevî problemleri de getirecektir. Mesela, at ve eşek karışımından oluşan katır, yeni bir nesil üretemez.³⁴⁴

Farklı türlerdeki canlılar birbirleri için uygun olmadığı gibi insan nesli de diğer canlı türleri için uygun değildir. Her tür canlı yalnızca birbiri için uygundur. Bir insanın, kendisinden her yönden düşük konumdaki bir hayvanla birlikte olması mantıksız ve onursuz bir durumdur. Yahudi Tanrısı Tevrat'ta (Tora) insanların hayvanlarla birlikte olmasını kesin bir dille yasaklamış, böyle çirkinlik yapmaya kalkanların öldürüleceğini belirtmiştir. Tora'da bildirilen şu emirler gayet mânidardır: “Bir hayvanla cinsel ilişki kuran adam kesinlikle öldürülecek, hayvansa kesilecektir.”³⁴⁵ “Bir kadın cinsel ilişki kurmak amacıyla bir hayvana yaklaşırsa,

³⁴² Ömer Özsoy, İlhami Güler, *Konularına Göre Kur'an*, Fecr yay. Ankara, 2005, s. 39.

³⁴³ Bakara, 2/155- Âl-i İmran, 3/186- Muhammed, 47/31- Teğabun, 64/15.

³⁴⁴ Farklı cinslerin birleşerek ortaya bir yavru çıkarmalarına biyolojik bir engel vardır. Bunun birincisi spermin yumurtayı bulabilmesidir. Yumurtaya ilk ulaşan içine girer. İnsan spermi sadece insan yumurtasını tanıyabilir ve birleşme işlemini sadece onunla yapar. İkinci sebep, iki farklı cinsin DNA'larının birbirlerine uymamasıdır. Aynı cinsteki dişi ve erkeğin DNA'ları, bir fermuarı kapattığımızda dişler nasıl karşılıklı olarak birbirlerine geçerlerse, o şekilde uyumlu olarak birleşirler. İnsanlarda 23 çift kromozom vardır. Örneğin 15 veya daha farklı sayıda kromozoma sahip bir hayvanı dölediğinde, meydana gelen orantısızlıktan, ortaya çıkacak hücre anormal bir yapıda olur ve gelişimine bile başlayamaz. Şempanze ile insanın genetik yapıları yüzde 99 aynı olduğuna ve çürütülmüş teorilere göre milyonlarca yıl evvelki ataları aynı olduğuna göre onlar arasında bir uyumun sağlanması gerekmez mi? Bilim insanlarına göre bu yüzde 99 benzerlik sadece proteinlerin mukayesesinden ortaya çıkıyor, yoksa DNA dizilişinin uyumu anlamına gelmiyor. İnsan sağlığı için DNA haritasını çıkarmada son aşamaya gelinmiştir ama tüm bu bilgiler, tekrar insan sağlığı için tıp alanında kullanılacaktır. Yani ileride mitolojide olduğu gibi insan başlı, hayvan vücutlu veya tersi yaratıklar ortalarda dolaşamayacaklardır. Buna en azından ahlaki bakımdan toplumun baskısı müsaade etmeyecektir. Madem iki ayrı cinsin birleşmesinden yavru olmuyor, o halde at ile eşek birleşince nasıl katır doğabiliyor? Bir kere bu istisnai bir durum ve at ile eşeğin DNA yapıları insan ve diğer hayvanlar arasındakilere kıyasla birbirlerine çok yakın. Bunda bile sonuç üreme açısından sağlıklı olamıyor. Katırın annesi at, babası eşektir. Katırlar erkek veya dişi olabilirler ama doğuştan kısırdırlar, üreyemezler, erkekleri kesinlikle kısırdr. Bu nedenle katır elde etmek için her seferinde ata ve eşeğe ihtiyaç vardır. (bk. <https://meb2009oss.wordpress.com/tag/katirin-neden-yavrusu-olmaz/>).

³⁴⁵ Levililer, 20/15.

kadını da hayvanı da kesinlikle öldüreceksiniz. Ölümü hak etmişlerdir.”³⁴⁶ “Hayvanlarla cinsel ilişki kuran herkes öldürülecektir.”³⁴⁷ Bu cümlelerde her cins, her tür hayvan kastedilmektedir. Memeli hayvanlar, kuşlar, sürüngenler v.b. hayvanlarla ilişki yasaklanmaktadır.³⁴⁸

Son derece çirkin bir sapıklık olarak değerlendirebileceğimiz bu tarz ilişkiler, akli eren bir toplumun da nefretle karşılayacağı ve şiddetle itiraz edeceği büyük bir günahdır. Bu şekilde sapık bir davranışın cezası ise taşlanarak öldürülmektir.³⁴⁹ Bir hayvanla ilişki yasağı 613 emrin yasakları arasındadır. Yasaklar kısmında yer alan 348. nehiy bir erkeğin bir hayvanla ilişki kurmasını yasaklamaktadır.³⁵⁰ Yine nehiyler bölümünde yer alan 349. emir ise bir kadının bir hayvanla ilişki kurmasını yasaklamaktadır.³⁵¹

Tevrat’ın hayvanla ilişki kuran kişinin kadın veya erkek olsun öldürülmesini istemesi, irade sahibi insanın sorumluluklarını unutup, yasak bir fiili yaptığı için cezalandırıldığı açısından düşünürsek yerinde bir yaptırım olarak görülebilmektedir. Fakat iç güduları ile hareket eden, iradeden yoksun yaratılmış bir hayvanın acaba niçin öldürülmesi emredilmektedir? Moşe Farsî, bu sorunun cevabını şu şekilde açıklamaktadır: “Hayvanın öldürülmesinin sebebi insan onurudur. Öldürülme, yoldan geçerken insanlar “filanca insan işte bu hayvan yüzünden taşlandı” diyecekler ve bu, işlediği günah ne kadar kabul edilmez olsa da, o insanın sürekli olarak bu yönüyle hatırlanması anlamına gelecektir. Oysa o kişi hak ettiği cezayı almıştır. Bunun ötesinde ceza görmesine gerek yoktur.”³⁵² Ayrıca “herhangi bir şekilde, bir insanın ölmesine neden olan bir hayvanın yaşaması uygun değildir” görüşünde olan Moşe Farsî, “bir hayvan bile, birine günah işlettiği için cezalandırılıyorsa, bir başkasının günah işlemesine neden olan akıllı insan da, elbette sorumluluktan kaçamaz”³⁵³ fikrindedir.

³⁴⁶ Levililer, 20/16.

³⁴⁷ Çıkış, 22/19.

³⁴⁸ *Talmud-Sanhedrin 54b -55a* (www. halakha.com .24.12.2013) .

³⁴⁹ *Talmud- Sanhedrin 53a* (www. halakha.com 24.12.2013) .

³⁵⁰ Wigoder, *a.g.e.* s. 241.

³⁵¹ Wigoder, *a.g.e.* s. 241 .

³⁵² Farsî, *a.g.e.* III, 434.

³⁵³ Farsî, *a.g.e.* III, 434.

Özetleyecek olursak, Yahudi Tanrısı insan onuruna yakışır bir hayat sürmesini istediği Yahudilerin yasak davranışlara yeltendikleri takdirde Tevrat'ta emrettiği üzere cezalandırılmasını da istemektedir. Şayet günahkâr bu yasak fiili insanların görmediği bir yerde işlese veya günaha şahit olan hiç bir kimse yoksa Tevrat bu kişi yada kişileri lânetlemektedir. Konu ile ilgili Tevrat cümlesi şu şekildedir: “Herhangi bir hayvanla cinsel ilişki kurana lânet olsun! Bütün halk, Âmin! diyecek”.³⁵⁴

Tevrat, Yahudileri şu cümlelerle nasihatvâri bir şekilde uyarmaktadır: “Bir hayvanla cinsel ilişki kurmayacaksın. Kendini kirletmiş olursun. Kadınlar da cinsel ilişki kurmak amacıyla bir hayvana yaklaşmayacak. Sapıklıktır bu.”³⁵⁵

Kısaca söyleyecek olursak; Yahudi Tanrısı yasaklarının dışına çıkarak hayvanla ilişki kuracak kadar basitleşen inançlılarının cezasız bırakılmayacağını, ceza olarak ise taşlanarak öldürülmeleri gerektiğini Tevrat vasıtası ile bildirmektedir.

10- Eşcinsel İlişki

Homoseksüellik, Lûtîlik ve Livâtâ olarak da adlandırılan bu günah Tevrat'ta Sodom ve Gomora isimli uygarlıkların helâk sebebi olarak bildirilir.³⁵⁶ Eşcinsellik terimi daha çok erkeklerle ilgili olarak kullanılmaktadır. Kadınlarda bu durum lezbiyenlik adı ile tanımlanmaktadır. Günümüzde özellikle Amerika gibi bazı ülkelerde eşcinsellerin kurdukları “gay” örgütleri bu fiile resmiyet kazandırmaya çalışmaktadır. Bugün Ortodoks Yahudilik, homoseksüelliğin yasallaştırılması doğrultusundaki modern eğilimlere karşı çıkmaktadır.³⁵⁷

Yahudilik, Tevrat'ın açıklaması doğrultusunda homoseksüelliği (eşcinsellik) iğrenç olarak tanımlar. Konu ile ilgili Tevrat cümleleri şu şekildedir: “Kadınla yatar gibi bir erkekle yatma. Bu iğrençtir.”³⁵⁸ Moşe Farsi, bu Tevrat cümlesini şu şekilde açıklamaktadır: “Karşı cinsle ilgili cinsel yasaklar kendi içlerinde ne kadar kötü ve günah olsa da doğal birer ilişkiyi ifade etmektedir. Eşcinsellik ve hayvanlarla ilişki

³⁵⁴ Tesniye, 27/21.

³⁵⁵ Levililer, 18/23.

³⁵⁶ Tekvin, 19/1-9.

³⁵⁷ Besalel, *a.g.e.* I, 216.

³⁵⁸ Levililer, 18/12.

ise doğaya aykırılıkları vurgulanırcasına diğer yasak ilişkilerden bile ayrı tutulmuştur. Tevrat'ın bunları anlatışındaki sert üslup da, Tanrı'nın doğaya aykırı bu iki eylemi gerçekleştirenlere ne kadar öfkelenildiğine ve bu kişilere yönelik tiksintiye işaret etmektedir. Talmud'da bu sözcük "Toe Ata Ba –Sen bu yaptığınla yolunu şaşırmissın-" şeklinde tanımlanır."³⁵⁹ Yahudi kutsal kitabı olan Tevrat'ta bu tür sapıklıkların cezasının ölüm olduğu kesin bir dille belirtilmektedir. Tevrat cümlesi şöyledir: "Bir erkek başka bir erkekle cinsel ilişki kurarsa, ikisi de iğrençlik etmiş olur. Kesinlikle öldürülecekler. Ölümü hak etmişlerdir."³⁶⁰

Yahudi din bilginleri olan Rabbiler böylesi tiksindirici bir fiilin cezasının ise taşlanarak öldürülme olduğu hususunda hemfikirdirler.³⁶¹ Talmud'a göre bu iğrençliği yapan tarafların aktif ya da pasif olması arasında hiçbir fark yoktur. Her ikisi de aynı günahın ve cezadan sorumludur. İki taraf da taşlanarak öldürülür.³⁶² Yahudi din âlimi Ezra'ya³⁶³ göre ise biri diğerine tecavüz etmişse, tecavüze uğrayan sorumlu değildir.³⁶⁴ Ayrıca burada şunu da belirtmekte fayda vardır: Tevrat eşcinsel ilişki yasağı açısından sadece iki erkek arasındaki ilişkiyi yasaklamıştır. İki kadın arasındaki ilişki hakkında açık bir yasak yazılı değildir. Böyle bir durumun cezası da Tevrat'ta bulunmamaktadır. Yasağın olmaması bu durumun meşrûluğunu göstermemektedir. Yahudi Tanrısı, Yahudilerin sadece emrettiği şekilde yaşamalarını, başka uygarlıkların davranışlarını yapmamalarını emretmektedir.

Yahudi din âlimi Maimonides (Rambam -Musa b. Meymun) kadınlar arası sapık ilişkinin putperest inanç sahibi olan Mısırlıların geleneğini uygulama yasağı içinde olduğunu belirtir.³⁶⁵ Mısırlıların geleneklerini uygulama yasağı Tevrat'ın 3. kitabı olan Levililer'de (Vayikra) şu şekilde belirtilmektedir: "Mısır'da bir süre yaşadınız; onların törelerine göre yaşamayacaksınız. Sizleri Kenan ülkesine götürüyorum. Onlar gibi de yaşamayacaksınız. Onların kurallarına

³⁵⁹ Farsi, *a.g.e.* III, 372.

³⁶⁰ Levililer, 20/13.

³⁶¹ *Talmud –Sanhedrin, 54- a* (www.halakha.com. 24.12.2013) .

³⁶² *Talmud-Sanhedrin, 54-b* (www. halakha.com .24.12.2013).

³⁶³ **Ezra:**Kohen kabilesinden peygamber ve din bilgini. M.Ö. 5. yüzyılın ortalarında Yahudileri Babil'den Yeruşalim'e (Kudüs) getirmiştir. Bk. "Ezra" Besalel, *a.g.e.* I, 170.

³⁶⁴ Farsi, *a.g.e.* III, 432.

³⁶⁵ Farsi, *a.g.e.* III, 432.

uymayacaksınız.”³⁶⁶ Mısırdaki 210 yıl yaşayan³⁶⁷ ve sonra o bölgeden ayrılarak Kenan bölgesine giden Yahudiler açıkça uyarılmakta olup, asla o kavimlerden etkilenip de yasak fiillerden sayılan sapıklıklar yapmamaları emredilmektedir. Talmud’da, Mısır ve Kenan halkının cinsel sapıklıklar hususunda en ön sıralarda geldiği ve sırf kendilerine Yahudi Tanrısının yasakladığı işleri mübah kılmak için putlara taptıkları belirtilmekte³⁶⁸ ve İsrail halkı diğer milletlere uymamaları konusunda Tevrat tarafından uyarılmaktadır.³⁶⁹ Çünkü İsrail halkı birkaç nesil boyunca içinde yaşadığı putperest Mısır kültürünün izlerini taşımıştır. Altın buzağıya tapma olayı³⁷⁰ bunun en önemli örneklerindedir. Tevrat’ın Hezekiel kitabının 16. ve 23. bölümünde diğer milletlerden yanlış etkileşim tasvir edilmektedir. Hezekiel’in 16. ve 23. bölümündeki tasvirler putperestlikten ziyade Mısır geleneklerine uyularak yapılan cinsel sapıklıklarla ilgilidir.

William MacDonald, “*Kutsal Kitap Yorumu*” adlı çalışmasında cinsel sapıklık konusunda şunları söylemektedir: “...Bir hayvanla cinsel ilişki ve eşcinsellik de yasaklanmıştır. Tanrı eşcinselliğe karşı koyduğu yasa ile AIDS salgınını önceden bildiğini göstermekte ve aynı zamanda halkını bu hastalıktan korumak istemekteydi.”³⁷¹ Tevrat bu iğrenç fiilin tarihte nelere mâl olduğunu³⁷² müntesiplerine ayrıntılı bir şekilde anlatmaktadır. Bununla alakalı olarak Tevrat’ın (Tora) birinci bölümü olan Tekvin kitabındaki cümleler şu şekildedir: “İki melek akşamleyin Sodom’a vardılar. Lut kentin kapısında oturuyordu. Onları görür görmez karşılamak için ayağa kalktı. Yere kapanarak, Efendilerim dedi, kulunuzun evine buyurun. Ayaklarınızı yıkayın, geceyi bizde geçirin. Sonra erkenden kalkıp yolunuza devam edersiniz. Melekler, olmaz dediler. Geceyi kent meydanında geçireceğiz. Ama Lut çok diretti. Sonunda onunla birlikte evine gittiler. Lut onlara yemek hazırladı, mayasız ekmeği pişirdi. Yediler. Onlar yatmadan, kentin erkekleri - Sodom’un her mahallesinden genç yaşlı bütün erkekler- evi sardı. Lut’a seslenerek,

³⁶⁶ Levililer, 18/3.

³⁶⁷ Farsi, a.g.e. III, 354.

³⁶⁸ *Talmud-Sanhedrin*, 63-b (www. halakha .com 24.12.2013) .

³⁶⁹ Levililer, 18/3.

³⁷⁰ Çıkış, 32/1-10.

³⁷¹ William MacDonald, a.g.e. s. 175.

³⁷² (İbrahim(a.s.) döneminde, İbrahim peygamberin yiğeni Lut peygamberin kavminin başına gelen hâdise. Bk. Tekvin 19/1-29, A’raf 7/80-84).

Bu gece sana gelen adamlar nerede? diye sordular. Getir onları da yatalım. Lut dışarı çıktı, arkasından kapıyı kapadı. Kardeşler, lütfen bu kötülüğü yapmayın, dedi. Erkek yüzü görmemiş iki kızım var. Size onları getireyim, ne isterseniz yapın. Yeter ki, bu adamlara dokunmayın. Çünkü onlar konuğumdur, çatımın altına geldiler. Adamlar, çekil önümüzden! diye karşılık verdiler. Adam buraya dışardan geldi, şimdi yargıçlık taşıyor! Sana daha beterini yaparız. Lut'u ite kaka kapıyı kırmaya davrandılar. Ama içerdeki adamlar uzanıp Lut'u evin içine, yanlarına aldılar ve kapıyı kapadılar. Kapıya dayanan adamları, büyük küçük hepsini kör ettiler. Öyle ki, adamlar kapıyı bulamaz oldu. İçerdeki iki adam Lut'a, senin burada başka kimin var? diye sordular. Oğullarını, kızlarını, damatlarını, kentte sana ait kim varsa hepsini dışarı çıkar. Çünkü burayı yok edeceğiz. Rab bu halk hakkında birçok kötü suçlama duydu, kenti yok etmek için bizi gönderdi. Lut dışarı çıktı ve kızlarıyla evlenecek olan adamlara, hemen buradan uzaklaşın! dedi. Çünkü Rab bu kenti yok etmek üzere. Ne var ki damat adayları onun şaka yaptığını sandılar. Tan ağarırken melekler Lut'a, karınla iki kızını al, hemen buradan uzaklaş, diye üstelediler. Yoksa kent cezasını bulurken sen de canından olursun. Lut ağır davrandı, ama Rab ona acıdı. Adamlar Lut'la karısının ve iki kızının elinden tutup onları kentin dışına çıkardılar. Kent dışına çıkınca, adamlardan biri Lut'a, kaç, canını kurtar, arkana bakma, dedi. Bu ovanın hiçbir yerinde durma. Dağa kaç, yoksa ölür gidersin. Lut, Aman, efendim! diye karşılık verdi. Ben kulunuzdan hoşnut kaldınız, canımı kurtarmakla bana büyük iyilik yaptınız. Ama dağa kaçamam. Çünkü felâket bana yetişir, ölürüm. İşte, şurada kaçabileceğim yakın bir kent var, küçücük bir kent. İzin verin, oraya kaçıp canımı kurtarayım. Zaten küçücük bir kent. Adamlardan biri, peki, dileğini kabul ediyorum, dedi. O kenti yıkmayacağım. Çabuk ol, hemen kaç! Çünkü sen oraya varmadan bir şey yapamam. Bu yüzden o kente Soar³⁷³ adı verildi. Lut Soar'a vardığında güneş doğmuştu. Rab, Sodom ve Gomora'nın üzerine gökten ateşli kükürt yağdırdı. Bu kentleri, bütün ovayı, oradaki insanların hepsini ve bütün bitkileri yok etti. Ancak Lut'un peşi sıra gelen karısı dönüp geriye bakınca tuz kesildi. İbrahim sabah erkenden kalkıp önceki gün Rabb'in huzurunda durduğu yere gitti. Sodom ve Gomora'ya ve bütün ovaya baktı. Yerden, tüten bir ocak gibi duman

³⁷³ **Soar:**” Küçük” anlamındadır. Bk. Kutsal Kitap, Yeni Çeviri, Yeni Yaşam Yay. Kore, 2011, s. 17.

yükseliyordu. Tanrı ovadaki kentleri yok ederken İbrahim'i anımsamış ve Lut'un yaşadığı kentleri yok ederken Lut'u bu felaketin dışına çıkarmıştı.³⁷⁴

Tevrat'ta uzunca anlatılan bu olay çok ayrıntıya girmeden Kur'an-ı Kerim tarafından da tasdik edilmektedir. Kur'an-ı Kerim bu konuda şöyle buyurmaktadır: “Lût'u da Peygamber olarak gönderdik. Hani o kavmine şöyle demişti: “Sizden önce âlemlerden hiçbir kimsenin yapmadığı çirkin işi mi yapıyorsunuz? Hakikaten siz kadınları bırakıp, şehvetle erkeklere yaklaşıyorsunuz. Hayır, siz haddi aşan bir toplumsunuz.” Kavminin cevabı ise sadece, “Çıkarın bunları memleketinizden! Güya onlar kendilerini fazla temiz tutan insanlar!” demek oldu. Bunun üzerine biz de onu ve karısı dışında aile fertlerini kurtardık. Karısı ise azab içinde kalanlardan oldu. Onların üstüne bir azap yağmuru yağdırdık. Bak, suçluların âkıbeti nasıl oldu.”³⁷⁵

Sodom halkında iyice yayılmış bu fiil, yani eşcinsellik, günümüzde bazı yerlerde maâlesef devam etmektedir. Eşcinsel ilişki yasağı 613 emir içinden yasaklar bölümünde bulunan 350. nehiydir.³⁷⁶

11- Şabat İhlâli

Yahudiliğin temel öğretilerinden biri olan Şabat, dinlenme günü olup haftanın yedinci günüdür. Şabat yani Cumartesi günü Araplarca Sebt günü olarak adlandırılmıştır. Sebt günü yani Şabat günü dinlenme yükümlülüğü³⁷⁷ Hz. Musa'ya (a.s.) indirilen Tevrat'la birlikte başlamıştır. Şabat Yahudiler nazarında o kadar kutsaldır ki o günde mahkeme kurulması, karara bağlanmış olan idam cezalarının uygulanması yasaklanmıştır.³⁷⁸ On Emir'in dördüncüsü, Sebti hatırlamak (zahor) ve gözetmektir (şamor).³⁷⁹

Yahudi takviminde bir gün, akşam vakti başlayıp 24 saat sürer. Dolayısıyla Şabat günü Cuma akşam üzeri başlar, Cumartesi akşam ilk yıldızların görünmesiyle

³⁷⁴ Tekvin, 19/1-29.

³⁷⁵ A'raf, 7/80-84.

³⁷⁶ Wigoder, *a.g.e.* s. 241.

³⁷⁷ Tesniye, 5/14.

³⁷⁸ Yahudilik'teki 613 emir, 322. nehiy için . Bk. Wigoder, *a.g.e.* s.241.

³⁷⁹ Nuh Aslantaş, İslâm Toplumunda Yahudiler, *İz Yayıncılık*, 2. Baskı, İstanbul, 2011, s.582.

sona erer.³⁸⁰ Şabat, 10 Emir’de belirgin bir şekilde ifade edilmiş olan tek kutsal gündür.³⁸¹ Moşe Farsi, “*Tora ve Aftara*” adlı çalışmasında “Şabat emri Altın Buzağı³⁸² günahının açtığı zararı onarmanın yollarından biridir” demektedir.³⁸³ Şabat’ın dinlenme günü olarak kutlanmasının kökeni Tevrat’a dayanmaktadır. Tevrat’ta Şabat’ın kutlanması ile ilgili çeşitli nedenler görülmektedir. Bu nedenlerin bazıları şu şekildedir;

1- Yarattılışın nihayete ermesi. Tevrat bu konuda şöyle der: “Tanrı yarattıklarına baktı ve her şeyin çok iyi olduğunu gördü. Akşam oldu, sabah oldu ve altıncı gün oluştu. Gök ve yer bütün öğeleriyle tamamlandı. Yedinci güne gelindiğinde Tanrı yapmakta olduğu işi bitirdi. Yaptığı işten o gün dinlendi. Yedinci günü kutsadı. Onu kutsal bir gün olarak belirledi. Çünkü Tanrı o gün yaptığı, yarattığı bütün işi bitirip dinlendi.”³⁸⁴ “Şabat Günü’nü kutsal sayarak anımsa. Altı gün çalışacak, bütün işlerini yapacaksın. Ama yedinci gün bana, Tanrın Rabb’e Şabat Günü olarak adanmıştır. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, hayvanların,

³⁸⁰ Alalu v.d. *a.g.e.* s.182.

³⁸¹ Besalel, *a.g.e.* III, 652.

³⁸² Altın Buzağı olayı Tevrat’ta şu şekilde anlatılmaktadır: “Halk Musa’nın dağdan inmediğini, geciktiğini görünce, Harun’un çevresine toplandı. Ona, Kalk, bize öncülük edecek bir ilah yap, dediler. Bizi Mısır’dan çıkaran adama, Musa’ya ne oldu bilmiyoruz! Harun; Karılarınızın, oğullarınızın, kızlarınızın kulağındaki altın küpeleri çıkarıp bana getirin dedi. Herkes kulağındaki küpeyi çıkarıp Harun’a getirdi. Harun altınları topladı, oymacı aletiyle buzağı biçiminde dökme bir put yaptı. Halk, Ey İsraililer, sizi Mısır’dan çıkaran Tanrınız budur! dedi. Harun bunu görünce, buzağının önünde bir sunak yaptı ve yarın Rabb’in onuruna bayram olacak, diye ilan etti. Ertesi gün halk erkenden kalkıp yakmalık sunular sundu, esenlik sunuları getirdi. Yiyip içmeye oturdu, sonra kalkıp çılgınca eğlendi. Rab Musa’ya, aşağı in, dedi. Mısır’dan çıkardığın halkın baştan çıktı. Buyurduğum yoldan hemen saptılar. Kendilerine dökme bir buzağı yaparak önünde tapındılar, kurban kestiler. Ey İsraililer, sizi Mısır’dan çıkaran ilahınız budur! dediler. Rab Musa’ya, Bu halkın ne inatçı olduğunu biliyorum, dedi. Şimdi bana engel olma, bırak öfkem alevlensin, onları yok edeyim. Sonra seni büyük bir ulus yapacağım. Musa halkın başboş hale geldiğini gördü. Çünkü Harun onları dizginlememiş, düşmanlarına alay konusu olmalarına neden olmuştu. Musa ordugâhın girişinde durdu, Rabb’den yana olanlar yanıma gelsin! Dedi. Bütün Levililer çevresine toplandı. Musa şöyle dedi: İsrail’in Tanrısı Rab diyor ki, Herkes kılıcını kuşansın. Ordugâhta kapı kapı dolaşarak kardeşini, komşusunu, yakınını öldürsün. Levililer Musa’nın buyruğunu yerine getirdiler. O gün halktan üç bine yakın adam öldürüldü. Musa, bugün kendinizi Rabb’e adanmış oldunuz, dedi. Herkes öz oğluna, öz kardeşine düşman kesildiği için bugün Rab sizi kutsadı. Ertesi gün halka, korkunç bir günah işlediniz, dedi. Şimdi Rabb’in huzuruna çıkacağım. Belki günahınızı bağışlayabilirim. Sonra Rabb’e dönerek, çok yazık, bu halk korkunç bir günah işledi, dedi. Kendilerine altın put yaptılar. Lütfen günahlarını bağışla, yoksa yazdığın kitaptan adımları sil. Rab, Kim bana karşı günah işlediyse onun adımları sileceğim, diye karşılık verdi. Şimdi git, halkı sana söylediğim yere götür. Meleğim sana öncülük edecek. Ama zamanı gelince günahlarından ötürü onları cezalandıracağım. Rab halkı cezalandırdı. Çünkü Harun’a buzağı yaptırmışlardı.” Bk. Çıkış, 32/1-35 .

³⁸³ Farsi, *a.g.e.* II, 470.

³⁸⁴ Tekvin, 1/31, 2/1-3.

aranızdaki yabancılar dâhil, hiçbir iş yapmayacaksınız. Çünkü ben Rab yeri göğü, denizi ve bütün canlıları altı günde yarattım, yedinci gün dinlendim. Bu yüzden Şabat Günü'nü kutsadım ve kutsal bir gün olarak belirledim.”³⁸⁵

2- Hizmet edenlere bir dinlenme fırsatı sunma. Bu hususta Tevrat'daki cümleler şu şekildedir: “Tanrın Rabb'in buyruğu uyarınca Şabat Günü'nü tut ve kutsal say. Altı gün çalışacak, bütün işlerini yapacaksın. Ama yedinci gün bana, Tanrın Rabb'e Şabat Günü olarak adanmıştır. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, öküzün, eşeğin ya da herhangi bir hayvanın, aranızdaki yabancılar dâhil, hiçbir iş yapmayacaksınız. Öyle ki, senin gibi erkek ve kadın kölelerin de dinlensinler. Mısır'da köle olduğunu ve Tanrın Rabb'in seni oradan güçlü ve kudretli eliyle çıkardığını anımsayacaksın. Tanrın Rab bu yüzden Şabat Günü'nü tutmanı buyurdu.”³⁸⁶

3- Tanrı ile İsrailoğulları arasındaki ahitin bir işareti olması. Tevrat'ın bu konudaki emri şu şekildedir: “Rab Musa'ya şöyle buyurdu: İsraililer'e deki; Şabat günlerimi kesinlikle tutmalısınız. Çünkü o sizinle benim aramda kuşaklar boyu sürecek bir belirtidir. Böylece anlayacaksınız ki, sizi kutsal kılan Rab benim. Şabat Günü'nü tutmalısınız, çünkü sizin için kutsaldır. Kim onun kutsallığını bozarsa, kesinlikle öldürülmeli. O gün çalışan herkes halkının arasından atılmalı. Altı gün çalışılacak; ama yedinci gün Rabb'e adanmış Şabat'tır, dinlenme günüdür. Şabat Günü çalışan herkes kesinlikle öldürülmelidir. İsraililer, sonsuza dek sürecek bir antlaşma gereği olarak, Şabat Günü'nü kuşaklar boyu kutlamaya özen gösterecekler. Bu, İsraililer'le benim aramda sürekli bir belirti olacaktır. Çünkü ben, Rab yeri göğü altı günde yarattım, yedinci gün işe son verip dinlendim.”³⁸⁷

Şabat'ın temel karakteristiği iş yapmaktan kaçınmaktır. Bu bilginin kaynağı yine Tevrat'dır. Tevrat cümlesi şu şekildedir: “Ama yedinci gün bana, Tanrın Rabb'e Şabat Günü olarak adanmıştır. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, hayvanların, aranızdaki yabancılar dâhil, hiçbir iş yapmayacaksınız.”³⁸⁸ Tevrat'ta

³⁸⁵ Çıkış, 20/8-11.

³⁸⁶ Tesniye, 5/12-15.

³⁸⁷ Çıkış, 31/12-17.

³⁸⁸ Çıkış, 20/10

Sebt günü iş yapmak (melaha) kesinlikle yasaklanmıştır.³⁸⁹ Tevrat (Tora) yasaklanan işlerden bazılarını zikretmektedir. Bu işler şunlardır:

1- Ateş yakmak yasağı, Tevrat'ta şu cümleyle karşımıza çıkmaktadır: “Şabat Günü konutlarınızda ateş yakmayacaksınız.”³⁹⁰

2- Çift sürmek ve hasat yapmak yasaklanan bir diğer faaliyettir. Tevrat bu hususta şöyle hüküm vermiştir: “Altı gün çalışacak, yedinci gün dinleneceksiniz. Ekim, biçim vakti bile olsa dinleneceksiniz.”³⁹¹

3- Yiyecek aramak için dahi olsa bir yöreden diğer bir bölgeye gitmemek gerekmektedir. Bu konuda Tevrat cümlesi şu şekildedir: “Size Şabat Günü'nü verdim. Bunun için altıncı gün size iki günlük ekmek veriyorum. Yedinci gün herkes neredeyse orada kalsın, dışarı çıkmasın.”³⁹²

İlk Yahudi din âlimleri Tevrat'ta belirtilen Şabat yasaklarına türevlerini de eklemişlerdir. Mişna'da (Şabat, 7) “avot melaha” (temel iş yasaları) adıyla Şabat Yasakları ile ilgili olarak 39 adet yasak çıkarmışlardır.³⁹³ Bu yasakları Yusuf Besalel, Yahudilik Ansiklopedisi adlı çalışmasında şu şekilde sıralamaktadır:

- “1- Ekin ekmek.
- 2- Çift sürmek
- 3- Ekin biçmek
- 4- Demet bağlamak
- 5- Harman döğmek
- 6- Harman savurmak
- 7- Harman ayıklamak
- 8- Öğütmek
- 9- Elemek
- 10- Yoğurmak

³⁸⁹ Aslantaş, *a.g.e.* s. 586

³⁹⁰ Çıkış, 35/3

³⁹¹ Çıkış, 34/21

³⁹² Çıkış, 16/29

³⁹³ Besalel, *a.g.e.* III, 653

- 11- Pişirmek
- 12- Yün kırkmak
- 13- Yün ağartmak
- 14- Yün didiklemek
- 15- Yün boyamak
- 16- Yün eğirmek
- 17- Yün Örmek
- 18- İki atkı ipliği atmak
- 19- İki ipliği örmek
- 20- İki ipliği ayırmak
- 21-İpliği düğümlemek
- 22- Düğüm çözmek
- 23- İki kere iğne batırıp dikmek
- 24- İki iğne batımı kadarını sökmek
- 25- Ceylan avlamak
- 26- Hayvanı boğazlamak
- 27- Hayvanın derisini yüzmek
- 28- Deriyi tuzlamak
- 29- Deriyi hazırlamak
- 30- Deriyi kazımak
- 31-Deriyi kesmek
- 32- Derinin üzerine alfabenin iki harfini kazımak
- 33- İki harf yazmak için deriyi silmek
- 34- Bir yapı yapmak
- 35- Bir yapıyı yıkmak
- 36- Bir ateşi yakmak
- 37- Bir ateşi söndürmek
- 38- Bir çekiçle vurmak
- 39- Bir yerden bir yere bir şey taşımak.”

Bu belirtilen kategoriler Talmud’da geliştirilmiş olup, benzeri işler “tolada” adı altında toplanmıştır. “Tolada”nın çoğulu “toladot” olup “türevleri” anlamına gelir. Örneğin, hasatın türevleri çiçek veya meyva koparmayı da içeriyordu.³⁹⁴ Şabat yasaklarının özü, tüm işlerin durdurulmasıdır. Bununla, sadece fizikî bir güç isteyen yorucu işler kastedilmeyip, yeni bir durum oluşturacak tüm eylemler söz konusu edilmektedir.³⁹⁵ Şabat günü çalışma yasağı Yahudiler için çok önemli olan 613 emrin yasaklar kısmında yer alan 320. nehyidir.³⁹⁶ Tevrat, gayet açık bir dille Şabat günü iş yapanların öldürülmesini emretmektedir. Tevrat cümlesi şu şekildedir; “Altı gün çalışacaksınız. Ama yedinci gün sizin için kutsal Şabat, Rabb’e adanmış dinlenme günü olacaktır. O gün çalışan herkes öldürülecektir.”³⁹⁷ Yahudilerin Tanrısı bu cümlelerle Tanrınız Benim ve sizler, Ben ne zaman çalışmanızı istersem o zaman çalışırsınız ve Ben ne zaman dinlenin dersem o zaman dinlenirsiniz, güç ve kudret sahibi ancak Benim demektedir. Buradaki Tevrat cümlesinde idam şekli belirtilmezken Tevrat’ın 4. kitabı olan Sayılar’da (Bamidbar) bu ölüm şekli Yahudi Tanrısının emri ile netleşmektedir. Tevrat’ta Sebti (Şabat) ihlâl edenlerin taşlanarak (recmedilerek) öldürülmesi emredilir.³⁹⁸ Şabat emrini ihlâl ettiği için taşlanılarak öldürülme hâdisesinin örneğini, Tevrat’da anlatılan, Musa (a.s.) zamanında gerçekleşen şu olayda görmekteyiz: “İsraililer çöldeyken, Şabat Günü odun toplayan birini buldular. Odun toplarken adamı bulanlar onu Musa’yla Harun’un ve bütün topluluğun önüne getirdiler. Adama ne yapılacağı belirlenmediğinden onu gözaltında tuttular. Derken Rab Musa’ya, O adam öldürülmeli. Bütün topluluk ordugâhın dışında onu taşla tutsun, dedi. Böylece topluluk adamı ordugâhın dışına çıkardı. Rabb’in Musa’ya buyurduğu gibi, onu taşıyarak öldürdüler.”³⁹⁹

Okuduğumuz Tevrat cümlesinden anlaşıldığına göre pek çok şahit, adamın odun topladığını görmüş; uygun bir şekilde uyarılmasına karşın adam yasak fiile devam etmiştir. Zaten Yahudi Hukukunda bir kişinin cezalandırılabilmesi için en az geçerli iki şahit tarafından uyarılmış olması gereklidir. Şahitler tarafından bu uyarı

³⁹⁴ Besalel, *a.g.e.* III, 653-654.

³⁹⁵ Alalu v.d. *a.g.e.* s.181.

³⁹⁶ Wigoder, *a.g.e.* s. 241.

³⁹⁷ Çıkış, 35/2.

³⁹⁸ Aslantaş, *a.g.e.* s. 587 .

³⁹⁹ Sayılar, 15/ 32-36.

yapılmadıkça suçlu kişi ölüm cezasına çarptırılmaz.⁴⁰⁰ Musa (a.s.) zamanında gerçekleşen olaydan anladığımıza göre idam cezasının şahitler tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca cezalandırılmanın halkın gözü önünde yapılması emredilmektedir. Bundan maksat, halkın olaydan korkmaları, ibret almaları ve hata yapmaktan sakınmalarının sağlanmak istenmesidir. Tevrat’da anlatılan bu olaydan Şabat ihlâlinin cezasının “Sekila” yöntemi ile idam yani recmedilerek (taşlanarak) öldürülmek olduğunu öğreniyoruz.

12- İnsanları Putperestliğe Özendirmek

Yahudi dininin temel ögesi tek Tanrı inancıdır. Tevrat’a göre tek Tanrı inancını zedeleyecek hiçbir davranış cezasız bırakılmamıştır. Halkı putperestliğe özendirici eylemler içinde olan kişilerin ihbar edilerek ceza almasının sağlanması dindar Yahudi’nin en önemli görevleri arasındadır. 613 emrin nehiyer bölümünde putperestliğe teşvik edilen kişinin, putperestliği yaymaya çalışan suçluyu mahkûm ettirecek bilgiyi söylemekten kaçınması yasaklanmıştır.⁴⁰¹ Putperestliğe çağrı yapan kişi en yakını bile olsa durum değişmemektedir. Yahudi Tanrısı putperestliği asla kabul etmemektedir. Tanrı putperestlik uğruna çaba sarfedenlerin taşlanarak öldürülmesini emretmektedir. Konumuz ile ilgili Tevrat cümleleri şu şekildedir:

“Öz kardeşin, oğlun, kızın, sevdiğin karın ya da en yakın dostun seni gizlice ayartmaya çalışır, senin ve atalarının önceden bilmediğiniz, dünyanın bir ucundan öbür ucuna dek uzakta, yakında, çevrenizde yaşayan halkların ilâhları için, haydi gidelim, bu ilâhlara tapalım derse, ona uymayacak, onu dinlemeyeceksin. Ona acımayacak, sevecenlik göstermeyecek, onu korumayacaksın. Onu kesinlikle öldüreceksin. Onu önce sen, sonra bütün halk taşa tutsun. Taşlayarak öldürün onu. Çünkü Mısır’dan, köle olduğunuz ülkeden sizi çıkaran Tanrınız Rabb’den sizi saptırmaya çalıştı. Böylece bütün İsrail bunu duyup korkacak. Bir daha aranızda buna benzer kötü bir şey yapmayacaklar.”⁴⁰²

⁴⁰⁰ *Talmud-Sanhedrin 41-a* (www. halakha.com 24.12.2013) .

⁴⁰¹ Wigoder, *a.g.e.* s. 235.

⁴⁰² Tesniye, 13/ 6-11.

Bu günah o kadar ağırdır ki, Yahudi Tanrısı, insanın en sevdiği kişi dahi olsa ihbar edip cezalandırılmasını sağlamayı emretmiştir. 613 emrin yasaklar kısmında yer alan 17. nehiy “putperestliğe teşvik edene asla sevgi gösterilmemesi gerektiğini bildirmektedir.”⁴⁰³ Yahudi literatüründe bir bireyi putperestliğe kışkırtan kişi için “Mesit” tabiri, bir şehrin halkının tamamı veya çoğunluğunu putperestliğe özendirmeye çalışan kişi için ise “Madiah” kelimesi kullanılmıştır. Bir mesit, kötü niyetine ulaşmasa, hatta kendisi putperestlik yapmasa bile cezalandırılır. Bir madiah ise sadece kendi şehrinin çoğunluğunu puta tapmaya ikna etmeyi başarırsa cezayı hak etmektedir.⁴⁰⁴

Normal şartlarda idam istemli davalarda idam kararı çıksa bile eğer birisi sanığı idamdan kurtaracak bir şey bildiğini söylese tüm davaya baştan bakılırdı. Fakat sanık beraat ettiyse sanığı mahkûm edecek bir şey ortaya çıksa bile dava tekrarlanmazdı. Putperestliğe teşvik edenin cezalandırılması konusunda ise hüküm başkadır. Halkı putperestliğe iknâ çabaları sabit olan kişiye asla merhamet gösterilmemesi, kesinlikle taşlanarak öldürülmesi gerektiğini bildiren Tevrat cümleleri⁴⁰⁵ gösteriyor ki mesit veya madiah için idam hükmü farklı işlemektedir.

Moşe Farsi bu konuda şu görüşü belirtmiştir; “İdam hususunda “Mesit” söz konusu olursa, dava sonucunda suçlu olduğu kesinleşmiş ve idam kararı çıkmışsa, mesiti idamdan kurtaracak biri ortaya çıksa bile dava tekrarlanmaz, putperestliğe teşvik eden kişi taşlanarak öldürülürdü. Putperestliğe teşvik eden mesit beraat etti ise, eğer mesiti idama götürecek yeni bir tanık ortaya çıkarsa dava yeniden açılırdı. Mesit, niyetlendiği zararı vermeyi başaramasa da Yahudi Tanrısından saptırmaya çalıştığı için idamı hak etmektedir. İdam sayesinde, bir kişide başaramadığını başkalarında başarma olasılığı ortadan kalkmış olacaktır.”⁴⁰⁶ Mişna’da, “idam kararı çıkma olasılığı bulunduğu sürece davayı gerekirse tekrar tekrar görün” hükmü mevcuttur.⁴⁰⁷

⁴⁰³ Wigoder, *a.g.e.* s. 235.

⁴⁰⁴ Farsi, *a.g.e.* V, s. 290.

⁴⁰⁵ Tesniye, 13/ 6-11.

⁴⁰⁶ Farsi, *a.g.e.* V, s. 294-297.

⁴⁰⁷ *Talmud-Sanhedrin*, 33b (www. halakha.com 24.12.2013).

William MacDonald, halkı putperestliğe teşvik hususunda şu görüşleri ileri sürmektedir: “Tanrı halkını putperestlik konusunda ayartmaya kalkacak bireyler ya da gruplar taşlanarak öldürülecektir. Bu kişi bir peygamber, yakın bir akraba, ya da bir topluluk olabilirdi. Halkı putperestliğe teşvik eden bir peygamberin sözü, peygamberlikleri gerçekleşse bile dinlenmemeliydi. Bu tür bir peygamber, sahte bir peygamberdi ve öldürülmeliydi. Yakın bir akraba bile ailesini putperestliğe teşvik ederse, öldürülmesi gerekirdi.”⁴⁰⁸ 613 emrin yasaklar bölümünde 16. nehiy olarak mevcut olan “başkalarını putperestliğe teşvik etme yasağı,”⁴⁰⁹ Yahudiler için uyulması mecburi hükümlerdendir. Bu yasağa uymayan Yahudi, Tevrat’ın emri gereği merhamet edilmeksizin taşlanarak öldürülmek zorundadır. Taşlama işi ise yine öncelikle şahitler, daha sonra halk tarafından yapılması gereken bir emirdir.⁴¹⁰

E- SEREFA (YAKMA) YÖNTEMİ İLE İDAM CEZASI HAKKINDA BAZI MÜLÂHAZALAR

Yahudilik’te cinsel suç işleyenlere verilen bir ceza türü olan serefa yöntemi ile idam, bildiğimiz ateşe atarak yakma yöntemi değildir. Yakma etkisi ile ölüme yol açacak bir durumdur. Bu ceza bedeninin içten yakılması ama dışarıdan sağlam kalması şeklinde uygulanırdı. Yakma hadisesi Yahudi din adamlarınca şöyle yorumlanmıştır:

Mahkûm, ayakta bir vaziyette kımıldayamayacak şekilde gübrenin içine - ayakta olduğu halde- koyulur. İki şahitten biri, yumuşak bir kumaşın içinden geçirilmiş olan ipi suçlunun boynuna dolayarak sıkarken, diğer şahit suçlunun - sıkılan ipin etkisiyle- açılan ağzının içine eritilmiş kurşun dökerek infazı gerçekleştirirdi. Ağzına sıcak kurşun dökülen mahkûmun iç organları yanarak öldüğü için günahkârın vücudu bozulmamış olurdu. Suçlunun boğazını sıkmakta kullanılan ipin yumuşak bir kumaşın içinden geçirilmesindeki sebep ise şu şekilde açıklanmaktadır: Sert ip mahkûmun boynunu acıtarak ilâve acı çekmesine ve infaz edilecek mahkûmun boynunda iz yapmasına neden olmaması için yumuşak kumaş içinden geçirilerek, suçlu da olsa bir Yahudi’ye verilen değer gösterilmek

⁴⁰⁸ William MacDonald, *a.g.e.* s. 240.

⁴⁰⁹ Wigoder, *a.g.e.* s. 235.

⁴¹⁰ *Talmud-Sanhedrin, 45a* (www. halakha.com 24.12.2013) .

istenmiştir.⁴¹¹ Harun (a.s.)'ın oğulları Nadav ve Avihu'nun ölümlerinden⁴¹² esinlenilerek uygulanan içten yakma yöntemini gerektiren suçları ve suçluları şöylece sıralayabiliriz:

a- Evliliğin iki aşaması olan erusin (kuduşin)⁴¹³ ve nisuin⁴¹⁴ aşamalarını geçmiş olduğu halde, kocası dışında biriyle zina eden Kohen kızı.⁴¹⁵

b- Bir adamın karısının annesi ile birlikte olması durumu.⁴¹⁶

c- Yakın akrabaya ilişki niyetiyle yaklaşma yasağı.⁴¹⁷

Yakın akrabalar arasında gerçekleşen ve toplumun da nefretini uyandıran bu çirkin fiile (ensest ilişkiler) yeltenen kişilere verilecek olan yakma cezasını gerektiren ilişki türleri Tevrat'ta şu şekilde sıralanmıştır;

- 1- Baba ile kızı arasındaki ilişki,
- 2- Baba ile kızının kızı arasındaki ilişki,
- 3- Baba ile oğlunun kızı arasındaki ilişki,
- 4- Bir adam ile karısının kızı arasındaki ilişki,
- 5- Bir adam ile karısının kızının kızı arasındaki ilişki,
- 6- Bir adam ile karısının oğlunun kızı arasındaki ilişki,
- 7- Bir adam ile kayınvalidesi arasındaki ilişki,
- 8- Bir adam ile kayınvalidesinin annesi arasındaki ilişki,
- 9- Bir adam ile kayınpederinin annesi arasındaki ilişki.⁴¹⁸

⁴¹¹ Farsi, *a.g.e.* III, 848 - Öksüz, *a.g.e.* s. 267.

⁴¹² Levililer, 10/2.

⁴¹³ **Erusin** (kuduşin):Yahudilikte nişanlılık dönemine verilen ad. Bk. Besalel , *a.g.e.* I, 161.

⁴¹⁴ **Nisuin** :Gelinin koca evine törenlerle gönderilmesi olayı. Bk. Besalel, *a.g.e.* I, 161.

⁴¹⁵ Levililer, 21/9.

⁴¹⁶ Levililer, 20/14.

⁴¹⁷ Levililer, 18/6.

⁴¹⁸ Levililer,18/6-11.

F- YAKILARAK ÖLDÜRÜLME CEZASINI GEREKTİREN BAZI GÜNAHLAR

1- Zina Eden Kohen Kızı

Yahudi geleneğine göre Kohen, baba tarafından Hz. Harun'un (a.s.) soyundan gelen ve birtakım dinî ritüelleri yöneten din adamları sınıfıdır. Görevleri ve kendileri kutsal sayıldıkları için aile fertleri de yaşantılarına dikkat etmek zorundadırlar. Kohen soyundan gelen kişiler o kadar kutsaldır ki; bir cesedin yanında asla duramaz, herhangi bir kadınla evlenemezler. Kohenler, dinî açıdan yüksek ve değerli görüldükleri için; dinsel uygulamaların ayrıcalıklı kişileridir.⁴¹⁹ Tevrat, Kohenlerin kutsal olduklarını ve diğer insanlardan farklı kısıtlamalarının olması gerektiğini belirtir.⁴²⁰ Bu yüzden zina eden bir Kohen kızının cezası da diğer zina suçu işleyen kadınların cezasından farklı uygulanmaktadır. Tevrat bu konuda şöyle der:

“Bir kâhinin kızı fahişelik yaparak kendini kirletirse, hem kendini hem de babasını rezil etmiş olur. Yakılmalıdır.”⁴²¹ Yahudilikte zina, sadece evli bir kadınla, kocası dışında birinin arasındaki ilişkidir. Bekâr bir kızın evlilik dışı ilişkisi günah olmasına rağmen zina kapsamında kabul edilmediği⁴²² için hukukî açıdan cezası idam değildir. Yahudi geleneğinde kutsal olan Kohen'in evli kızı zina yaparsa, cezası Tevrat'ta şahitler tarafından yakılarak idam şeklinde belirlenmiştir. Normal şartlarda evliliğin her iki aşaması geçildikten sonra işlenen zina günahının cezası her iki taraf için henek (boğma) yöntemidir.⁴²³

Kohen kızının cezasının yakılarak infaz edilmesinin istenişinin sebebi, babasının kutsallığına leke sürmesinin yanı sıra, putperest rahiplerin kızlarının, kendi tapınaklarında kutsal fahişeler olarak görev yapmalarına benzememesinin istenmesidir.⁴²⁴ Tek Tanrı inancında olan Yahudiler için putperest inanca sahip diğer milletlerin yaptıklarının benzerini yapmak Yahudi Tanrısı tarafından

⁴¹⁹ **Koanim** (kohenler), Bk. Besalel , *a.g.e.* II, 332-334.

⁴²⁰ Levililer, 21/10-15.

⁴²¹ Levililer, 21/9.

⁴²² Besalel, *a.g.e.* II, 447.

⁴²³ Levililer, 20/10 - Farsi, *a.g.e.* III, 433.

⁴²⁴ Farsi, *a.g.e.* III , 456-457.

yasaklanmıştır.⁴²⁵ Kohen kızının zina etmiş olduğu erkeğin cezası ise henek (boğma) yöntemi ile idamdır.⁴²⁶ Meşhur Yahudi Rabbilerinden Rabbi Akiva (Akiba)⁴²⁷: “evliliğin ilk aşamasını geçen (ikinci aşamayı geçip geçmemesi önemli değil) Kohen kızı zina ederse cezası yakılarak idamdır”, der.⁴²⁸ Rabbi Akiva’nın dışındaki rabbiler ise Serefa yöntemi ile idam evliliğin her iki aşamasını da geçtikten sonra zina işlemiş olan Kohen kızına uygulanır fikrindedirler.⁴²⁹

2- Yakın Akraba ile Birlikte Olmak

Hemen hemen bütün dinler yakın akrabaya hürmeti emretmektedir. Tüm insanlık açısından yakın akraba ile birlikte olma fikri kabul edilebilir bir olgu değildir ve asla kabul edilebilir bir olgu da olamaz. Yakın akraba gurubuna giren insanlar bizim etimiz, kemiğimiz, kanımız, canımız, en kıymetlilerimizdir. Bu kadar yakınımızda olan bizlere merhametle muamele eden veya bizim kendilerine merhamet ve şefkatle muamele ettiğimiz kimselerle cinsel ilişki düşüncesi akli ve mantığı normal işleyen kişiler için imkânsızdır. Bunu düşünmek bile toplumda düzensizlik ve ahlâksızlığa yol açacaktır. Yahudi Tanrısı da yakın akrabalarla cinsel ilişkiyi yasaklamıştır. Bu hususta Tevrat’ın hükmü şöyledir:

“Hiçbiriniz cinsel ilişkide bulunmak için yakın akrabasına yaklaşmayacak.”⁴³⁰ Yahudi hahamları ise tüm insanlığın (Nuh soyu) yakın akrabalar arası ilişki hususunda uyarıldıklarını söylerler.⁴³¹ Yahudi geleneğine göre bir erkek evlendiği andan itibaren karısının altı akrabası erkeğe ebediyen haram olmaktadır. Bu altı akraba şunlardır: Karısının annesi, anneannesi, babaannesi, kızı, kızının kızı, oğlunun kızı. Erkek için karısının altı akrabasının haramlığı hanım ölmüş olsa veya karı-koca

⁴²⁵ Levililer, 18/3.

⁴²⁶ Farsi, a.g.e. III, 433.

⁴²⁷ **Rabbi Akiva** : (M.S. 40-135) Üçüncü nesil Tannadır. Kabalada, canlıyken Tanrıya ulaşip, aklını yitirmeyen tek bilge olarak tanınır. Yahudi sözlü şeriatına (Alaha) yeni bir yorum getirerek Tevrat sonrası ilk dinî yasalar denemesi olan Mişna’nın temellerini atmıştır. Bk. Besalel, “Akiba, Ben Yosef” a.g.e. I, 47-48.

⁴²⁸ *Talmud-Sanhedrin*, 51b (www. halakha.com .24.12.2013).

⁴²⁹ *Talmud-Sanhedrin*, 50b (www. halakha.com .24.12.2013).

⁴³⁰ Levililer, 18/6.

⁴³¹ *Talmud-Sanhedrin*, 57b / 58a (www. halakha.com 24.12.2013).

boşanmış olsa da değişmez. Yalnız şu vardır ki bir erkek baldızı ile hanımı sağken evlenemese de hanımı vefat ettikten sonra baldızı ile evlenebilir.⁴³²

Yahudi Tanrısı bir erkeğin evli olduğu kadının kızı ile veya annesi ile birlikteliğini yasaklamaktadır. Bu yasağa rağmen haram ilişkiye yeltenenlerin yakılarak öldürülmesini emretmektedir. Tevrat bu durumu şöyle anlatır: “Bir adam hem bir kızla, hem de kızın annesiyle evlenirse, alçaklık etmiş olur. Aranızda böyle alçaklıklar olmasın diye üçü de yakılacaktır.”⁴³³ Bu Tevrat cümlesinde geçen “üçü de yakılacaktır” ibâresi Yahudi din bilginlerince şu şekilde anlaşılmıştır: “Adamın kurallara göre evlendiği yasal eşinin öldürülmesi söz konusu olamaz. Sadece adam ve ikinci kadın günah işlemiştir. Dolayısıyla bu çoğul kullanımın gerçek anlamı bu değildir.”⁴³⁴ Yakın akraba ile ilişkiyi yasaklayan diğer Tevrat cümleleri şöyledir:

“Bir kadının hem kendisiyle, hem kızıyla cinsel ilişki kurmayacaksın. Kadının kızının ya da oğlunun kızıyla cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü onlar kadının yakın akrabasıdır. Onlara yaklaşmak alçaklıktır.”⁴³⁵ “Kızının ya da oğlunun kızıyla cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü onların namusu senin namusundur.”⁴³⁶ Bir erkek bir kadınla evlendikten sonra artık o evlendiği kadının kızı, annesi, anneannesi, babaannesi ve kız torunları ile evlenemez. Yahudi geleneğinde evlilik basit bir sözleşme değildir. Adam evlendiği karısının anne veya kızı ile birlikte olmaya kalktığı takdirde Yahudi Tanrısının emri ile yakılarak cezalandırılması gerekmektedir. Adamın yasal karısı suçsuz olduğu için ceza uygulanmaz. Eğer ilişkiye girilen kadın tecavüze uğramışsa ceza yalnızca erkeğe uygulanır. Serefa yöntemi ile idam cezasını yetkili bir Bet-Din verebilir. Serefa yöntemi ile idamı hak eden kişi veya kişilerin yakılarak idam edilmesi Tevrat’ın emirlerindedir.⁴³⁷

613 emrin yasaklar bölümünde bulunan 337 numaralı nehiy bir kadın ve kızı ile ilişkiyi yasaklamaktadır.⁴³⁸ Bir kişi karısı öldükten sonra, karısının kızı, annesi, babaannesi, anneannesi veya kız torunları ile ilişkiye girerse cezası yakılarak idam

⁴³² Farsi, *a.g.e.* III, 368-369.

⁴³³ Levililer, 20/14.

⁴³⁴ Farsi, *a.g.e.* III, 435.

⁴³⁵ Levililer, 18/17.

⁴³⁶ Levililer, 18/10.

⁴³⁷ Levililer, 20/14.

⁴³⁸ Wıgoder, *a.g.e.* s. 241.

değil, karet⁴³⁹ cezasıdır.⁴⁴⁰ Fakat Rabbi Yişmael⁴⁴¹ bu görüşü reddeder. O bu konuda, “Bir kişi karısı öldükten sonra, kaynanası veya karısının kızı ile beraber olursa cezası yine karısı sağ iken olduğu gibi Serafa yöntemi ile (yakılarak) idamdır”, der.⁴⁴² Bir kişi evlendiği kadının babasının annesiyle veya annesinin annesi ile de evlenemez.⁴⁴³

Bir adamın kendi kızı ile ilişkiye girmesi de 613 emrin 336.yasağıdır.⁴⁴⁴ Aynı şekilde bir adam oğlunun kızı ya da kızının kızı yani kız torunları ile de birlikte olamaz.613 emrin 334. nehyi oğlunun kızı ile 335. nehyi ise kızının kızı ile ilişkiyi yasaklamaktadır.⁴⁴⁵ Bir erkek kendi kız torunları ile ilişkiye giremeyeceği gibi karısının kız torunları ile de birlikte olamaz. 613 emrin 338. nehyi bir kadın ve oğlunun kızı ile ilişkiyi yasaklarken 339. nehyi de bir kadın ve kızının kızı ile ilişkiyi yasaklamaktadır.⁴⁴⁶ Bir adam karısının yakınlarından biri ile birlikte olursa adam ve birlikte olduğu kadın yakılarak idam edilir. Adamın resmî olarak evli olduğu kadının ise suçu yoktur. Tesniye, 27/23’te bahsi geçen kaynanası ile beraber olan kişinin lânetlenmesi emri ise şahitlerce yakalanmamış, gizli ilişkiler içindir. Tevrat’ın bu konudaki lâneti şu şekildedir: “Kaynanasıyla yatana lânet olsun! Bütün halk, Amin! diyecek.”⁴⁴⁷

Tevrat’ta belirtilen diğer idam cezaları gibi yakılarak öldürme cezası verebilmek için suçluların şahitlerce görülmesi ve uyarılması gerekmektedir. Tevrat idam cezası verilebilmesi için en az iki şahiti gerekli görmektedir. Şahit sayısı ile ilgili Tevrat cümlesi şu şekildedir: “Ölmesi gereken, iki ya da üç kişinin tanıklığıyla öldürülecek; bir kişinin tanıklığıyla öldürülmeyecek”⁴⁴⁸ Yakın akraba ilişkileri iğrendirici olsa da maalesef bazen bazı eski toplumlarda rastlanılan günahlardandı. Hele ki günümüzde çağdaşlık adı altında, bazı çarpık ilişkilerin gittikçe normal ve

⁴³⁹ **Karet:** Ruhun manevî kaynağından kesilip atılması.Gelecek dünyadaki payın kaybedilmesi, zamansız ya da çocuksuz ölüm. Bk. Farsi, *a.g.e.* III, 869.

⁴⁴⁰ Farsi, *a.g.e.* III, 434.

⁴⁴¹ **Yişmael Ben Elişa:** (M.S. 100-130) Bet-Hamiktaş’ın yıkılışını izleyen yıllarda (M.S.70’ler) Rabbinik Yahudiliğin kurumsallaşmasında katkısı bulunan III. Nesil bir Tanna ve Kohendir. Bk. Besalel *a.g.e.* III, 790-791.

⁴⁴² *Talmud-Sanhedrin*, 76 b (www. halakha.com . 24.12.2013).

⁴⁴³ *Talmud-Sanhedrin*, 75a (www. halakha.com .24.12.2013).

⁴⁴⁴ Wigoder, *a.g.e.* s. 241.

⁴⁴⁵ Wigoder, *a.g.e.* s. 241.

⁴⁴⁶ Wigoder, *a.g.e.* s. 241.

⁴⁴⁷ Tesniye, 27/23.

⁴⁴⁸ Tesniye, 17/6.

hoşgörüyü karşılanmaya başlanması, dünyamız için bir yenilik değil, geriye ilkel çağlara dönüşün ta kendisidir.

G- BOYUN VURARAK ÖLDÜRME YÖNTEMİ

Boyun vurarak (ereg) idam şekli Tevrat'ın takdir etmiş olduğu infaz yöntemlerinden biridir. Ereg yöntemi (boyun vurma), en hafif idam yöntemi olarak kabul edilen henekten (boğma) bir derece daha ağırdır. Boyun vurma olayının nasıl gerçekleştirileceği konusunda birlik sağlanamamıştır. Bazı Amoraim'lerin, Romalılar'ın yaptığı gibi, boyun vurmanın, kılıçla yapılacağı görüşünde olmasına rağmen bazı Talmudist'ler farklı olacağını iddia etmişlerdir. Suçlunun başı bir bloğa konur, başı balta ile kesilirdi. Suçlu hançerle veya kılıçla ikiye bölünerek öldürülmemiştir.⁴⁴⁹ Tevrat'a göre iki farklı suçun cezasının boyun vurarak idam şeklinde infaz edilmesi emredilmiştir. Bu suçlar, cinayet ve toplu olarak puta tapmış olan bir topluluğa dâhil olmaktır. Ereg yöntemi ile idam çok eski dönemlerde de kullanılan boyun vurmadır. Özellikle cinayet söz konusu olduğunda Yahudi Tanrısı suçluya acımayı men etmektedir. Tevrat'ta bu husus şu şekilde açıklanır: “Ona acımayacaksınız. İsrail’i suçsuz kanı dökme günahından arındırmalısınız ki, üzerinize iyilik gelsin.”⁴⁵⁰

H- BOYUN VURARAK İDAMI GEREKTİREN GÜNAHLAR

Boyun vurarak idam gerektiren günahlar iki çeşittir. Bunlardan birincisi haksız yere adam öldürmek, yani cinayet,⁴⁵¹ ikincisi ise putperest bir topluma dâhil olmaktır.⁴⁵² Bu günahları şu şekilde izah edebiliriz;

1- Cinayet

“Haksız yere insan öldürmek” olarak tarif edebileceğimiz cinayet, maalesef ilk insan ve ilk peygamber olan Hz. Âdem'in (a.s.) oğlu Kabil'in ilk kan döküşünden beri devam etmektedir. İnsanoğlu tarih boyunca çeşitli çıkar çatışmaları nedeniyle

⁴⁴⁹ Öksüz, *a.g.e.* s. 267.

⁴⁵⁰ Tesniye, 19/13.

⁴⁵¹ Çıkış, 21/20-21 , Tesniye, 19/11-13.

⁴⁵² Tesniye, 13/13-17.

kan dökmüştür. Özellikle sorunlarını ve sıkıntılarını normal yollarla çözemeyecek kadar âciz ve gâfil insanlar kan dökmeyi bir marifet sanmışlardır. İnsanı yaratan Allah haksız yere kan dökülmesini yasaklamış, yasakladığı halde kan dökenleri şiddetle cezalandıracağını bildirmiştir. İnsanlığın atası Âdem peygamberden bu günlere kadar insan nesli başıboş bırakılmamış, hayatını intizamla yaşayabilmesi için kurallar içeren kutsal kitaplar ve sahifelerle desteklenmiştir. Yahudi milletine gönderildiğine inanılan Tevrat cümleleri incelendiğinde Yahudi Tanrısının cinayeti yasakladığı ve bu yasağı işleyenlere bir takım yaptırımlar uygulanmasını emrettiği görülmektedir.

İlk cinayeti işleyen insan olan Kabil'e Yahudi Tanrısının cevabı öfke ile olmuştur. Tevrat, ilk işlenen cinayeti Kabil ve Habil'in doğumundan itibaren şu şekilde anlatır: “ Âdem karısı Havva ile yattı. Havva hamile kaldı ve Kayin'i doğurdu. Rabb'in yardımıyla bir oğul dünyaya getirdim, dedi. Daha sonra Kayin'in kardeşi Habil'i doğurdu. Habil çoban oldu, Kayin ise çiftçi. Günler geçti. Bir gün Kayin toprağın ürünlerinden Rabb'e sunu getirdi. Habil de sürüsünde ilk doğan hayvanlardan bazılarını, özellikle de yağlarını getirdi. Rab Habil'i ve sunusunu kabul etti. Kayin'le sunusunu ise reddetti. Kayin çok öfkeleni, suratını astı. Rab Kayin'e, niçin öfkelenin? diye sordu. Niçin surat astın? Doğru olanı yapsan, seni kabul etmez miyim? Ancak doğru olanı yapmazsan, günah kapıda pusuya yatmış, seni bekliyor. Ona egemen olmalısın. Kayin kardeşi Habil'e, haydi tarlaya gidelim, dedi. Tarlada birlikteyken kardeşine saldırıp onu öldürdü. Rab Kayin'e, Kardeşin Habil nerede? diye, sordu. Kayin, bilmiyorum, kardeşimin bekçisi miyim ben? diye karşılık verdi. Rab, Ne yaptın? dedi. Kardeşinin kanı topraktan bana sesleniyor. Artık döktüğün kardeş kanını içmek için ağzını açan toprağın laneti altındasın. İşlediğin toprak bundan böyle sana ürün vermeyecek. Yeryüzünde aylak aylak dolaşacaksın. Kayin, cezam kaldıramayacağım kadar ağır diye karşılık verdi. Bugün beni bu topraklardan kovdun. Artık huzurundan uzak kalacak, yeryüzünde aylak aylak dolaşacağım. Kim bulsa öldürecek beni. Bunun üzerine Rab, seni kim öldürürse, ondan yedi kez öç alınacak, dedi. Kimse bulup öldürmesin diye, Kayin'in üzerine bir nişan koydu.”⁴⁵³

⁴⁵³ Tekvin, 4/1-15.

Âdem peygamberin oğullarının başına gelen ilk öldürme ve öldürülme olayı Mâide sûresinin 27-31. ayetlerinde anlatılmaktadır. Kabil ve Habil olayını anlatan Kur'an-ı Kerim, bir cana haksız yere kıymayı bütün insanlığın canına kıymayla denk tutmaktadır. Âyetler şu şekildedir: “Onlara Âdem’in iki oğluyla ilgili haberi hakkıyla oku. Hani her ikisi birer kurban sunmuşlardı, birinden kabul edilmiş, diğerinden kabul edilmemişti. (Kurbanı kabul edilmeyen, ötekine): Seni öldüreceğim, demişti. Diğeri ise şöyle demişti: Allah, yalnız kendisinden korkanlardan kabul eder. Allah’a yemin ederim ki, sen beni öldürmek için bana el uzatsan da, ben seni öldürmek için sana el uzatacak değilim, ben âlemlerin Rabb’i olan Allah’tan korkarım. Ben isterim ki sen, benim günahımı da, kendi günahını da yüklenip ateş halkından olasın! Zalimlerin cezası budur. Bunun üzerine kurbanı kabul edilmeyenin nefsi kendisini, kardeşini öldürmeye teşvik etti ve onu öldürdü. Böylece zarara uğrayanlardan oldu. Derken Allah bir karga gönderdi, ona kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini göstermek için toprağı eşeliyordu. Yazıklar olsun bana, şu karga kadar olup da kardeşimin cesedini gömmekten âciz miyim ben? dedi ve pişman olanlardan oldu. Bunun içindir ki, İsrâiloğulları’na: “Kim, bir cana kıymayan veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayan bir nefsi öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir nefsin yaşamasına sebep olursa, bütün insanları yaşatmış gibi olur, hükmünü yazdık (farz kıldık).” Şüphesiz ki onlara peygamberlerimiz açık delillerle geldiler. Yine de bundan sonra onların birçoğu yeryüzünde aşırı gitmektedirler.”⁴⁵⁴

Tevrat’ta Yahudi milletine “Öldürmeyeceksin”⁴⁵⁵ diye hitap eden Yahudi Tanrısı yarattığı insanın yaşama hakkını koruma altına almaktadır. On Emirden altıncısı olan “katletmeyeceksin” emri ile insanın hayatının kutsallığına değinilmektedir. Bir insanın bir başka suçsuz insanın yaşamına son vermesini yasaklayan bu emir ile bireyle toplum ilişkileri düzenlenmektedir.⁴⁵⁶ Cinayet yasağı, 613 emrin nehiyer bölümünde 289. madde olarak yer almaktadır.⁴⁵⁷

“Öldürmeyeceksin” emrini çiğneyene ceza verilmesi gerektiğini belirten Yahudi Tanrısı Tevrat’ta şöyle der: “Bir adam erkek ya da kadın kölesini değnekle

⁴⁵⁴ Mâide , 5/27-32.

⁴⁵⁵ Çıkış, 20/13.

⁴⁵⁶ Alalu, a.g.e. s.162.

⁴⁵⁷ Wıgoder, a.g.e. s. 240.

döverken öldürürse, kesinlikle cezalandırılacaktır. Ama köle hemen ölmez, bir iki gün sonra ölürse, köle sahibi ceza görmeyecektir. Çünkü köle onun malı sayılır.”⁴⁵⁸ Günümüzde kölelik ortamı yok olmuştur. Köleliğin çoğu dünya ülkelerinde yaygın olduğu devirlerde maalesef elinde yetki bulunan efendiler işlerini karın tokluğuna gördürdükleri insanları acımasızca dövüyor hatta öldürmekten bile haz duyuyorlardı. İnsanı yaratan Rabbin, Tevrat'ta dövülen kölenin öldürülmesi durumunda acımasız efendinin öldürülerek cezalandırılmasını istemesi, kölelere karşı merhametsizliğin önüne geçilebilmesini sağlayıcı niteliktedir. Yahudi kültüründe yalnız sahibinin parası ile alınmış Yahudi olmayan kişiler köle sayılırdı ve sahibinin malı gözüyle bakılırdı. Yahudi olan kişiler ise sahibinin malı değil, parası ile çalıştırılan işçi statüsünde idi. Yahudi kültüründe İbrani bir köle ile Kenanlı bir kölenin statüleri farklı idi.⁴⁵⁹ Efendinin kölesini disiplin maksatlı dövmesine müsaade edildiği dönemlerde değnekle vurması normal kabul edilirdi. Değnekle dövülen köle hemen ölürse öldüren sahibinin “Ereg yöntemi” ile idam edilmesi Yahudi Tanrısı tarafından istenmiştir. Yahudi olan efendi değnek dışında bıçak, kılıç, taş v.s. bir şeylerle kölesini yaralar köle de hemen veya birkaç gün sonra ölürse yine sahibinin boynu vurularak “ereg yöntemi” ile idam edilmesi emredilirdi. Çünkü burada efendinin kölesine değnek dışında öldürücü nesnelere vurması, terbiye amacını aşarak kasten öldürmeye niyetlendiğini gösterir.⁴⁶⁰

Yahudi Tanrısı Yahudilerin kötü kalpli ve acımasızca davranışlar sergilememesini istemektedir. Öfkelenen bir efendinin çaresiz bir köleyi döverek hattâ öldürerek sinirini almasını istemeyen Yahudi Tanrısı döven ve öldüren efendiyi sert bir şekilde cezalandırarak köleleri öldüresiye dövme âdetini önlemeyi amaçlamıştır. Değnekle dövülen köle birkaç gün sonra ölürse sahibinin cezalandırılmayacağını bildiren Tevrat'a göre birkaç gün sonra ölen köle zaten sahibinin malıdır, sahibi disiplin maksatlı dövdükten birkaç gün sonra öldüğü için de sahibi ceza almaz.⁴⁶¹ Yahudi efendi sadece işini gören malını kaybetmiştir.

⁴⁵⁸ Çıkış, 21/20-21.

⁴⁵⁹ Farsi, *a.g.e.* II, 253- Besalel, *a.g.e.* II, 343.

⁴⁶⁰ Farsi, *a.g.e.* II, 253.

⁴⁶¹ Çıkış, 21/21.

Öldürmeyi yasaklayan bir diğer Tevrat cümlesi şu şekildedir: “Komşusuna kin besleyen biri pusuya yatar, saldırıp onu öldürür, sonra da bu kentlerden birine (sığınma kentleri -bu konuda ileride açıklama gelecektir-) kaçarsa, kentinin ileri gelenleri peşinden adam gönderip onu kaçtığı kentten geri getirecekler. Öldürülmesi için, ölenin öcünü almak isteyen kişiye teslim edecekler. Ona acımayacaksınız. İsrail’i suçsuz kanı dökme günahından arındırmalısınız ki, üzerinize iyilik gelsin.”⁴⁶² Kasıtlı olarak adam öldüren birisi bir zamanlar Yahudi mahkemesi olan Bet-Din tarafından suçlu bulunursa katil, sığınma kenti olarak adlandırılan -kimsenin dokunmasının yasak olduğu- yerden getirilerek maktulün yakınlarına teslim edilir, kâtilden intikâmın alınması temin edilirdi.

Tevrat’ta belirtildiğine göre sığınma kenti adı verilen şehirler Hz. Musa’ya (a.s.) Yahudi Tanrısının Sina’da emretmesi ile gelenek haline getirilmiştir. Sığınma kentlerinin kurulması ve işlevi ile ilgili Tevrat cümleleri şu şekildedir: “Rab Musa’yla konuşmasını şöyle sürdürdü: İsraililer’e de ki, Şeria Irmağı’ndan geçip Kenan ülkesine girince, sığınak kentler olarak bazı kentler seçin. Öyle ki, istemeyerek birini öldüren kişi oraya kaçabilsin; oç alacak kişiden kaçıp sığınacak bir yeriniz olsun. Böylece adam öldüren kişi topluluğun önünde yargılanmadan öldürülmesin. Vereceğiniz bu altı kent sizin için sığınak kentler olacak. Sığınak kentlerin üçünü Şeria Irmağı’nın doğusundan, üçünü de Kenan ülkesinden seçeceksiniz. Bu altı kent İsraililer ve aralarında yaşayan yabancılarla yerli olmayan konuklar için sığınak kentler olacak. Öyle ki, istemeyerek birini öldüren kişi oraya kaçabilsin.”⁴⁶³ Burada belirtilen Tevrat cümlesine göre hiç kimse yargılanmadan cezalandırılmamaktadır. Adam öldüren her kişinin sığınma kentlerin de gizlenme hakkı vardı. Yargılama sonucunda adam öldüren kişinin maktule karşı önceden sabit bir kını ortaya çıkarsa ve öldüren darbe direkt isteyerek olmuşsa mahkûmun boynu vurularak idam edilmesine karar verilirdi. Suçu kaza ile değil de kasten işlediği anlaşılan kâtıl, maktûlün yakını tarafından infazı gerçekleştirilmek üzere sığınma kentinden getirilip boynu vurularak idam edilirdi.⁴⁶⁴

⁴⁶² Tesniye, 19/11-13.

⁴⁶³ Sayılar, 35/ 9-15.

⁴⁶⁴ Farsi, *a.g.e.* V. 409-411.

Yahudi halkının cinayet işleyen birinin sonunu görerek onlara, haksız yere cana kıymaması gerektiği öğretilmek istenen bu emirler, Yahudi Tanrısı tarafından Yahudi milletini nasıl terbiye etmek istediğinin kanıtlarıdır. Hiç bir suç cezasız kalmayacaktır. Kâtile acımak doğru değildir. İnfaz edilmeyen kâtil hayatta kaldığı sürece tehlike arz etmektedir. Suçsuz insanların kanını döken katillere merhamet etmek toplumun geri kalan masum insanlarına acımasızlık etmektir. Cezası verilmeyen kâtil yine bir başkasını öldürecektir. Aynı zamanda kâtile hiçbir şey yapılmadığını gören bozuk ruhlu şahıslar kızdıkları kimseleri rahatlıkla öldürebileceklerdir.

2- Putperest Bir Topluma Dâhil Olmak

Yahudiler tek Tanrılı inanca sahiptirler. Tevrat putperestliği ve putperestliğe teşvik etmeyi ciddî bir şekilde yasaklamıştır. Bu yasağa rağmen putperestlik yapan kişilerin veya putperestliğe teşvik eden kişilerin taşlanılarak öldürülmesini hükme bağlamıştır.⁴⁶⁵ Buna karşılık toplu putperestlik-tüm şehir halkının topluca puta tapması, tek Tanrı inancının olmayışı- konusunda ceza, taşlamaya göre daha hafif görülen Ereg yöntemi ile idamdır. Fakat burada önemli olan, o bölgedeki tüm malların şehir meydanında toplanılarak yakılmasının⁴⁶⁶ istenmesidir. Toplu olarak puta tapılan şehrin imha edilerek bir daha böyle bir yerde yerleşimin yasaklanması önemli bir ayrıntıdır. Tevrat'ın emri şu şekildedir:

“Tanrınız Rabb’in yaşamanız için size vereceği kentlerin birinde, içinizden kötü kişiler çıktığını ve haydi, bilmediğiniz başka ilâhlara tapalım diyerek kentlerinde yaşayan halkı saptırdıklarını duyarsanız, araştırarak, inceleyecek, iyice soruşturacaksınız. Duyduklarınız gerçekse ve bu iğrenç olayın aranızda yapıldığı kanıtlanırsa, o kentte yaşayanları kesinlikle kılıçtan geçireceksiniz. Kenti yok edip orada yaşayan bütün halkı ve hayvanları kılıçtan geçireceksiniz. Yağmalanan malların tümünü toplayıp meydanın ortasına yığın. Kenti ve malları Tanrınız Rabb’e tümüyle yakmalık sunu olarak yakın. Kent sonsuza dek yıkıntı halinde bırakılacak. Yeniden onarılmayacak. Yok edilecek mallardan hiçbir şey almayın. Böylece

⁴⁶⁵ Tesniye,13/7-12 - Tesniye, 17/5.

⁴⁶⁶ Resim- 2.

Rabb'in kızgın öfkesi yatışacak ve Rab atalarınıza içtiği ant uyarınca size acıyacak, sevecenlik gösterecek, sizi çoğaltacaktır.”⁴⁶⁷ İbranice “İr Anidahat”(Tanrı yolundan saptırılmış şehir) adı verilen, çoğunluğu putperestliğe kaymış olan şehrin tümüyle imhâ edilmesi emredilmiştir.⁴⁶⁸

Tanrı'ya isyan etmiş bulunan bu şehir bir daha imâr edilmemek üzere tamamen ortadan kaldırılmalıdır. Putperestliğe kayan şehrin insanları kılıçtan geçirilecek, mallarının hiç biri kalmayacak, malların ve o toprakların eski sahiplerinin ismi dahi unutulacak şekilde bir yok etme politikası izlenecek, putperestliğe kayan şehrin tüm malları yakılacaktır.⁴⁶⁹ Hattâ şehir halkından putperestliğe kaymamış kişiler varsa onların malları da yakılırdı. Çünkü o kişileri o şehirde tutan malları idi. Şehir ve mallar ortadan kalkınca putperestliğe kaymamış kişiler kendi hayatlarına uygun şehirlere göç edeceklerdir. Aynı şehirde olup putperestliğe kaymayan kişiler kılıçtan geçirilmezdi, yalnızca malları imha olunurdu. Putperestliğe kayan kişilerin şehir dışındaki malları da yok edilirdi.⁴⁷⁰ Tanrı yolundan saptırılmış şehir (İr Anidahat) yakıldıktan sonra yeniden inşa edilemez, bağ bahçe olarak kalırdı.⁴⁷¹ 613 emrin yasaklar bölümündeki 23. nehiy yakılan şehrin yeniden inşa edilmesini yasaklamaktadır.⁴⁷² Talmud'da, “bir İr Anidahat vak'ası olmamıştır ve asla olmayacaktır”⁴⁷³ dense de, Musa (a.s.) zamanında “Altın Buzağı” olayı sonrası uygulanan halkın çoğunluğunun kılıçtan geçirilmesi⁴⁷⁴ hâdisesi ilginçtir.

Tevrat'ta anlatıldığı üzere Altın Buzağı olayı sonrası Levililer Tanrı'nın emri üzerine en yakın akrabalarını dahi ayırt etmeden bu suçu işleyenleri öldürmüşlerdir. Tevrat kılıçtan⁴⁷⁵ geçirme olayını şöyle izah eder: “Musa ordugâhın girişinde durdu, Rab'den yana olanlar yanıma gelsin! dedi. Bütün Levililer çevresine toplandı. Musa şöyle dedi: İsrail'in Tanrısı Rab diyor ki, herkes kılıcını kuşansın. Ordugâhta kapı

⁴⁶⁷ Tesniye, 13/13-17.

⁴⁶⁸ Farsi, *a.g.e.* V, 297.

⁴⁶⁹ Bk. Resim- 2.

⁴⁷⁰ *Talmud-Sanhedrin*, 111b-112a (www. halakha.com 24.12.2013).

⁴⁷¹ *Talmud-Sanhedrin*, 111b (www. halakha.com 24.12.2013).

⁴⁷² Wigoder, *a.g.e.* s. 235.

⁴⁷³ *Talmud-Sanhedrin*, 71a (www. halakha.com 24.12.2013).

⁴⁷⁴ Bk. Resim- 4.

⁴⁷⁵ Bk. Resim- 3.

kapı dolaşarak kardeşini, komşusunu, yakınını öldürsün. Levililer Musa'nın buyruğunu yerine getirdiler. O gün halktan üç bine yakın adam öldürüldü. Musa, Bugün kendinizi Rabb'e adanmış oldunuz, dedi. Herkes öz oğluna, öz kardeşine düşman kesildiği için bugün Rab sizi kutsadı."⁴⁷⁶

I- BOĞMA YÖNTEMİ İLE İLGİLİ KURALLAR

Tevrat'ın şekil belirtmeden idam emrettiği suçların cezası henek yöntemi ile gerçekleştirilirdi. Boğma yöntemi ile infaz Yahudi geleneğinde en hafif görülen idam yöntemidir.⁴⁷⁷ Henek usulü idam yapılırken suçun işlendiğini gören iki şahit, yumuşak bir kumaşın içine yerleştirilen bir kordonla iki taraftan çekerek mahkûmu boğarak öldürürdü.⁴⁷⁸ Tevrat henek yöntemi ile idamı gerektiren günahları şu şekilde belirler;

- 1-Başkası ile evli olan kadınla zina,⁴⁷⁹
- 2- Anne veya babayı yaralamak,⁴⁸⁰
- 3- Adam kaçırmak,⁴⁸¹
- 4-Sahte peygamberlik iddiaları,⁴⁸²
- 5- Putperestlerin ilâhları için peygamberlik yaptığı iddia edilenler,⁴⁸³
- 6- Yahudi yüksek mahkemesine başkaldırmak.⁴⁸⁴

I- BOĞARAK ÖLDÜRME CEZASI VERİLEBİLECEK BAZI GÜNAHLAR

1- Başkası İle Evli Olan Kadınla Zina

Evlilik kutsal bir müessesedir. Evliliği korumak kadın ve erkek için eşit derecede bir görev olsa da maalesef pek çok toplumda evliliği korumak konusunda

⁴⁷⁶ Çıkış, 32/26-29.

⁴⁷⁷ *Talmud-Sanhedrin*, 49a (www. halakha.com .24.12.2013).

⁴⁷⁸ Farsi, *a.g.e.* III, 848.

⁴⁷⁹ Tesniye, 22/22.

⁴⁸⁰ Çıkış, 21/15.

⁴⁸¹ Çıkış, 21/6.

⁴⁸² Tesniye, 18/18-22.

⁴⁸³ Tesniye, 13/1-8.

⁴⁸⁴ Tesniye, 17/8-13.

kadınlar daha gayretli olmak zorunda bırakılmıştır. Eşine sadık ve saygılı kalmak hususunda kadının yükümlülüğü daha fazla gibi gösterilse de Tevrat'a göre evli kadınla zina durumunda erkek ve kadın aynı cezayı hak etmektedir. Tevrat'ın evli olduğu halde zina işleyen taraflara öngördüğü idam türü ise boğma (henek) yöntemi ile infazdır.

Yahudi geleneğine göre, erkek açısından zina suçunun oluşması için kadının evli veya nişanlı olması gerekmektedir. Evli bir erkek nişanlı ya da evli olmayan bir kızla birlikte olsa, Yahudi geleneği bu durumu zina kapsamında incelemeyi ve idamla cezalandırma cihetine gitmez.⁴⁸⁵ Fakat evlilik bağı olmadan bir kızla cinsel ilişki, beraberinde o kızla mecburi evlilik ve ölünceye kadar o kızı boşayamama ve kızın babasına yüklü miktarda para ödemek gibi yaptırımları getiren bir suçtur. Bu hususta ki Tevrat cümlesi şöyledir: “Eğer bir adam nişanlı olmayan erden bir kızla karşılaşır, tutup onunla yatarsa ve bu ortaya çıkarsa, kızla yatan adam kızın babasına elli gümüş verecek. Kıza tecavüz ettiği için onu karı olarak alacak ve yaşamı boyunca onu boşayamayacaktır.”⁴⁸⁶ Şayet kızın babası kızını o adama vermeyi reddederse adam başlık parası verir. Tevrat'ın hükmü şu şekildedir: “Eğer biri nişanlı olmayan bir kızla aldatıp onunla yatarsa, başlık parasını ödemeli ve onunla evlenmelidir. Babası kızını ona vermeyi reddederse, adam normal başlık parası neyse onu ödemelidir.”⁴⁸⁷

Bir erkek, başkasıyla evli bir kadınla ilişkiye girerse başka bir erkeğin mülkünü ihlâl etmiş olur ve bundan dolayı cezayı hak eder.⁴⁸⁸ Evli Yahudi bir kadının, kocası dışında birisiyle ilişkiye girmesi Yahudi geleneğinde üç büyük günahtan birisidir.⁴⁸⁹ Bir kadının zina işlediği ispat edilirse kocası onu boşamak mecburiyetindedir.⁴⁹⁰ Zina sadece kocaya karşı işlenmiş bir suç değildir, Tanrının yasaklarının da ihlâl edilmesidir. Bu yüzden Yahudi Tanrısı zînâkârların boğularak idamını istemektedir. Tevrat, bu konuda şöyle der;

⁴⁸⁵ *Talmud-Sanhedrin*, 66b (www. halakha.com 24.12.2013).

⁴⁸⁶ Tesniye, 22/28-29.

⁴⁸⁷ Çıkış, 22/16-17.

⁴⁸⁸ Öksüz, a.g.e. s.140.

⁴⁸⁹ Yahudi geleneğinde üç büyük günah şunlardır; 1-Avoda Zara (putperestlik) 2-Giluy Arayot (zina) 3-Şefihut Damim (kan dökme). Bk. Besalel, “Kıduş-A-Şem” a.g.e. II, 327.

⁴⁹⁰ Besalel, a.g.e. II, 447.

“Eğer bir adam başka birinin karısıyla yatarken yakalanırsa, hem kadınla yatan adam, hem kadın, ikisi de öldürülecek. İsrail’den kötülüğü atacaksınız.”⁴⁹¹ Tevrat cümlesinde geçen zina olayı İbranice “niuf” kelimesi ile karşılaşılır. Niuf, evli bir kadının eşinin haricinde başka bir erkekle, bilinçli olarak ilişkide bulunması anlamına gelmektedir.⁴⁹² Tevrat’ta idam cezası öngörüldüğü halde idam yöntemi belirtilmemişse bu ceza boğma (henek) yöntemi ile infaz edilecek demektir.⁴⁹³ Henek yöntemi ile idamı gerektiren zina suçuna örnek olarak vereceğimiz bir diğer Tevrat cümlesi de şu şekildedir: “Biri başka birinin karısıyla, yani komşusunun karısıyla zina ederse, hem kendisi, hem de zina ettiği kadın kesinlikle öldürülecektir.”⁴⁹⁴

Kadın bu ilişkiye zorlanmış, tecavüze uğramışsa cezalandırılmaz. Şayet evli kadın 12 yaşından küçükse ceza almaz. O kadınla birlikte olan yetişkin erkek boğularak idam edilir. Aynı şekilde evli kadın yetişkin, erkek 13 yaşından küçükse kadın ceza alır, fakat erkek yaşı küçük olduğu için ceza almaz.⁴⁹⁵ Tevrat’ta zina suçunun hem kadının kocasına hem de Tanrıya karşı işlendiğine dair örnek, Hz. Yusuf’un (a.s.) kendisini isteyen kadına karşı verdiği cevapla gösterilir. Tevrat bu durumu şöyle bildirir:

“İsmaililer Yusuf’u Mısır’a götürmüştü. Firavunun görevlisi, muhafız birliği komutanı Mısırlı Potifar onu İsmaililer’den satın almıştı. Rab Yusuf’la birlikteydi ve onu başarılı kılıyordu. Yusuf Mısırlı efendisinin evinde kalıyordu. Efendisi, Rabb’in Yusuf’la birlikte olduğunu, yaptığı her işte onu başarılı kıldığını gördü. Yusuf’tan hoşnut kalarak onu özel hizmetine aldı. Evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu ona verdi. Yusuf’u evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumlusu atadığı andan itibaren Rab Yusuf sayesinde Potifar’ın evini kutsadı. Evini, tarlasını, kendisine ait her şeyi bereketli kıldı. Potifar sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu Yusuf’a verdi. Yediği yemek dışında hiçbir şeyle ilgilenmedi. Yusuf güzel yapılı, yakışıklıydı. Bir süre sonra efendisinin karısı ona göz koyarak; Benimle yat, dedi. Ama Yusuf reddetti. Ben burada olduğum için efendim evdeki hiçbir şeyle ilgilenme gereğini duymuyor, dedi. Sahip olduğu her şeyin yönetimini bana verdi. Bu evde ben

⁴⁹¹ Tesniye, 22/22.

⁴⁹² Besalel, *a.g.e.* II, 447.

⁴⁹³ *Talmud-Sanhedrin*, 52b (www.halakha.com. 24.12.2013).

⁴⁹⁴ Levililer, 20/10.

⁴⁹⁵ *Talmud-Sanhedrin*, 66b (www.halakha.com . 24.12.2013).

de onun kadar yetkiliyim. Senin dışında hiçbir şeyi benden esirgemedi. Sen onun karısısın. Nasıl böyle bir kötülük yapar, Tanrı'ya karşı günah işlerim?"⁴⁹⁶

Yahudilerce, "zina etmek", Yahudiliğin temel ahlâkî ve ritüel esaslarının kalbini teşkil ettiğine inandıkları on emrin yedinci maddesinde; "komşunun karısına yan gözle bakmak" fikri onuncu maddesinde yasaklanmıştır.⁴⁹⁷ 613 emrin nehiyler bölümünü incelediğimizde ise zina etmenin 347. madde ile nehyedildiğini görmekteyiz.⁴⁹⁸ Yahudi geleneğinde evli kadınla zina suçtur, cezası ise boğularak idam edilmektir.

2- Anne Veya Babayı Yaralamak

Anne ve babalarımız haklarını ödeyemeyeceğimiz varlıklardır. Dünyaya gelmemize sebep olan, bizi büyütürken türlü eziyetlere katlanan ana babalarımız en çok saygı ve sevgiye lâyık insanlardır. Anne babasını küçük yaşta kaybeden veya hiç göremeyen kişilerin bir daha asla sahip olamayacakları anne babalarının sevgisini, hasretini ömür boyu içlerinde yaşattıklarını, anne babası halen sağ olanların da maalesef ana baba kıymetini tam bilemediklerini görmekteyiz. Anne baba kıymetini bilememenin yanı sıra maalesef ana babasına hakaret eden hattâ el kaldıran, eziyet eden nasipsizlerin varlığı da bilinmektedir. Yahudi Tanrısı anne babaya hürmeti emretmektedir.⁴⁹⁹ Bu emirle toplumun çekirdeğini oluşturan ailenin mutluluğunun toplumun mutluluğu için şart olduğu vurgulanır. Anne ve babasına, büyüklerine sevgi ve saygı ile yaklaşan bireyin, toplumun diğer fertleri ile de güzel ilişkiler içinde olacağı umulur.⁵⁰⁰ Fakat eskiden de şimdi de anne ve babasına karşı olumsuz davranışlar sergileyen insanların sayısı hiçte az değildir. Gün geçmiyor ki anne babasına zulmeden, eziyet eden evlat haberleri duyulmasın. İnsanı yaratan Rabbimiz anne babaya saygılı olmayı emretmiş, üzmeyi de yasaklamıştır. Yahudi kutsal kitabı anne ve babaya eziyet etmeyi, vurmaya yasaklar. Tevrat şöyle der:

⁴⁹⁶ Tekvin, 39/1-9.

⁴⁹⁷ Besalel, *a.g.e.* II, 452-453.

⁴⁹⁸ Wıgoder, *a.g.e.* s. 241.

⁴⁹⁹ Çıkış, 20/12.

⁵⁰⁰ Alalu, *a.g.e.* s. 162.

“Kim annesini ya da babasını döverse, kesinlikle öldürülecektir.”⁵⁰¹ Anne babayı yaralayacak kasıtlı bir vuruşun cezası “Henek yöntemi” ile idamdır. Normal şartlarda başka birisine yaralayıcı vuruşun cezası tazminat olmasına karşın anne babasını yaralayan evladın cezası boğularak öldürülmektir. Bu ceza hiçte ağır görülmemelidir. Kendisine emeği geçen ebeveynini bile yaralamaktan korkmayan şahıs başkalarına kim bilir neler yapacak karakterdedir. Bu yüzden ebeveynine karşı saygısızlık yaparak, vücuduna zarar verecek ya da organlarda tahribata yol açacak şekilde çürüğe, kanamaya sebebiyet verecek şekilde vuran evladın cezası boğularak idamdır.⁵⁰²

3- Adam Kaçırarak

Adam kaçırarak, zorla alıkoymak, tehditlerle kaçırdığı kişinin iş gücünden faydalanmak, insanlıktan nasibini almamış karakteri bozuk kişilerin işidir. Hele ki kaçırılan küçük ve korumasız bir yavrucağ ise durum daha da vahimdir. Kaçırılan çocuğun korkusu, ebeveyninin perişanlığı, toplumun huzursuzluğu yanında insanların birbirine güvensizliğini de getirecektir. Organ mafyaları tarafından kaçırılan çocuk veya yetişkinlerin varlığı günümüz insanını tedirgin etmiş, birbirine güvensizliği öğretmiştir. Yahudi toplumunun huzur içinde yaşamasını isteyen Yahudi Tanrısı adam kaçırarak, alıkoymayı, köle diye satmayı yasaklamış, yasağa rağmen adam kaçırarak kişilerin öldürülerek cezalandırılmasını emretmiştir. Tevrat bu konuda şöyle der:

“Kim adam kaçırırsa, onu ister satmış olsun, ister elinde tutsun, kesinlikle öldürülecektir.”⁵⁰³ Öldürme olayı “Henek yöntemi” ile gerçekleştirilecektir. Bir insanın isteği dışında bir yerde zorla tutulması insan fitratı ile de bağdaşmamaktadır. Hz. Yakup’un (a.s.) oğulları, kıskandıkları kardeşleri Hz. Yusuf’u köle olarak satmışlar fakat yıllar sonra köle diye sattıkları kardeşleri Hz. Yusuf’la ilginç bir şekilde karşılaşarak yaptıklarına pişman olmuşlardır. Tevrat’ta Yaratılış kitabının 30-47. bölümlerinde çok geniş bir şekilde anlatılan Hz. Yusuf’un (a.s.) köle olarak satılması hadisesi Yusuf suresinde anlatılmaktadır. Kardeşlerini köle olarak satan Hz.

⁵⁰¹ Çıkış, 21/15.

⁵⁰² *Talmud-Sanhedrin*, 84b (www.halakha.com. 24.12.2013).

⁵⁰³ Çıkış, 21/6.

Yakup peygamberin oğulları öldürülmemiştir, çünkü o dönemde Hz. Musa peygamber ve kendisine emredilen hükümler henüz yoktu.

4- Sahte Peygamberlik ve Putperestlerin Sözde İlâhları Adına Peygamberlik Yaptıkları İddia Edilenler

Rabbimiz insanı yaratmış fakat başıboş bırakmamıştır. Emir ve nehiyelerini insanlara bildirecek, nasıl uygulanacağını canlı olarak gösterecek peygamberler göndermiştir. Tarih boyunca gerçek peygamberlerin yanı sıra sahte peygamberler de ortaya çıkmış, insanları kandırma yoluna gitmiştir. Yahudilerin Tanrısı sahte peygamberlere karşı Yahudi milletini uyarmış, onları tedbirli olmaya davet etmiş, yalancı peygamberin tespit edilmesi durumunda boğularak öldürülmesini emretmiştir.

Tevrat'ta sahte peygamberin özellikleri bildirilerek, halkın uyanık olması istenmiştir. Yahudilerin Tanrısı şu cümlelerle Yahudi halkına seslenmektedir: “Onlara kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım. Sözlerimi onun ağzından işiteceksiniz. Kendisine buyurdularımın tümünü onlara bildirecek. Adıma konuşan peygamberin iletmiş sözleri dinlemeyeni ben cezalandıracağım. Ancak, kendisine buyurmadığım bir sözü benim adıma söylemeye kalkışan ya da başka ilâhlar adına konuşan peygamber öldürülecektir. Bir sözün Rab'den olup olmadığını nasıl bilebiliriz? diye, düşünebilirsiniz. Eğer bir peygamber Rabb'in adına konuşur, ama konuştuğu söz yerine gelmez ya da gerçekleşmezse, o söz Rabb'den değildir. Peygamber saygısızca konuşmuştur. Ondan korkmayın.”⁵⁰⁴

Talmud yazarları olan Rabbiler, “Tanrının kendisine söylemediği sözü başkasına duyurma yasağı” hususunda o kadar titiz davranmışlardır ki şöyle bir hükme varmışlardır: “Tanrının bir peygambere söylediği sözü işiten bir başka kişi, velev ki kendisi de başka bir peygamber olsun -söylediği doğru olsa bile- başkasına aktarırsa idamı gerektiren bir günah işlediği için idam edilir.”⁵⁰⁵ Tanrının kendisine bildirmediğini aktardığı ve bir başka peygamberin görev sınırı içine girdiği için Rabbiler idam kararı verebilmişlerdir. Tesniye 18/20'de bu durum şu şekilde

⁵⁰⁴ Tesniye, 18/18-22.

⁵⁰⁵ *Talmud- Sanhedrin*, 89a (www. halakha.com. 24.12.2013).

anlatılır: “Ama kendisine emretmediğim bir şeyde Benim Adıma söz söyleme küstahlığında bulunan veya başkalarının ilâhları adına konuşan bir peygamber olursa, o peygamber ölecektir”.

Burada Tevrat sadece bir peygamberin kafasından uydurarak Tanrı'nın sözüymüş gibi konuştuğu sözleri kastetmiş olsaydı, “emretmediğim” kelimesi yeterli olurdu. Fakat bu cümlede kullanılan “kendisine emretmediğim” sözleri, anlattığı doğrudan olsa kendisine emredilmeyen kelimeleri bildirdiği için suçlu olarak görülmüştür.⁵⁰⁶ Normalde idam davalarına 23 kişilik küçük Sanhedrin bakarken bir yalancı peygamber, 71 kişilik Büyük Sanhedrin tarafından yargılanabilirdi.⁵⁰⁷ Ayrıca başka ilâhlar adına konuşan kişi Tevrat'a uygun şeyler söylese dahi başka ilâhlar adına söz söylediği için idamı hak ederdi.⁵⁰⁸

Tevrat cümlelerinden ve Talmud'dan konumuzla ilgili şu sonuçları çıkartabiliriz: Tanrı'dan duymadığı, kendi uydurduğu sözleri sanki Tanrı'nın haberi gibi yayan kişiler, kendisine değil de bir başka peygambere bildirilen haberleri kendisine bildirilmiş zannettirerek yayan kişiler, bir put adına konuşan kişiler öldürülme kapsamına girmektedir. 613 emrin yasaklar bölümünde yer alan 27. nehiy sahte peygamberi dinlemeyi yasaklarken, 28. nehiy ise putlar adına konuşan kişinin dinlenmesini men etmektedir.⁵⁰⁹

Tevrat'ın Yeremya kitabındaki 27. ve 28. bölümlerde yalancı peygamberlik yapan Hananya ve gerçek peygamber olan Yeremya'nın hikâyesi anlatılır. Yahuda kralı Yehonya, I. Bet-Hamiktaş'ın yıkılışından 11 yıl önce Babil kralı Nebukednezar tarafından Babile sürgün edilmiş, sürgün sırasında bazı kutsal eşyalar da Babile götürülmüştür. Bet-Hamiktaş'ın yıkılmasına yakın dönemlere kadar gerçek bir peygamber olduğu halde sonradan sapıtarak yalan sözler söylemeye başlayan Hananya ben Azur isimli kişi Yahuda kralı Yehonya zamanında götürülen kutsal eşyaların geri getirileceğini söylemesine karşın, gerçek peygamber olan Yeremya, tam aksine Bet-Hamiktaş'ta kalan diğer eşyaların da Babil'e getirileceğini

⁵⁰⁶ Farsi, *a.g.e.* V, 403

⁵⁰⁷ *Talmud- Sanhedrin*, 16a (www. halakha.com. 24.12.2013).

⁵⁰⁸ *Talmud-Sanhedrin*, 89a (www. halakha.com. 24.12.2013).

⁵⁰⁹ Wigoder, *a.g.e.* s. 235.

söylemiştir. Halkı şaşkırtan iki farklı söylem sonucunda Yeremya'nın dediği çıkmış, Hananya ise o yıl içinde ölmüştür.

Tevrat'ta Yeremya kitabında uzun uzun anlatılan yalancı peygamber hadisesi şöyledir: “Size, Babil Kralı'na kulluk etmeyeceksiniz diyen peygamberlerin sözlerine kulak asmayın. Onlar size yalan peygamberlik ediyorlar. Onları ben göndermedim diyor Rab. Adımla yalan peygamberlik ediyorlar. Bu yüzden sizi de size peygamberlik eden peygamberleri de süreceğim, hepiniz yok olacaksınız. Sonra kâhinlerle (kohenlerle) halka şöyle dedim: Rab diyor ki, İşte Rabb'in Tapınağı'nın eşyaları yakında Babil'den geri getirilecek diyen peygamberlerinize kulak asmayın. Onlar size yalan peygamberlik ediyorlar. Onları dinlemeyin. Sağ kalmak için Babil Kralı'na kulluk edin. Bu kent neden viraneye çevrilsin? Eğer bunlar peygamberse ve Rabb'in sözü onlardaysa, Rabb'in Tapınağı'nda, Yahuda Kralı'nın sarayında ve Yerusolim'de kalan eşyalar Babil'e götürülmesin diye her şeye egemen Rabb'e yalvarsınlar. Çünkü Babil Kralı Nebukadnesar, Yahuda Kralı Yehoyakim oğlu Yehoyakin'i Yahuda ve Yerusolim soylularıyla birlikte, Yerusolim'den Babil'e sürdüğünde, alıp götürmediği sütunlar, havuz, ayaklıklar ve kentte kalan öbür eşyalar için her şeye egemen Rab şöyle diyor: Evet, Rabb'in Tapınağı'nda, Yahuda Kralı'nın sarayında ve Yerusolim'de kalan eşyalar için İsrail'in Tanrısı, her şeye egemen Rab şöyle diyor: Bunlar Babil'e taşınacak, aldıracağım güne dek de orada kalacaklar. O zaman onları alacak, yeniden buraya yerleştireceğim.”⁵¹⁰

Tevrat olayı anlatmaya şöyle devam etmektedir: “Aynı yıl Yahuda Kralı Sidkiya'nın krallığının başlangıcında, dördüncü yılının beşinci ayında, Givonlu Azzur oğlu Peygamber Hananya, Rabb'in Tapınağında kâhinlerle (kohenler) bütün halkın önünde bana şöyle dedi:

İsrail'in Tanrısı, her şeye egemen Rab diyor ki, Babil Kralı'nın boyunduruğunu kıracağım. Babil Kralı Nebukadnesar'ın buradan alıp Babil'e götürdüğü Rabb'in Tapınağı'na ait bütün eşyaları iki yıl içinde buraya geri getireceğim. Yahuda Kralı Yehoyakim oğlu Yehoyakin'le Babil'e sürgüne giden bütün Yahudalılar'ı buraya geri getireceğim diyor, Rab. Çünkü Babil Kralı'nın boyunduruğunu kıracağım. Bunun üzerine Peygamber Yeremya, kâhinlerin ve

⁵¹⁰ Yeremya, 27/14-22.

Rabb'in Tapınağı'ndaki halkın önünde Peygamber Hananya'yı yanıtladı. Yeremya şöyle dedi: Amin! Rab ayısını yapısın. Rab, tapınağına ait eşyalarla bütün sürgünleri Babil'den buraya geri getirerek ettiğin peygamberlik sözlerini gerçekleştirsin. Yalnız şimdi sana ve halka söyleyeceğim şu sözü dinle: Çok önce, benden de senden de önce yaşamış peygamberler birçok ülke ve büyük krallığın başına savaş, felâket, salgın hastalık gelecek diye peygamberlik ettiler. Ancak esenlik olacağını söyleyen peygamberin sözü yerine gelirse, onun gerçekten Rabb'in gönderdiği peygamber olduğu anlaşılır. Bunun üzerine Peygamber Hananya, Peygamber Yeremya'nın boynundan boyunduruğu çıkarıp kırdı. Sonra halkın önünde şöyle dedi: Rab diyor ki, Babil Kralı Nebukadnesar'ın bütün ulusların boynuna taktığı boyunduruğu iki yıl içinde işte böyle kıracağım. Böylece Peygamber Yeremya yoluna gitti. Peygamber Hananya, Peygamber Yeremya'nın boynundaki boyunduruğu kırdıktan sonra Rab, Yeremya'ya şöyle seslendi: Git, Hananya'ya de ki, Rab şöyle diyor: Sen tahtadan yapılmış boyunduruğu kırdın, ama yerine demir boyunduruk yapacaksın. Çünkü İsrail'in Tanrısı, her şeye egemen Rab diyor ki, Babil Kralı Nebukadnessar'a kulluk etmeleri için bütün bu ulusların boynuna demir boyunduruk geçirdim, ona kulluk edecekler. Yabanıl hayvanları da onun denetimine vereceğim. Yeremya Peygamber, Hananya'ya, dinle, ey Hananya! dedi. Seni Rab göndermedi. Ama sen bu ulusu yalana inandırdın. Bu nedenle Rab diyor ki, seni yeryüzünden silip atacağım. Bu yıl öleceksin. Çünkü halkı Rabb'e karşı kıskırttın. Peygamber Hananya o yılın yedinci ayında öldü.⁵¹¹

Yeremya bölümünde geçen bu hadise sahte peygamberin anlaşılabilirliğini göstermektedir. Yahudi milleti Tanrı tarafından sahte peygamberlere karşı uyarılmaktadır. Gerçekten de halkın içinden peygamberlik iddiası ile ortaya çıkan kişinin ilginç olaylar göstermesi insanlar için zorlu bir sınavdır. Sahtekâr kimse halkın aklını çelerek taraftar toplayabilir. Bu yüzden Yahudilerin Tanrısı peygamberlik iddiasında bulunan kişinin fazla taraftar toplayamadan idamını öngörmektedir. Sahte peygamber tesbit edildiğinde hiç çekinmeden öldürülmesi gerektiği, 613 emrin nehiyler bölümündeki 29. maddede belirtilmektedir.⁵¹²

⁵¹¹ Yeremya, 28/1-17.

⁵¹² Wıgoder, *a.g.e.* s. 235.

Yaratandan başkasına ibadet ve itaat, tek Tanrılı inançlara ters düşmektedir. Yehova'dan başkasına kulluk yapma fikri Yahudi inancına uygun değildir. Tarih boyunca Yahudi milletine pek çok peygamber gelmiş, Yahudileri Yehova'ya itaate çağırmıştır. Bazen Yahudiler komşu milletlerin yanlış inançlarından etkilenerek hatâlara düşebilmişlerdir.

Yahudilerin Tanrısı, inananlarını putperestliğe ve putperestlerin uydurma ilâhları adına peygamberlik yapmaya kalkanlara karşı uyarmıştır. Tevrat bu konuda şu uyarılarda bulunur: “Aranızdan bir peygamber ya da düş gören biri çıkarsa, bir belirtiyi ya da şaşılasi bir olayı önceden bildirirse, bilmediğiniz başka ilâhlara yönelip tapınalım derse, söz ettiği belirti, şaşılasi olay gerçekleşse bile, o peygamberi ya da düş göreni dinlememelisiniz. Tanrınız Rab kendisini bütün yüreğinizle, bütün canınızla sevip sevmediğinizi anlamak için sizi sınamaktadır. Tanrınız Rabb'in ardınca yürüyün, O'ndan korkun. Buyruklarına uyun, O'nun sözüne kulak verin. O'na kulluk edin, O'na bağlı kalın. O peygamber ya da düş gören öldürülecek. O, sizi Mısır'dan çıkaran, köle olduğunuz ülkeden kurtaran Tanrınız Rabb'e karşı gelmeye kışkırttı. Tanrınız Rabb'in yürümenizi buyurduğu yoldan sizi saptırmaya çalıştı. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldırmalısınız. Öz kardeşin, oğlun, kızın, sevdiğin karın ya da en yakın dostun seni gizlice ayartmaya çalışır, senin ve atalarının önceden bilmediğiniz, dünyanın bir ucundan öbür ucuna dek uzakta, yakında, çevrenizde yaşayan halkların ilâhları için, haydi gidelim, bu ilâhlara tapalım derse, ona uymayacak, onu dinlemeyeceksin. Ona acımayacak, sevecenlik göstermeyecek, onu korumayacaksın.”⁵¹³

Hayatın imtihanlardan ibaret olduğuna vurgu yapan Yahudilerin Tanrısı kullarının sadâkatini denemektedir. Mısırdan çıkışın -köleleştirilmiş Yahudi milleti için ne denli zor olsa da- kendisinin yardım ve mucizeleriyle gerçekleştiğini hatırlatan Tanrı Yehova, Mısırdan çıkış olayında olduğu gibi tüm evrende hüküm sahibi olduğunu, başka hiçbir gücün kendisine ortak olamayacağını bildirerek, Yahudi milletinin uyanık olup Tevrat hükümlerine aykırı beyanlarda bulunan kimselere fırsat vermemelerini, onları öldürerek cezalandırmalarını emretmektedir.

⁵¹³ Tesniye, 13/1-8.

Tevrat'ta açıkça yöntem bildirilmeyen idam türlerinin "Henek" -boğma- yöntemi ile idam olduğunu Talmud'dan öğrenmiştik.⁵¹⁴

Sahte Peygamber veya başka Tanrılar adına peygamberlik iddiasında bulunan kişilerin öldürülmesi Tanrının emridir. Günahkâr ortadan kaldırılarak halk kötülükten ve Tanrının gazabından kurtarılmak istenmektedir.

Yabancı Tanrı adına peygamberliğin yasak oluşunu, Yahudiler için çok önemli olan 613 emirde de görmekteyiz. 613 emrin 26. yasağı yabancı Tanrı adına kehaneti men etmektedir.⁵¹⁵ Sahte peygamberlik veya başka ilâhlar adına peygamberlik aynı zamanda on emrin birincisine -"...Tanrın Adonay benim. Benden başka Tanrın olmayacak."⁵¹⁶ - zıt düşmektedir.

5- Yahudi Yüksek Mahkemesine Başkaldırmak

Yahudiler, din adamlarına çok değer vermektedirler. Din bilginleri olan Rabbilerin görüşleri doğrultusunda hazırlanmış olan kitaplar da Yahudiler nezdinde Tevrat kadar olmasa da kuvvetli otoritedir. Yahudi yüksek yargıçlarından oluşan mahkemelerin kararlarına uymak zorunludur. Bu fikirlerine Tevrat'tan kaynak bulan Yahudi üst düzey din bilginleri ve yargıçlar asırlarca Yahudi milleti üzerinde otorite olabilmişlerdir.

Yahudilerce, yargıçların kararlarına uyulmasının emredildiği şekilde yorumlanan Tevrat cümleleri şöyledir: "Eğer kentlerinizde adam öldürme, dava, saldırı konusunda yargılamada sizi aşan sorunlarla karşılaşırsanız, Tanrınız Rabb'in seçeceği yere gidin. Sorunlarınızı Levili kâhinlere ve o dönemde görevli yargıca götürüp soruşturun. Yargı kararını onlar size bildirecekler. Rabb'in seçeceği yerden size bildirilen karara uymalı, size verilen öğüdü tutmaya dikkat etmelisiniz. Size öğretilen yasa ve verilen karar uyarınca davranın. Size bildirilenin dışına çıkmayın. Orada, Tanrınız Rabb'in önünde görev yapan kâhini ya da yargıçı kim dinlemeyip

⁵¹⁴ *Talmud-Sanhedrin*, 89b (www. halakha.com. 24.12.2013).

⁵¹⁵ Wigoder, *a.g.e.* s. 235.

⁵¹⁶ Alalu, *a.g.e.* s. 159.

saygısızlık ederse öldürülmeli. İsrail’den kötülüğü atmalısınız. Bütün halk bunu duyup korkacak, bir daha saygısızlık etmeye kalkışmayacaktır.”⁵¹⁷

Moşe Farsi, bu Tevrat cümlelerini şu şekilde yorumlamıştır: “Yahudi geleneğinde her şehirdeki mahkeme her gün öğle vaktine kadar oturur, davası veya sorusu olanlarla ilgilenirdi. Fakat bir Bet-Din kendisinin çözümleyemediği bir durumla karşılaşırsa oturmayı bırakmalı, kalkıp daha üst bir mahkemeye başvurmalıydı. Gidilmesi gereken mahkeme Kudüs’deki büyük mahkemedir. Kullanılan “çıkmalısın” fiili Yerusâlim’de (Kudüs) bulunan Bet-Hamiktaş’ın manevî olarak her yerden yüksek olduğundandır. Bet-Hamiktaş, sadece ibadetin değil, Tevrat kanunlarının da merkezidir. Sanhedrin yetkilerini Bet-Hamiktaş’tan alır. Yahudiler kendi dönemlerindeki kanûnî otorite kim ise o otoriteye uymak zorundadırlar. Başvurabilecekleri başka merci yoktur. O günün otoritesinin kararı, önceki nesilde verilen kararlarla çelişir gözüke de şu anki otoritenin kararını uygulamak mecburiyeti vardır. Burada bahsedilen yüksek görevli, Hz. Harun’un (a.s.) soyundan gelen Levi kabilesine mensup, Kohen lakabı verilen yargıçlardır. Bir Yahudi, her türlü konuda Sanhedrin’in talimatına uymak zorundadır. Tevrat, Sanhedrin’in tam yetkiye sahip olduğunu bildirmektedir. Tevrat kanununa göre hahamlar, koydukları kanunları halka dayatma yetkisine sahipti. Sanhedrin’in öğrettiği kurallara karşı gelen biri idamı hak eder. Bu idam türü ise Tevrat’ın geneli boyunca yöntem açıklanmamış ise “Henek yöntemi” yani boğularak idamdır.”⁵¹⁸

Büyük Sanhedrin’in kararlarına uymak zorunluluğu 613 emrin 174. maddesinde yer almaktadır.⁵¹⁹ Sanhedrin’in kararlarını kabul etmeyen kişi şayet bir haham ise durum daha da ciddiyet arzeder. Bu kişi 71 yargıçtan oluşan Büyük Sanhedrin tarafından yargılanabilirdi. Tevrat kanunlarını çok iyi bilen birisi olduğu için itaatsiz hahama İbranice “Zaken Mamre” (Âsi İleri Gelen) tabiri kullanılırdı.⁵²⁰

Normal şartlarda ceza verebilmek için suçlunun uyarılması gerekmesine rağmen âsi hahamın uyarılmış olması gerekmez. Çünkü kendisi üst düzey bir otorite olduğundan kuralların gayet net farkındadır. Âsi bir hahamın cezası uygulanmadan

⁵¹⁷ Tesniye, 17/8-13.

⁵¹⁸ Farsi, *a.g.e.* V, 370-374.

⁵¹⁹ Wigoder, *a.g.e.* s. 234.

⁵²⁰ Farsi, *a.g.e.* V, 376 .

önce ilân edilirdi ki halk uyarılmış olsun. Sanhedrinin kurallarına başkaldıran bir haham bile affedilmediğine göre kendinize dikkat edin mesajı verilmek istenirdi. Normal bir suçlunun cezası hemen uygulanmasına rağmen âsi hahamın cezası en yakın “Şaloş Regalim”⁵²¹ bayramına dek ertelenir, tüm Yahudi erkeklerin Kudüs’e (Yeruşalim) toplandıkları zamanda uygulanırdı. İnfaz sonrası bu kişinin günahı tüm ülkeye duyurulurdu.⁵²²

J- YAHUDİLİK TARİHİNDE ÖLDÜRME CEZALARININ UYGULANABİLİRLİĞİ

Öldürme cezalarıyla ilgili, Tevrat’ın tutumu gayet nettir. Yahudi Tanrısı’nın emretmiş olduğu öldürme cezalarının uygulanmasına gelince şunları öğrenmekteyiz: Tevrat’a bakıldığında, bizzat Yahudi peygamberlerin veya Yahudi liderlerin, ölüm cezası uyguladıkları görülmektedir. Bazen, İsrailoğulları içinden, Tanrı’nın emrine aykırı davrananlar, bazen de kavimler, ölümle cezalandırılmıştır. Musa (a.s.) zamanında, Şabat kuralını ihlâl eden bir adamın ölüm cezasına çarptırıldığını,⁵²³ Tanrıya lânet eden birinin taşlanarak öldürüldüğünü⁵²⁴ Tevrat’tan öğreniyoruz. Yeşu döneminde, Ay kentinde bulunan halk, kılıçtan geçirilerek ölüm cezası verilmiştir,⁵²⁵ İlya peygamber, putperest Baal’in ileri gelenlerinden, 450 kişiyi Kişon vadisine indirerek öldürmek⁵²⁶ yoluyla ceza uygulamıştır. Samuel peygamber, İsrail kralı Saul’dan, Ameliklerin erkek, kadın, çocuk, öküz, koyun, deve v.s. demeden öldürülerek⁵²⁷ cezalandırılmasını istemiştir. Bize göre peygamber, Yahudilere göre kral⁵²⁸ olan Davud (a.s.) saldırdığı yerde

⁵²¹ **Şaloş Regalim:** Üç hac bayramları.13 yaş ve daha büyük yaştaki Yahudi erkeklerin Tanrının seçeceği yere gitmesi gerektiği ifadesinden hareketle bu yer uzun yıllar Yeruşalim olmuştur.Yahudilerin kutladığı bu bayramlar şunlardır; Pesah (15 nisanda başlar,7 gün sürer), Şavuot (6 sivan da kutlanır,1 gündür.), Sukot (15 tişride başlar,8 gün sürer.) Bk. Besalel, *a.g.e.* III, 661.

⁵²² *Talmud-Sanhedrin* , 89a (www. halakha.com. 24.12.2013).

⁵²³ Çıkış 31/15.

⁵²⁴ Levililer 24/15-23.

⁵²⁵ Yeşu, 8/24-28.

⁵²⁶ Birinci krallar, 18/40.

⁵²⁷ Birinci Samuel, 15/1-3.

⁵²⁸ **Davud** (David Ameleh): İsrailoğulları kralı (m.ö. 1004 - m.ö. 965). Peygamber Samuel ve Peygamber Natan zamanında yaşamıştır. Peygamber Samuel, Davud’u, Kral Saul’dan sonra kral olması için üzerine yağ dökerek kutsamıştır. Kudüs’te büyük bir saray inşa ettirmiştir. Tanrı, Davud’a; yapmayı çok arzu ettiği büyük mabedi kendisinin değil oğlunun yapacağını bildirmiştir. Bk. Besalel, “David Ameleh” *a.g.e.* I, 136-137.

kimseyi sağ bırakmayarak⁵²⁹ ölümle cezalandırmıştır. Tevrat'ın Yeşu kitabında adanmış eşyaları zimmetine geçiren Akan isimli şahsın taşlandıktan sonra eşyaları ile yakıldığı haber verilmektedir. Tevrat bu olayı şöyle bildirir : “Adanmış eşyaları aldığı belirlenen kişi, kendisine ait her şeyle birlikte ateşe atılacak. Çünkü Rabb'in Antlaşmasını bozup İsrail'de iğrenç bir günah işledi.”⁵³⁰ “Yeşu, Akan'a, bizi neden bu felâkete sürükledin? dedi. Rab de bugün seni felâkete sürükleyecek. Ardından bütün İsrail halkı Akan'ı taşla tuttu; kendisine ait ne varsa taşılayıp yaktı.”⁵³¹ Tevrat'ın çeşitli yerlerinde geçen benzer ifadelerden, ölüm cezalarının çok eski tarihlerde ve bizzat Yahudi ileri gelenlerince uygulandığını görmekteyiz.

Daha sonraki dönemlerde, bu öldürme cezaları nasıl bir seyir izlediğine, bakacak olursak; Tevrat'ta ve Rabbiler Hukukunda öldürme cezaları geniş yer tutmuştur. Bazı rabbiler, ölüm cezalarını kaldırmanın veya en azından hafifletmenin yollarını aramışlardır. Mişna'da, öldürme cezaları ile ilgili, hahamlar arasındaki görüş ayrılığı gayet belirgindir. Moşe Farsi “Tora ve Aftara” adlı eserin 3. kitabı olan Levililer'de (Vayikra) şöyle der: “Yedi yılda bir kez ölüm cezası veren Bet-Din, zarar kaynağı olarak adlandırılmıştır.”⁵³² Rabbi Elazar ben Azarya'ya⁵³³ göre bu sıfat, yetmiş yılda bir idam uygulayan bir Bet-Din için bile uygundur. Rabbi Tarfon⁵³⁴ ve Rabbi Akiva,⁵³⁵ “Eğer Sanhedrinde olsaydık, kimse idam edilmezdi” demek suretiyle öldürme cezalarına karşı olduklarını belirtmişlerdir.⁵³⁶ Ölüm cezasının aleyhinde olanlar olduğu gibi ölüm cezası tarafında olan rabbiler de mevcuttu. Raban Şimon ben Gamliel,⁵³⁷ idama karşı olanlar hakkında, “İsrailoğulları

⁵²⁹ Birinci Samuel, 27/9.

⁵³⁰ Yeşu, 7/15.

⁵³¹ Yeşu, 7/25.

⁵³² Farsi, *a.g.e.* III, 850.

⁵³³ **Rabbi Elazar ben Azarya:** Üçüncü nesil tannaim. Bk. Zvi Kaplan, Azariah, *Encyclopedia Judaica*, Keter Publishing House LTD. Jerusalem, 1971, Second Edition, Volume 2, s. 762.

⁵³⁴ **Rabbi Tarfon:** (40-135) Üçüncü nesil tannaimdir. Agada Şel Pesah'ta, aynı dönemde yaşamış oldukları diğer Rabbilerle, İsrail oğullarının Mısırdan çıkışını tartışırken; öğrencilerinin kendilerine sabah dualarının vaktinin geldiğini haber verdikleri bölüm yer alır. Bk. Besalel, *a.g.e.* II, 516 ; Bk. Zvi Kaplan, Tarfon, *Encyclopedia Judaica*, Thomson Gale, Newyork, 2006 Second Edition, Volume 19, s. 512-513.

⁵³⁵ **Rabbi Akiva :** (40-135) Üçüncü nesil Tannadır. Kabalada, canlıyken Tanrıya ulaşip, aklını yitirmeyen tek bilge olarak tanınır. Yahudi sözlü şeriatına (Alaha) yeni bir yorum getirerek Tevrat sonrası ilk dini yasalar denemesi olan Mişna'nın temellerini atmıştır. Bk. Besalel, “Akiba, Ben Yosef” *a.g.e.* I, s. 47-48.

⁵³⁶ Farsi, III, 850.

⁵³⁷ **Raban Şimon ben Gamliel:** II. Mabad Döneminin son yıllarında Sanhedrine başkanlık yapmış bir din adamı. Bk. Gürkan, *a.g.e.* s. 27.

içinde kan dökenlerin artmasına neden olurlar” demiştir.⁵³⁸ Uygulamada, rabbilerin recm cezasına yönelik sıkı şartlar getirmeleri ve ona çekimser yaklaşımları, insan hayatının bu yolla son bulmasına engel olma eğiliminde oldukları şeklinde yorumlanabilir.⁵³⁹ Örnek verecek olursak; Suç hakkında ihbar, olayın görgü tanıkları tarafından yapıldığı için, mahkeme heyeti aslında, olayda bahis konusu cezayı gerektiren suç unsurlarının bulunmadığını araştırarak, “suçun oluşmadığını ispatlamak için” toplanırdı.⁵⁴⁰

Cezanın uygulanabilmesi için, 23 üyeden en az 13’ünün buna olumlu karar vermesi gerekliydi. Her fırsatta, cezanın uygulanmasının önüne geçmeye çalışan Rabbiler, özellikle yargılama safhasında, ölüm cezasını engellemeye çalışırlardı. Yargılama süresinin uzunluğu, hakemlerin karar alma anındaki tavırları, suçtan beraata yönelik çalışmalarda bulunulduğunu belli etmekteydi.⁵⁴¹ Rabbiler hukukunda, öldürme cezalarının bazen siyaset gereği de uygulandığı görülmüştür.⁵⁴²

İdam cezasının uygulanabilirliğinin kısıtlı olması, onun caydırıcılığı konusunda herhangi bir eksilmeye sebep olmamıştır. Tarihte ölüm konulu davalar görüşüldüğü sırada halk içinde büyük korku ve endişeler yaşanırdı. Bazı büyük günahların sonuç olarak, gerçekten de suçlunun idamına yol açtığı gösterilerek, halkın söz konusu günahlardan sakınması sağlanmaya çalışılmıştır. Tabiidir ki; bütün bu etki ve tepkiler Sanhedrin’in hükümlerinin halk tarafından kesinlikle kabul gördüğü, otorite olarak kabul edildiği dönemlerde geçerli olmuştur. Ne zaman ki Sanhedrin’in etki ve yetkileri ikinci plâna itildi,⁵⁴³ işte o zaman, İsrailoğulları içinde putperestlik, ahlâksızlık, sapıklık, cinayet yayılmıştır. Yahudilerin inanışına göre, Bet-Hamiktaş bu nedenle yıkılmıştır.⁵⁴⁴ Sanhedrin sadece Kohenlerin “kohen” olarak görev yapabildikleri zamanlarda –yani Bet-Hamiktaş’ın mevcut olduğu dönemlerde – yetki sahibidir.⁵⁴⁵ Sanhedrin yetkilerini Bet-Hamiktaş’tan aldığı için,

⁵³⁸ Farsi, *a.g.e.* III, 850.

⁵³⁹ Hasanov, *a.g.m.* s. 182.

⁵⁴⁰ Hasanov, *a.g.m.* s. 193.

⁵⁴¹ Hasanov, *a.g.m.* s. 193 .

⁵⁴² *Talmud, Sanhedrin 46a* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

⁵⁴³ Sanhedrin, yargılama sonucu ölüm cezası verir ve uygulardı. Talmudik geleneğe göre bu yetki ve etkinlik, İkinci Tapınağın yıkılmasından 40 yıl evvel ortadan kalkmıştır. Bk. Besalel , *a.g.e.* III, 566.

⁵⁴⁴ Farsi, *a.g.e.* III, 851.

⁵⁴⁵ *Talmud, Sanhedrin 52a* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

Bet-Hamiktaş yoksa, Büyük Sanhedrin mevcut olsa bile idam istemli yargılara bakma yetkisi yoktur. Aynı şekilde Büyük Sanhedrin'in başka yerlerdeki temsilciliğini yapan Küçük Sanhedrinler de idam istemli davalara bakma yetkisini kaybeder. Pratikte ise Sanhedrin, II. Bet-Hamiktaş yıkılmadan kırk yıl önce iptal olmuştur.⁵⁴⁶ Öldürme cezalarıyla ilgili çeşitli hükümler, Tevrat'ta ve Rabbiler hukukunda büyük yer edinmesine rağmen, uygulanması için Rabbiler tarafından getirilen şartlar zor olduğundan, Rabbiler döneminde⁵⁴⁷ bu cezanın pratikte uygulanması çok nadir olmuştur. Rabbiler cezaların hafifletilmesi temayülünde olmuşlardır ve bu nedenle idam cezası da nadiren uygulanmıştır. Rabbiler 7 veya 70 senede bir kere olsa bile ölüm cezasının uygulanması hakkında karar çıkartan mahkemeyi “yıkıcı/imha edici mahkeme olarak nitelemişlerdir. Fakat bu, Rabbilerin genel kabulünün bu yönde olması şeklinde algılanmamalıdır. Ölüm cezasının yürürlükten tamamen kaldırılmasına karşı çıkanlar, bu cezanın toplumu aşırı pisliklerden temizlemek için emredildiğini ileri sürerek, İsrailoğulları içerisinde, pisliklerin artabileceğinden rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir.⁵⁴⁸

Bu konudaki tartışmalar devam etmekle birlikte, II. Mabedin Romalılar tarafından tahrip edilmesinden (M.S. 70) 40 sene önce, yani M.S. 30'lu yıllarda, ölüm cezalarının uygulamadan kaldırılması resmî olarak kabul edilmiştir.⁵⁴⁹ Yine de şunu hatırlatmakta fayda vardır: Ölüm cezalarının, Tevrat'ın bazı emirlerinde de olduğu gibi belirli ortamların mevcut olduğu durumlarda uygulanabilirliği söz konusudur. Bet-Dinin varlığı, bu konuda gerekli en önemli ortamdır. Bet-Hamiktaş olmadığı sürece, Bet-Din ölüm cezası verme yetkisini kaybetmiştir. Bugün ise belirli niteliklerde bir Bet-Din yoktur. Bu durum da artık pratikte ölüm cezalarının uygulanmadığını gösterir. Gerçi II. Bet-Hamiktaş yıkılmadan kırk yıl önce Sanhedrin sürüldüğü için⁵⁵⁰ öldürme cezaları daha erken ortadan kalkmıştır. Elbette, ölüm

⁵⁴⁶ Farsi, *a.g.e.* V, 372.

⁵⁴⁷ **Rabbiler Dönemi:** M.S. III. yüzyıl başlarında Mişna'nın derlenmesi ile VII. yüzyıl başlarına kadar süren Talmud literatürünün oluşturulduğu, Irak merkezli Babil Yahudiliğinin ortaya çıktığı Talmud dönemine, din adamları sınıfının sahip olduğu otoriteden dolayı Rabbani (Rabbilik) dönem denir. Rabbani dönemin en belirgin özelliği; Yahudi geleneğinde, II. Mabed dönemine damgasını vuran, Mabed, kurban ibadeti ve kohen sınıfı, yerini; Tevrat, sinagog ibadeti ve rabbi olarak adlandırılan din adamı sınıfına bırakmak zorunda kalmıştır. Bk. Gürkan, *a.g.e.* s. 28.

⁵⁴⁸ Hasanov, *a.g.m.* s. 188.

⁵⁴⁹ *Talmud, Sanhedrin 41a* (www. halakha.com. 24.12.2013) .

⁵⁵⁰ Farsi, *a.g.e.* III, 845.

cezalarının artık uygulanamaması günahın ciddiyetini kaybettirmez. Sanhedrin'in etkili ve yetkili olduğu dönemlerde suçlunun ölümle cezalandırılması günahı silerdi. Bugün ise suçun cezası Yahudi Tanrısına kalmıştır. Tanrı dilerse, güzelce tevbe (teşuva) edeni affeder. Tevrat'a bakıldığında, insanların vermediği veya veremediği ölüm cezalarının, Tanrı tarafından, Karet cezası olarak verileceği bildirilmiştir. Ölüm cezasını gerektiren bir suç işleyen kişiye, Bet-Din dışında hiçbir mercî bu cezayı veremeyeceği için, toplum ancak dışlamayla bu suça-suçluya- yanıt verebilmektedir. Bunun dışında günümüzde başka bir yaptırım gözükmemektedir.

SONUÇ

Öldürme cezaları tarih boyunca, zaman zaman uygulanan bir müeyyide olarak karşımıza çıkmıştır. İnsanlığın ilk atası Hz. Adem'den (a.s.) itibaren pek çok toplumda ölüm cezası, toplumun liderleri, peygamberleri, kralları, yöneticileri tarafından uygulanmış, uygulattırılmıştır. Devletin, kavmin, toplumun sağlıklı bir şekilde devamı, aynı zamanda hak ve adaletin gerçekleşmesi için, bazen bu ölüm cezaları gerçekten gerekli olmuş, böylece kötülüğün önü kesilmiştir. Vahye dayalı bir din olan Yahudilikte de, ölüm cezaları bizzat Yahudi peygamberleri, Yahudi toplumunun ileri gelen liderleri ve Yahudi kralları tarafından Tanrı'nın emriyle uygulanmıştır.

Yahudi milleti, başka kavim ve devletlerin esaretinde iken bile, kendi aralarında mahkeme yaparak, ölüm cezalarını, gerekli gördükleri zaman uygulamaktan çekinmemişlerdir. Çünkü onlara göre bu ceza, Tanrı'nın emridir ve bu emri yerine getirmezlerse, günahın hepsi sorumlu olurdu. Yahudi dinî mahkemesi ortadan kalktıktan sonra da farklı dönemlerde belirli günahların cezasında bazı Rabbiler ölüm kararı verebilmişlerdir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Yahudilikte ölüm cezaları, Tanrı emriyle gerçekleştiği için dinî bir görev niteliğindedir. Yahudi Tanrısı, seçilmiş kavim diye hitâp ettiği İsrailoğullarının günah işlemesini istememektedir. Bu yüzden, büyük günahlardan sayılan, Tanrıya lânet okuma, putperestlik, çocuklarını Molek isimli put için ateşin içinden geçirmek gibi şirk içerikli davranışları kesinlikle yasaklamıştır. Şirk içerikli bu davranışları yalnızca yasaklamakla yetinmemiş; bu fiilleri yapanların, Yahudi toplumunun gözleri önünde, suçun işlendiği beldede, yine aynı toplum tarafından taşlanarak öldürülmesini kesin bir dille emretmiştir. Yahudi Tanrısı, gayri meşrû ilişkileri de yasaklayarak, enest ilişki dediğimiz yakın akraba ile, özellikle de anne veya üvey anne ile yapılabilecek iğrençliğin tiksindirici boyutlarını bildirmiştir. İğrenç olduğu belirtilen bu fiilin suçlularının ise taşlanarak öldürülmesini emretmiştir. Gelini ile veya başka birisi ile nişanlı kızla -kendi nişanlısı değil- girilen gayri meşru ilişkinin de cezalandırılmasının aynı yöntemle yapılmasını isteyen Yahudi Tanrısı, ebeveynini üzen, onlara hayırsız evlat olan, Tevrat'ın emirlerini hiçe sayan erkek evladın da

taşlanarak öldürülmesini emretmekten geri durmamıştır. Baba ve anneye saygıyı emreden Yahudi Tanrısı, ana-babasına lânet eden evladın da taşlanarak öldürülmesini ve böylece insanların büyüklerine saygısızca davranışlar yapmasının önüne geçmeyi arzu etmiştir. Büyücülük ve cadılık gibi insanları kandırarak rant sağlayan şarlatanların taşlanması emredilerek, büyücülükle meşgul olan kişilerin gerçekten olağanüstü bir gücünün olmadığı, şayet farklı bir gücü kuvveti olsa idi, kendilerini taşlanmaktan kurtaracakları mesajı iletilmiştir. Eşcinsel ilişki ve hayvanlarla ilişki yasaklanarak, bu iğrenç fiile teşebbüs edenlerin taşlanmak suretiyle cezalandırılması emredilmiştir. Böylece içinde sapık düşünceler mevcut olan kişiler taşlanmaktan korkarak, en azından haram fiillere yaklaşılmaya cesaret edemeyeceklerdir. Yahudilerce kutsal kabul edilen Şabat gününde yasağa ve uyarılara rağmen iş yapanlar Yahudi Tanrısının emri ile taşlanmalıdır. Çünkü yasağı işleyen kişi dolaylı olarak Tanrının yapma dediğini yaparak emre itaatsizlik etmiştir. İnsanları putperestliğe özendiren kişiler de yine aynı şekilde taşlanılarak öldürülürdü. Yahudi Tanrısı tek ilâh olarak kendisinin tanınmasını istediği için putperestliği cazipmiş gibi göstermeye çalışan kişileri asla affetmemiş, inananlarına da kendisine ortak koşmayı teşvik edenleri taşıyarak öldürmelerini emretmiştir.

Cinsel ilişki çerçevesinde bir takım yasakları işleyen kişilerin ise yakılarak cezalandırılmalarını emreden Yahudi Tanrısı bazı durumlarda hayvanların bile öldürülmesini istemiştir. Zina eden Kohen kızı ve yakın akrabalar arası enest ilişkilerin cezası yakılarak öldürülmektir. Babasının dinî büyüklüğünü göz ardı ederek zina eden Kohen kızı yaptığı hatanın sonucunda yanarak can verecektir. Yakın akrabasına cinsî yönden kötülük yapabilecek kadar alçalan şahıs da bu günahının cezasını yakılarak ödeyecektir.

Günahının türüne göre farklı idam cezaları öngören Tevrat, yaklaşık altı farklı suç için boğarak öldürmeyi emretmektedir. Başkası ile evli olan kadınla zina yapan kişi boğulmalıdır. Anne veya babasını yaralayan, adam kaçıran kişi de günahının cezası olarak boğulacaktır. Yahudilerin çok mücadele verdikleri sahte peygamber ve putperestlerin sözde ilâhları adına peygamberlik yapan insanın da boğularak öldürülmesi emredilmektedir. Yahudi yüksek mahkemesine başkaldıran kimse Tanrının buyruğuna baş kaldırmış addedilerek boğulmalıydı. Cinayet işleyen insanın

boynu vurularak öldürülmesi gerekirdi. Putperest bir topluma dâhil olan kişinin cezası da yine boynu vurularak idamdı. Tevrat'a göre, bu cezaların uygulanmasının amacı; İsrail topraklarından kötülüğün temizlenmesini sağlamaktır. Kötülük temizlenirken aynı zamanda halkın cezanın şiddetinden korkması ve gûnahtan uzak durmasını temin etmektir.

Yahudilerin bazı dinî görevleri yerine getirebilmeleri için belirli mekânların olması şarttır. Bu önemli mekân ise Kudüs'teki Kutsal Mabedir. M.S. 70'li yıllarda, Kudüs Mabedi (II. Bet –Hamiktaş), Romalılar tarafından yıkıldıktan sonra, diğer bazı emir ve kurallar (mitsvalar) gibi ölüm cezaları da uygulanamaz olmuştur. Yahudi inancına göre, ölüm cezası uygulanmasa da günahın ağırlığı yine aynıdır. Cezayı mahkeme veremese de, Tanrı, günahkârın cezasını mutlaka verecektir. Günahkâr cezasının karşılığını bu dünyada Karet şeklinde veya ebedî olan öbür dünyada ızdırap şeklinde çekecektir. Bu durum tabîî ki Tanrı'nın insiyatifindedir. Yahudiler, samimî bir teşuva (tevbe) ile Tanrı'nın merhamet edeceğine inanmaktadırlar.

Ölüm cezalarının yetkili bir Sanhedrinin emri ile verilmesi zorunluluğu, günümüzde bu cezayı verecek bir Yahudi kurumu bulunmadığını ortaya koymaktadır. Nitekim İsrail devletinde ölüm cezası, soykırım ve savaş halinde ihânet suçları haricinde 1954 yılında resmen yürürlükten kaldırılmıştır. 1948 yılında resmen kurulan bu devletin kısa tarihinde tek ölüm cezası, 1962 yılında soykırım suçu ile mahkum olan “Adolf Eichmann”ı asmak suretiyle uygulanmıştır.⁵⁵¹ Günümüzde dünyanın pek çok yerinde, bazı istisnâlar hariç ölüm cezaları kaldırılmıştır. Bu durumun iyi mi kötü mü olduğunu zaman gösterecektir. Ölüm cezaları ağırdır, zordur, fakat kötülükten caydırması açısından kuvvetli otorite olduğu için tarih boyunca uygulana gelmiş bir yaptırımdır.

Ayrıca araştırmamız bizi şu düşünceye sevk etmiştir: Özellikle Batı dünyasının İslâm'ı ve Müslümanları öldürme eylemleri ile ithâm ettiği bir dünyada yaşıyoruz. “Bütün öldürenler Müslümandır” şeklindeki yaygın kanaata rağmen Yahudi şeraitinde idam cezalarını incelediğimizde Yahudilikte ölüm cezalarının çok daha fazla ve zor şartlarda olduğu tespit edilmiştir. Genellikle batı dünyasında hâkim olan

⁵⁵¹ Besalel, *a.g.e.* I, 474.

İslâm'ın öldürme eylemine meyli olduğu düşüncesinin asılsız olduğu, Yahudilikte öldürme eyleminin Yahudilerin Tanrısı tarafından bizzat emredilerek, Yahudilerce ibadet anlayışı içerisinde emrin yerine getirildiği, yaşadığımız dünyada Yahudilerce gerçekleştirilen olaylara bakıldığında da kendini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- ASLANTAŞ, Nuh, *İslâm Toplumunda Yahudiler*, İz yay. 2. Baskı, İstanbul, 2011.
- ALALU, Suzan-- ARDİTİ, Klara-- ASAYAS, Eda-- BASMACI, Teri-- ENDER, Fani--HALEVA, Beki-- MAYA, Dalya-- PARDO ,Ninet-- YANAROCAK, Sara-- “Roş-Aşana”, *Yahudilikte Kavram ve Değerler*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, s. 38-39.
- , “Sukot”, *Yahudilikte Kavram ve Değerler*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. , İstanbul, 2001, s. 52.
- , “Purim”, *Yahudilikte Kavram ve Değerler*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. , İstanbul, 2001, s. 74-77.
- , “Pesah”, *Yahudilikte Kavram ve Değerler*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. , İstanbul, 2001, s. 10.
- ALBAYRAK, Kadir, “Dinlerde Günah Kavramı ve Kurtuluş Yolları”, *Dini Araştırmalar*, Ankara, Ocak-Nisan 2002, c.4, sy.12, s. 87-107.
- , *Semavi Dinlerde Şiddet ve Barış İkilemi*, Sarkaç yay. Ankara, 2010.
- ATEŞ, Ali Osman, “İlahi Dinlerin Ortak Değerleri”, *Ç.Ü.İ.F.D.* , Adana, Temmuz-Aralık 2002 , c. 2, sy. 2, s. 15-25.
- AYDEMİR , Abdullah, *İslâmi Kaynaklara Göre Peygamberler*, TDV, Ankara 2012, s. 119-122.
- AYDIN, Mehmet, “Torah”, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, NKM, Konya, 2005, s.759.
- , “Talmud”, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, NKM, Konya, 2005, s.738.
- , “Mişna”, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, NKM, Konya, 2005, s. 508-509.

BAYBAL, M. Sami, *İbrahimi Dinlerde Mesihin Dönüşü*, Hüner yay. Konya 2002, s. 135.

BESALEL, Yusuf, “Sanhedrin”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 564-566.

-----, “Rabbi Tarfon”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 516.

-----, “Büyük Asamble (Keneset Gdola)”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 319-320.

-----, “Mişna”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 413-414.

-----, “Talmud”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 695-710.

-----, “Tora”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 738.

-----, “Akiba, Ben Yosef”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 47-48.

-----, “Alaha”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 52.

-----, “Nahmanides”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 437.

-----, “Yeoşua”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 779.

-----, “Ezra”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 170-171.

-----, “Mitsva”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 415.

-----, “Şabat”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 652-655.

- , “Şavout”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 664.
- , “Teşa-Beav”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 732.
- , “Hanuka Bayramı”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 199.
- , “Tu-Bişvat”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 749.
- , “Bet-Din”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 116.
- , “Pasuk”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 478.
- , “Evlilik”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 161-167.
- , “Kiduş-A-Şem”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 327.
- , “Erusin”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 161.
- , “Nisuin”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 161.
- , “Koanim”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, II, 332-334.
- , “Akiba, Ben Yosef”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 47-48.
- , “Yişmal Ben Elişa”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 790-791.
- , “Şaloş Regalim”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, III, 661.
- , “Rabbi Akiva”, *Yahudilik Ansiklopedisi*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. İstanbul, 2001, I, 47-48.

KAPLAN Zvi , “Azarya”, *Encyclopedia Judaica*, Keter Publishing House LTD. Jerusalem,1971 , Second Edition, Volume 2, s. 762.

-----, “Tarfon”, *Encyclopedia Judaica*, Thomson Gale, Macmillan Reference ABD, Newyork, 2006, Second Edition. Volume 19, s. 512-513.

ERDEM, Mustafa, “İlahi Dinlerin Kutsal Kitaplarında Helal ve Haram Anlayışı Üzerine Bir Araştırma”, *AÜİFD*, Ankara 1997, c. XXXVII, s. 152-153.

FARSİ, Moşe, *Tora ve Aftara*, I-V. Gözlem Yay. İstanbul, 2006.

-----, “Aşem”, *Tora ve Aftara*, Gözlem Yay. İstanbul, 2006, II, 611.

-----, “Aşera putu”, *Tora ve Aftara*, Gözlem Yay. İstanbul, 2006, V, 363.

-----, “Ben Sorer Umore”, *Tora ve Aftara*, Gözlem Yay. İstanbul, 2006, V, 1003.

-----, “Karet”, *Tora ve Aftara*, Gözlem Yay. İstanbul, 2006, III, 869.

-----, “Rabbi Akiva”, *Tora ve Aftara*, Gözlem Yay. İstanbul, 2006, III, 850.

GÖRGÜN, Tahsin, “İbn Haldûn” , *DİA*, İstanbul 1999, XIX, 548

GÜNDÜZ, Şinasi, “Süleyman Mabedi” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 347.

-----, “Talmud” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 357.

-----, “Maimonides” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 242.

-----, “Şabat” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 350.

-----, “Omer” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 292.

-----, “Yom Kipur” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 399.

-----, “Kohen” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 316.

-----, “Rabbinik Yahudilik” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 316.

-----, “Rabbi” *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 316.

-----, “Mişna”, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi yay. Samsun, 1998, s. 265.

GÜRKAN, Salime Leyla, *Yahudilik*, İsam yay. İstanbul, 2010.

-----, “Büyük Asamble (Keneset Gdola)”, *Yahudilik*, İsam yay. İstanbul, 2010, s. 242.

HARMAN, Ömer Faruk, “Nuh”, *DİA*, İstanbul, 2007, XXXIII, 224-227.

-----, “Günah” *DİA*, İstanbul, 1996, XIV, 278-282.

-----, “Yûşa” *DİA*, İstanbul, 2013, XXXIV, 43-45

-----, “İsa” *DİA*, İstanbul, 2000, XXII, 466-469

HASANOV, Eldar, “Yahudi Şeriatında Recm Cezası”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 2008, sy. 12, s. 183-200.

İSLAM HAN, Zafer, “Talmudun Doğuşu ve Yahudiler Üzerindeki Tesiri”, trc. Mehmet Aydın, *AÜİFD*, Ankara, 1982, c. 25, sy .1, s. 139-152.

KATAR, Mehmet, *Hristiyanlık, Yahudilik ve İslamda Tövbe*, Töre yay. Ankara, 1997.

KOŞUM, Adnan, “*İslam Hukukunda Ölüm Cezası*”, *SDÜİFD*, Isparta, 1998, sy. 5, s. 113-147.

KUR’AN-I KERİM ve Meâli, 8.baskı, haz: Halil Altuntaş-Muzaffer Şahin, Diyanet yay. Ankara, 2005.

KUTSAL KİTAP, Yeni Çeviri, Yeni Yaşam Yay. İstanbul, 2011.

MACDONALD, William, *Kutsal Kitap Yorumu*, (Eski Antlaşma Serisi) ,Yeni Yaşam yay. İstanbul, 2004.

ÖKSÜZ, Adil, *Ceza Hükümleri Açısından Tevrat ve Kuran*, Akademi yay. İzmir, 2005.

ÖZSOY, Ömer- GÜLER, İlhami, *Konularına Göre Kur’an*, Fecr yay. Ankara, 2005.

RAZİ, Fahreddin Muhammed b. Ömer, *Mefâtihu’l Gayb*, Dâru’l Kutubi’l İlmiyye, Beyrut, 1411 / 1990, III, 114-118.

SEYDİŞEHİRİ, Mahmut Esad, *Tarih-i İlmi Hukuk*, Matbaa-i Amir, İstanbul, 1331.

- TABERİ, Muhammed b. Cerir, *Câmiu'l Beyan*, Neşir:Mahmud Muhammed Şakir ve Ahmed Muhammed Şakir), Kahire, 1955-1990, I, 337-340.
- TANYU, Hikmet “Büyü”, *DİA* , İstanbul, 1992, VI, 501-505.
- VANA, Liliana, *Yahudilikte Kadın*, çev. Mehmet Aydın, NKM Yayınları, Konya, 2013.
- WIGODER, Geoffery, *Dictionnaire Encyclopedique Du Judaisme*, Editions Robert Laffont S.A. Paris, 1996.
- YAŞAR, Ahmet, “İslam Ceza Hukukunun Hedef ve İlkeleri Açısından İdamı Gerektiren Suçlar”, *DEÜİFD*, İzmir, 1995, sy. IX, s. 281-317.
- YAZIR, Elmalılı Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, Azim dağıtım, İstanbul 1992, VI, 179-180.

WEB SİTELERİ

- TALMUD (www. halakha.com. Erişim Tarihi, 24.12.2013) .
- <https://meb2009oss.wordpress.com/tag/katirin-neden-yavrusu-olmaz/>) 18.08.2014.
- Resim-1 www.radikal.com.tr 11.12.2013 22.00.
- Resim-2 www.timeturk.com 15.12.2014.
- Resim-3 www.hürriyet.com 15.12.2014.
- Resim-4 www.porttakal.com 15.12.2014.

EKLER

Resim-1: Yahudi Tanrısının “taşlayacaksın” emrini yerine getirmek üzere hazır bekleyen, öfke ile sıkılmış yumruk.

Resim-2: Yahudi Tanrısının emriyle, toplum olarak puta tapmış olan bir belde halkının eşyalarının şehir meydanına toplanıp yakılması.

Resim-3 : Yahudi Tanrısının, Yahudilere emrettiği kılıçtan geçirme işleminde kullanılan âlet olarak bir kılıç.

Resim-4: Başları kılıçla koparılan suçlular ve bunu seyreden halk.